

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы
шәһәр тибындагы Васильево бистәсенә Советы

КАРАРЫ

«19» апрель 2021ел

№ 48

Республикасы Татарстан
Зеленодольск муниципаль районы
шәһәр тибындагы Васильево бистәсенә
муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү
турында

2003 елның 6 октябрдәге Федераль законнар нигезендә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы һәм «муниципаль берәмлекләр уставларын дөүләт теркәвенә алу турында» 2005 елның 21 июлендәге 97-ФЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Муниципаль хезмәт турында 25.06.2013 № 50-ТРЗ Татарстан Республикасы кодексы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе” муниципаль берәмлеге Уставы проекты буенча ачык тыңлаулар нәтижәләрен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы **карап кылды:**

1. Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районының «Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе» муниципаль берәмлеге Уставын (кушымта) кабул итәргә.

2. Үз көчен югалткан дип тану:

- Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Васильево шәһәр тибындагы бистәсе» муниципаль берәмлеге Уставы, Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советы 2018 елның 18 апрелдәге 49 номерлы карары белән кабул ителгән Татарстан Республикасы “Зеленодольск муниципаль районы “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе”- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе «муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында»

2019 елның 10 апрелдәге 268 номерлы Татарстан Республикасы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советының 2018 елның 18 апрелдәге 200 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе” муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында” Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советының 2019 елның 10 апрелдәге 268 номерлы карары»;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе «муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында» 2019 елның 1 ноябрдәге 304 номерлы Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советының 2018 елның 18 апрелдәге 200 номерлы карары (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы Васильево шәһәр тибындагы бистәсе Советының 2009 елның 10 апрелдәге 268 номерлы карары белән кертелгән үзгәрешләр белән);»;

- «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе «муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү турында» 2020 елның 12 августындагы 352 номерлы Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советының 2018 елның 18 апрелдәге 200 номерлы карары белән расланган (Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Советының 2009 елның 10 апрелдәге 268 номерлы, 2019 елның 1 ноябрдәге 304 номерлы карары белән расланган үзгәрешләр белән) Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе” муниципаль берәмлеге Уставына үзгәрешләр кертү»;

3. Әлеге карарны законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен жиберергә.

4. Әлеге карарны һәм аңа кушымталарны, аның дәүләт теркәвенә алынганнан соң, Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында бастырып чыгарырга (<http://pravo.tatarstan.ru>) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Зеленодольск муниципаль районы сайтында. <http://zelenodolsk.tatarstan.ru> (“Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә , шулай ук әлеге карарны «Зеленодольская правда» газетасында, чыганакка сылтама белән, шулай ук әлеге карарны “Зеленодольская правда” газетасында бастырып чыгарырга.

5. Әлеге карар, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 44 статьясындагы 8 өлеше нигезендә, Татарстан Республикасы “Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе” муниципаль берәмлеге Уставының 7мәддәсенң 1 өлешенң 40 пунктыннан тыш, үз көченә керә дип билгеләргә.

6. Татарстан Республикасы “Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе” муниципаль берәмлеге Уставының 7 мәддәсендәге 1 өлешенң 40 пункты 2021 елның 29 июненнән үз көченә керә.

7. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы шәһәр тибындагы Васильево бистәсе башлыгына йөкләргә.

Васильево бистәсе башлыгы,
Совет рәисе

Э. К. Хәлиуллин

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы
шәһәр тибындагы Васильево
бистәсе Советы карары белән кабул ителде
№ 48 от 19 апрель 2021 ел
шәһәр тибындагы Васильево бистәсе башлыгы

Э. К. Хәлиуллин

Татарстан Республикасы
Зеленодольск муниципаль районы
“шәһәр тибындагы Васильево бистәсе”
муниципаль берәмлеге
У С Т А В Ы

шәһәр тибындагы Васильево бистәсе
2021

Гомуми нигезләмәләр

1 Маддә. 1. Шәһәр жирлегә һәм аның статусы

1. “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе” муниципаль берәмлегенә шәһәр жирлегә статусы бирелде.

2. «Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы “шәһәр тибындагы Васильево бистәсе» муниципаль берәмлеге (алга таба – шәһәр жирлегә).

3. «шәһәр тибындагы Васильево бистәсе» муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Зеленодольск муниципаль районы составына керә.

2 Маддә. Шәһәр жирлегенә территорияль бүленеше.

1. Шәһәр жирлегә территориясе составына шәһәр тибындагы Васильево бистәсе керә.

2. Шәһәр жирлегә чикләре «Зеленодольск муниципаль районы «муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 24-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән.

3. Шәһәр жирлегә территориясе составына милек рәвешләренә һәм максатчан билгеләнешенә карамастан, жирләр керә.

4. Шәһәр жирлегә чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору Татарстан Республикасы законы белән законнарда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

3 Маддә. Шәһәр жирлегенә рәсми символлары.

1. Шәһәр жирлегенә үз гербы, флагы бар, ул тарихи, мәдәни һәм башка жирле традицияләренә һәм үзенчәлекләренә чагылдыра.

2. Шәһәр жирлегә гербының, флагының тасвирламасы шәһәр жирлегә Советының норматив хокукый акты белән раслана.

3. Шәһәр жирлегә гербының сурәте шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнарының һәм урындагы затларның мөһерләрендә, бланкларында һәм башка рәсми документларында, шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары биналарының фасадларында, шәһәр жирлегә Советының утырышлар залында, шәһәр жирлегә башлыгының, шәһәр жирлегә башлыгы урынбасарының, шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе урынбасарының эш кабинетларында урнаштырыла. Шәһәр жирлегә гербын рәсми рәвештә күчәрүнен башка очраклары шәһәр жирлегә Советы карары белән билгеләнә.

4. Шәһәр жирлегенә гербы, флагы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

4 Маддә. Шәһәр жирлегә халкы.

Шәһәр жирлегендә яшәүчеләр - Россия Федерациясе гражданны (алга таба-гражданны), шәһәр жирлегә территориясендә даими яки нигездә яшәүче гражданны.

5 Маддә. Гражданнарның шәһәр жирлегендә жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга хокукы, аны гамәлгә ашыру тәртибе һәм гарантияләре.

1. Гражданнар референдумда, муниципаль сайлауларда һәм турыдан-туры ихтыяр белдерүнең башка формалары аша, шулай ук әлеге Уставта каралган жирле үзидарә органнары аша жирле үзидарәне гамәлгә ашыралар. Жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда гражданнарның катнашу тәртибе әлеге Устав һәм аның нигезендә кабул ителә торган муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

2. Шәһәр жирлеге территориясендә даими яисә нигездә яшәүче чит ил гражданнары жирле үзидарәне гамәлгә ашырганда Россия Федерациясенен халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә хокукларга ия.

3. Гражданнар турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм «шәһәр тибындагы Васильево бистәсе» муниципаль берәмлегенен жирле үзидарә вазыйфай затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

4. Гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруга турыдан-туры, шулай ук үз вәкилләре аша женесе, расасы, милләте, теле, чыгышы, мөлкәти һәм вазыйфай хәле, дингә, инануларына, жәмәгать берләшмәләренә каравына бәйсез рәвештә тигез хокуклы.

5. Гражданнар шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнарына сайланьрга һәм сайланьрга хокуклы.

6. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданнар муниципаль хезмәт үтү өчен тигез шартларга ия һәм аның женесенә, расасына, милләтенә, чыгышына, мөлкәтенә һәм вазыйфай хәленә, яшәү урынына, дингә, инануларына, жәмәгать берләшмәләренә карауларына, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйле булмаган башка шартларга бәйсез рәвештә узуның тигез шартларына ия.

7. Һәркем турыдан-туры жирле үзидарә органнарына һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарә вазыйфай затларына мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында мәгълүмат алырга хокуклы.

8. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары һәркемгә аның хокукларына һәм ирекләренә турыдан-туры кагылучы документлар һәм материаллар белән танышу, шулай ук, әгәр законда башкача каралмаган булса, гражданнар тарафыннан шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында башка тулы һәм дөрөс мәгълүмат алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш.

9. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары массакүләм мәгълүмат чаралары аша һәм башка ысул белән халыкка шәһәр жирлеген һәм аның аерым территорияләрен үстерүнен иң мөһим мәсьәләләре, гомуми файдаланудагы транспорт, торак-коммуналь хужалык эше, халыкка төрле хезмәтләр күрсәтүче социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр челтәрен үстерү, социаль ташламалар, жәмәгать тәртибен саклауның торышы һәм табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында даими рәвештә хәбәр ителәр.

10. Гражданнар, әгәр законнарға каршы килсәләр, хокукларын, ирекләрен бозсалар, шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмауларына) судка шикаять бирергә хокуклы.

6 Маддә. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары структурасы.

1. Шәһәр жирлегенәң жирле үзидарә органнары структурасына шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты, шәһәр жирлегенәң Ревизия комиссиясе, әлеге Устав нигезендә төзелә торган башка жирле үзидарә органнары керә.

2. Жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртү шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр кертү юлы белән генә башкарыла.

7 Маддә. Шәһәр жирлегенәң жирле әһәмияттәге мәсьәләләре.

1. Шәһәр жирлегенәң жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контрольдә тоту, жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;

2) жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

3) шәһәр жирлегенәң муниципаль милкендә булган мөлкәткә ия булу, алардан файдалану һәм алар белән эш итү;

4) Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү, халыкны ягулык белән тәмин итүне шәһәр жирлеге чикләрендә оештыру;

5) жылылык белән тәмин итүнен бәя зоналарында жылылык белән тәмин итүче бердәм оешма тарафыннан жылылык белән тәмин итү объектларын төзү, реконструкцияләү һәм (яки) модернизацияләү буенча, жылылык белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын һәм энергетика нәтижәләлеген үстерү өчен кирәк булган һәм жылылык белән тәмин итү турында «2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә жылылык белән тәмин итү системасының ышанычлылыгын һәм энергетика нәтижәләлеген арттыру өчен кирәкле һәм жылылык белән тәмин итү»;

6) шәһәр жирлеге чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегенә һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итү, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыру һәм функцияләүне тәмин итү, шәһәр жирлеге чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юл хәрәкәтен оештыру, шулай ук автомобиль юлларынан файдалану һәм юл эшчәнлеген Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру.;

7) шәһәр жирлегендә яшәүче һәм аз керемле гражданнарны торак урыннарына мохтаж торак урыннары белән тәмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру, муниципаль торак контролен гамәлгә ашыру, шулай ук жирле

үзидарә органнарының торак законнары нигезендә башка вәкаләтләрән гамәлгә ашыру;;

- күпфатирлы йортларда биналарның милекчеләренә капиталъ ремонт фондын формалаштыру ысуллары, капиталъ ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау тәртибе турында мәгълүмат бирү;

- күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капиталъ ремонт ясауда кичектергесез ихтыяж туганда, жирле бюджет акчалары хисабына кире һәм (яки) кире кайтарылмый торган нигездә өстәмә ярдәм күрсәтү тәртибен һәм очраклары Исемлеген раслау ; ;

- күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капиталъ ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау һәм күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә гомуми жылышын чакыру турындагы карарны кабул итү нәтижәләре турында хәбәр итү, әгәр мондый карар Россия Федерациясе Торак кодексының 170 маддәсендәге 6 өлеше нигезендә элегрәк кабул ителмәгән булса, капиталъ ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау мәсьәләсен хәл итү өчен, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капиталъ ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау турында Карар кабул ителү нәтижәләре турында хәбәр итү.;

- күпфатирлы йортка карата капиталъ ремонт фондын формалаштыру турында Карар кабул итү, аның милекчеләре капиталъ ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлап алган яки алар сайлаган ысул белән, мондый йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар турында, шул исәптән, Россия Федерациясе Торак кодексының 170 маддәсендәге 7 өлеше нигезендә, системаны кулланып, хәбәр итү дә тормышка ашырылмаган.

- капиталъ ремонтның региональ программасы нигезендә, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар, шул исәптән системаны кулланып, капиталъ ремонт үткәрү турында Карар кабул итү, Россия Федерациясе Торак кодексының 189 маддәсендәге 6 өлешендә каралган очракта, кабул ителгән карар турында, шул исәптән системаны кулланып, капиталъ ремонт үткәрү турында Карар кабул итү;

8) халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыру һәм шәһәр жирлегә чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру;

9) терроризм һәм экстремизмны профилактикалауда, шулай ук шәһәр жирлегә чикләрендә терроризм һәм экстремизм күренешләре нәтижәләрен минимальләштерүдә һәм (яки) бетерүдә катнашу;

8 Маддә. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнарының шәһәр жирлегенә жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләргә хәл итүгә хокуклары.

1. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) шәһәр жирлегенә музейларын булдыру;

2) шәһәр жирлегендә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) шәһәр жирлеге территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятларнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйлә эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм шәһәр жирлеге территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны гамәлгә ашыруга ярдәм күрсәтү;

6) шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Янғын сагы булдыру;

8) туризмны үстерү өчен шартлар тудыру.

9) кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтү.;

10) «Россия Федерациясендә инвалидларның социаль яклау турында» 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү.

11) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;

12) шәһәр жирлеге территориясендә яшәүче хужаларсыз гына хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру;

13) «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында » 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру»;

14) инвалидлар, сәламәтлекләре чикләнгән затлар, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм күрсәтү;

15) «Кулланучылар хокукларын яклау турында » 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.»;

16) полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфаны биләү чорында торак урыны бирү;

17) алкогольле, наркотик яки башка токсик исерек хәлдә булган затларга ярдәм күрсәтү чараларын гамәлгә ашыру.

9 Маддә. Шәһәр жирлегенң муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы.

Шәһәр жирлегенң муниципальара хезмәттәшлектә катнашуы федераль законнар һәм жирле үзидарә турында Татарстан Республикасы законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

10 Маддә. Муниципаль контроль.

1. Жирле үзидарә органнары жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән муниципаль хокукый актларда билгеләнгән таләпләрне үтәүне, ә тиешле контроль төрләре федераль законнар белән жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән очракта, шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән таләпләрнен үтәләшен муниципаль контрольне оештыралар һәм гамәлгә ашыралар.

2. Муниципаль контрольне гамәлгә ашыру, юридик затларны, индивидуаль эшқуарларны тикшерүне оештыру һәм үткәрү белән бәйлә мөнәсәбәтләргә «дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшқуарларның хокукларын яклау турында " 2008 елның 26 декабрдәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланыла.

3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнен вазыйфай затлары эшчәнлеген планлы һәм планнан тыш тикшерүләр турында, аларның нәтижәләре һәм ачыкланган житешсезлекләре бетерү һәм (яки) аларны бетерү буенча күрелгән чаралар турында мәгълүмат Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган тикшерүләрнең бердәм реестрын формалаштыру һәм алып бару кагыйдәләре нигезендә тикшерүләрнең бердәм реестрына кертеләргә тиеш.

11 Маддә. Шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләре

Шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнеше:

1) шәһәр жирлегенә социаль-иқтисадый үсешенә юнәлдерелгән дәүләт программаларын гамәлгә ашыруда шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнарының катнашуы;

2) шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) тәзү;

3) даими яисә вакытлыча координацияләү, консультатив, кинәшмә һәм башка эш органнарын булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында шәһәр жирлегә Советының закон чыгару инициативасы;

5) законнарда билгеләнгән башка хезмәттәшлек формалары.

12 Маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу.

Шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәр статусын билгеләү, муниципаль хезмәт үтү шартлары һәм тәртибе дә кертәп, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы, шәһәр жирлегә Советы тарафыннан расланган Муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә һәм шәһәр жирлегенә муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

II бүлек. ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ

- ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ.

ҮЗИДАРӘ.

13 Маддә. Жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда халыкның катнашуы һәм жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру формалары

1. Халык турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыра һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге рәвешләрдә катнаша:

- 1) жирле референдум;
- 2) муниципаль сайлаулар;
- 3) депутат, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфаи затын чакыртып алу буенча тавыш бирү;
- 4) шәһәр жирлегенен чикләрен үзгәртү һәм үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү;
- 5) халык жыены;
- 6) гражданнарның хокукый инициативасы;
- 7) инициативалы проектлар;
- 8) территорияль ижтимагый үзидарә;
- 9) ачык тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар;
- 10) гражданнар жыелышы;
- 11) гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы);
- 12) гражданнарны сораштыру;
- 13) жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәжәгәте;
- 14) Ижтимагый (консультатив) советлар төзү;
- 15) Россия Федерациясе Конституциясенә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, башка федераль законнарға һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формалар.

14 Маддә. Жирле референдум.

1. Жирле референдум федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә халык тарафыннан турыдан-туры жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү максатларында үткәрелә.

2. Жирле референдум шәһәр жирлегенен бөтен территориясендә үткәрелә.

3. Жирле референдумда яшәү урыны муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан Россия Федерациясе гражданнары катнашырга хокуклы. Россия Федерациясе гражданнары яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә жирле референдумда катнаша.

4. Жирле референдум үткөрү турындагы карар шәһәр жирлеге Советы инициативасы белән кабул ителә:

1) жирле референдумда катнашу хокукына ия Россия Федерациясе гражданнары тарафыннан тәкъдим ителгән инициатива буенча;

2) уставлары федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән сайлау берләшмәсе, башка ижтимагый берләшмә, сайлаулар һәм (яки) референдумнарда катнашуны күздә тоткан, алар Федераль законда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәлгән;

3) шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе, алар тарафыннан бергә тәкъдим ителгән.

5. Әлеге статьяның 4 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән гражданныр, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр инициативасы буенча жирле референдумны билгеләү шарты булып, әлеге инициативага ярдәм итү өчен имзалар жыю тора, алар саны Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә һәм федераль закон нигезендә шәһәр жирлеге территориясендә теркәлгән референдумда катнашучылар саныннан биш проценттан да артмый, әмма 25 имзадан да ким була алмый.

Референдум үткәрү инициативасы әлеге статьяның 4 өлешендәге 2 пунктында күрсәтелгән гражданныр, сайлау берләшмәләре, башка ижтимагый берләшмәләр тарафыннан күрсәтелгән, Федераль законда һәм аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы белән билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелә.

6. Референдум үткәрү инициативасы шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән берлектә шәһәр жирлеге Советы карары һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе карары белән рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән инициативаны тәкъдим итү тәртибе шәһәр жирлеге Советының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

7. Шәһәр жирлеге Советы жирле референдумны жирле референдум үткәрү инициативасын тәкъдим итү турындагы документлар шәһәр жирлеге Советына кергән көннән 30 көн эчендә билгели.

8. Референдумда тавыш бирүне үткәрү датасы билгеләнгән көнгә кадәр 25 көннән дә сонга калмыйча шәһәр жирлеге Советы карары буенча аны дөүләт хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына билгеләнгән сайлауларда тавыш бирү көне яисә башка билгеләнгән референдумда тавыш бирү көне белән берләштерү максатыннан сонрак (әмма 90 көннән дә артык түгел) вакытка күчерелергә мөмкин.

9. Тавыш бирү нәтижәләре һәм жирле референдумда кабул ителгән карар рәсми басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

10. Жирле референдумда кабул ителгән карар шәһәр жирлеге территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дөүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфаи затлары яисә шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

11. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары, әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә, жирле референдумда кабул ителгән карарның үтәлешен тәмин итәләр.

12. Жирле референдум үткәрү турындагы карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карарга гражданныр, жирле үзидарә органнары, прокурор, федераль закон белән вәкаләтле федераль закон тарафыннан суд тәртибендә дөүләт хакимияте органнары тарафыннан шикаять бирелергә мөмкин.

13. Гражданнырның жирле референдумда катнашу хокуклары гарантияләре, шулай ук жирле референдумны әзерләү һәм үткәрү тәртибе «Россия Федерациясе гражданнырның сайлау хокукларының һәм

референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән жайга салына.

15 Маддә. Муниципаль сайлаулар.

1. Шәһәр жирлегендә муниципаль сайлаулар гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә, яшерен тавыш биргәндә, шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау максатыннан үткөрелә.

2. Шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау мәжбүри, вакыт-вакыт булып тора һәм әлеге Уставта билгеләнгән срокларда үткөрелә.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутаты итеп Россия Федерациясе гражданы, шулай ук федераль законнарда каралган очракларда, тавыш бирү көнендә 18 яшькә житкән һәм сайлау хокукына ия чит ил гражданы сайлана ала.

4. Депутатлар сайлауларын билгеләү турындагы карар шәһәр жирлеге Советы тарафыннан 90 көннән дә сонга калмыйча һәм тавыш бирү көненә 80 көннән дә сонга калмыйча кабул ителә. Күрсәтелгән карар массакүләм мәгълүмат чараларында рәсми рәвештә кабул ителгән көннән биш көннән дә сонга калмыйча басылып чыгарга тиеш.

Федераль законда билгеләнгән очракларда шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау шәһәр жирлегенң сайлау комиссиясе яисә суд тарафыннан билгеләнә.

5. Шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлауларын эзерләү һәм үткөрү закон һәм әлеге Устав нигезендә төзелә торган сайлау комиссияләре тарафыннан гамәлгә ашырыла.

6. Шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлау бер мандатлы сайлау округлары буенча гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә үткөрелә.

7. Бер мандатлы сайлау округы буенча теркәлгән, тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның күпчелек тавышын алган кандидат сайланган дип таныла.

8. Теркәлгән кандидатлар тарафыннан тигез тавыш белән теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

9. Бер мандатлы сайлау округында тавыш бирүне уздырганда бер кандидатура буенча тавыш бирүдә катнашкан сайлаучыларның 50 проценттан да ким булмаган тавышын алган кандидат сайланган дип санала.

10. Шәһәр жирлеге Советы депутатларын сайлау нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16 Маддә. Депутат, жирле үзидарәнен сайланулы органы эгъзасы, жирле үзидарәненң сайланулы вазыйфай затын чакыртып алу буенча тавыш бирү.

1. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр жирлеге башлыгы, гамәлдәге законнарда һәм әлеге Уставта билгеләнгән нигезләр һәм тәртиптә сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу нигезләре булып депутатның хокукка каршы конкрет карарлары яисә гамәлләре (гамәл

кылмавы) расланган, ул сайлаучыларның үзенә карата ышаныч уята һәм шәһәр жирлеге башлыгының депутат бурычларын яисә бурычларын үтәмәүдә, депутат, шәһәр жирлеге башлыгы статусына туры килми торган гамәлләр кылуда һәм Россия Федерациясе Конституциясенә, Татарстан Республикасы Конституциясенә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарының һәм башка норматив хокукый актларының суд тәртибендә раслануы тора., һәм башка муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару һәм аларның үз көчләренә керү тәртибе.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү Халык инициативасы белән үткәрелә.

4. Шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу һәм гражданның имзаларын жыю буенча тавыш бирү инициативасын тәкъдим итү өчен, муниципаль сайлауларда катнашу хокукына ия 10 кешедән дә ким булмаган инициатив төркем оештырыла.

5. Инициатив төркем инициатив төркемне теркәү турындагы үтенеч белән шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясенә мөрәжәгать итә. Инициатив төркем үтенечнамәсендә депутатның хокукка каршы конкрет карарга яисә гамәл кылмавына (гамәл кылмавына) аны чакыртып алу өчен нигез булып торган күрсәтмә булырга тиеш, аның фамилиясе, исеме, әтисенә исеме, туган көне, сериясе, номеры һәм датасы, паспортны яки паспортны алмаштыручы документның яисә аны биргән органның исеме яисә кодын күрсәтеп, шулай ук инициатив төркемнең һәр әгъзасының яшәү урыны һәм аның исеме белән шәһәр жирлеге территориясендә эш итәргә вәкаләтле затларның күрсәтелгән булырга тиеш. Инициатив төркемнен үтенечнамәсе күрсәтелгән төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланырга тиеш. Үтенечнамәгә депутатның күрсәтелгән хокукка каршы карары яисә гамәле (гамәл кылмавы) расланган суд карары беркетелгән булырга тиеш.

6. Инициатив төркемне теркәү, имзалар жыю, шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү инициативасын хуплау йөзеннән, жылган имзаларны тикшерү жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

7. Шәһәр жирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә һәм жирле референдум үткәрү өчен законда билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

8. Шәһәр жирлеге сайлау комиссиясе инициатив төркемнен үтенечнамәсен караганда, шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләнгәндә, шәһәр жирлеге Советының тиешле депутаты аны чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар бирергә, кирәкле документлар тапшырырга хокуклы. Күрсәтелгән депутат сайлау комиссиясе, шәһәр жирлеге Советы ытырышлары уздырылган көнгә кадәр өч көннән дә сонга калмыйча аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында язмача хәбәр ителергә тиеш.

9. Шәһәр жирлеге Советы депутаты аны чакыртып алу буенча тавыш бирүне уздырганда, сайлаучыларга аны чакыртып алу өчен нигез буларак куелган шартлар буенча аңлатмалар бирү максатларында инициативалы төркем белән тигез нигезләрдә агитация алып бару хокукына ия.

10. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр жирлеге башлыгы, чакыртып алынган дип санала, әгәр чакыртып алу өчен тиешле сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның яртысыннан да ким булмаган өлеше тавыш бирсә.

11. Шәһәр жирлеге Советы депутаты чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Шәһәр жирлеген сайлау комиссиясе чакыртып алу буенча тавыш бирүгә рәсми нәтижә ясаганнан соң 5 көн эчендә инициативалы төркемгә, шәһәр жирлеге Советына һәм шәһәр жирлеге Советының тиешле депутатына аны чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижеләре турында язмача хәбәр итә.

17 маддә. Чикләренә үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү.

1. Чикләренә үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү халыкның әлеге чикләренә үзгәртүгә, шәһәр жирлеген үзгәртеп коруга ризалыгын алу максатларында үткәрелә.

2. Шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә һәм «Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында» 2002 елның 12 июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль законда һәм «жирле референдум турында» 2004 елның 24 мартындагы 23-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә. Бу очракта дөүләт органнары, жирле үзидарә органнары, дөүләт яки муниципаль вазыйфаларны биләүче затлар тарафыннан агитация үткәрүне тыючы федераль закон, Татарстан Республикасы законы нигезләмәләре, шулай ук референдумда кабул ителгән карарның юридик көчен билгели торган нигезләмәләр кулланылмый.

3. Әгәр сайлау хокукына ия булып, шәһәр жирлегендә яшәүчеләренң яртысыннан артыгы катнашса, шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү узган дип санала. Шәһәр жирлеген үзгәртеп кору, чикләрен үзгәртүгә шәһәр жирлегендә яисә шәһәр жирлеге өлешендә яшәүче халыкның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртүгә, шәһәр жирлеген үзгәртеп коруга халыкның ризалыгы алынган дип санала.

4. Чикләренә үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре һәм кабул ителгән карарлар рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

18 маддә. Халык жыены

1.«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралганча, сайлау хокукына ия булган жирле халкының яртысыннан артыгы катнашса, гражданнар жыены хокуклы. Әгәр торак пунктта бер үк вакытта әлеге торак пунктта сайлау хокукына ия булган яшәүчеләрнең яртысыннан артыгының бергә булу мөмкинлеге булмаса, әлеге Устав нигезендә гражданнар жыены этаплап уздырыла, ул Татарстан Республикасы Зеленодол муниципаль районының шәһәр тибындагы Васильево бистәсендәгә торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм үткөрү тәртибе турындагы Нигезләмә белән расланган тәртиптә гражданнар жыенын үткөрү турында Карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмый. Шул ук вакытта, элекрәк гражданнар жыенында катнашкан затлар тавыш бирүнең алдагы этапларында катнашмый. Гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, халык жыены карары кабул ителгән дип санала.

2. Гражданнар жыены жирле үзидарәнең халык тарафыннан турыдан-туры гамәлгә ашырылу һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы рәвеште булып тора.

3. Гражданнар жыены. «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 маддәсендә каралган очракларда үткөрелергә мөмкин:

1) әлеге торак пункт территориясен башка жирлек территориясенә кертүгә китерә торган, әлеге торак пункт составына кергән жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча ;

2) жирлек составына керүче торак пунктта яисә муниципаль район чикләрендәгә авылара территориядә урнашкан, әлеге торак пункт территориясендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

3) жирлекара территориядә урнашкан торак пунктта, яна төзелгән жирлек төзү турында халык инициативасын тәкъдим итү максатларында, шулай ук яна төзелгән жирлектә, әгәр аның сайлау хокукына ия булган халкы саны 300 кешедән артмаса, яна төзелгән жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасын билгеләү мәсьәләсе буенча;

4) Татарстан Республикасы Законы нигезендә шәһәр жирлеге составына керүче торак пункт территориясә өлешендә торак пункт территориясенә әлеге өлешендә гражданнарның үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча.

4. Гражданнар жыенына шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан сайлау хокукына ия булган, 10 кешедән дә ким булмаган торак пунктта яшәүчеләрдән инициатив төркем чакырылырга мөмкин.

Шәһәр жирлеге составына керүче торак пункт территориясенә чикләре критерийларын билгеләү, гражданнар үзара салым акчаларын кертү

һәм алардан файдалану мәсьәләсе буенча гражданның жыены үткәрелергә мөмкин, ул Татарстан Республикасы законы белән билгеләнә.

Халык жыенының үткәру шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан тәмин ителә.

5. Жыен үткәру инициативасын хуплау йөзеннән жыелырга тиешле имзалар саны сайлау хокукына ия, торак пункт территориясендә даими яки нигездә яшәүче, яшәу урыны буенча теркәлгән гражданның санының 5 процентын тәшкил итә, ләкин 25тән дә ким булмый.

6. Шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан чакырыла торган халык жыены шәһәр жирлегә башлыгы карары белән билгеләнә, инициатив төркем тарафыннан чакырылуы гражданның жыены шәһәр жирлегә Советы карары белән билгеләнә.

7. Торак пунктта яшәүчеләргә халык жыенының үткәру вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр ителәр, муниципаль хокукый акт проекты һәм гражданның жыенының хәл итүгә чыгарылуы мәсьәләләр буенча материаллар белән алдан ук «Татарстан Республикасы Яшел Үзән муниципаль районының Васильево шәһәр тибындагы поселогы составына керүче торак пунктларда гражданның жыенының эзерләү тәртибе турында» гы шәһәр жирлегә Советы карары белән расланган нигезләмәдә билгеләнгән тәртип нигезендә танышалар.

8. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый актлар булып торалар, шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан имзаланалар.

19 маддә. Гражданның хокукый-ижади инициативасы

1. Граданның әлегә Уставта билгеләнгән тәртиптә хокук чыгару инициативасына хокукы.

2. Сайлау хокукына ия гражданның инициатив төркеме, шәһәр жирлегә Советының норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә, шәһәр жирлегендә яшәүчеләр саныннан өч проценттан артмаганда, хокук чыгару инициативасы белән чыгыш ясарга мөмкин.

Шәһәр жирлегә Советының гражданның хокукый инициативасын гамәлгә ашыру тәртибен жайга салучы норматив хокукый акты булмаган очракта, гражданның керткән муниципаль хокукый акт проектына карап тикшерү һәм карау 131-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә гамәлгә ашырыла.

3. Хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру максатларында гражданның хокукы:

-яшәу (эш) урыны буенча гражданның жыелышларын һәм хокук чыгару инициативасы турында фикер алышу һәм тәкъдим итү буенча башка - күмәк чаралар оештырырга һәм үткәрергә;

-хокук чыгару инициативасын тәкъдим итүгә, ярдәм итү өчен имзалар жыю буенча инициативалы төркемнәр булдыру;

законнарга каршы килми торган ысуллар белән хокук чыгару инициативасын тәкъдим итү өчен агитация алып бару һәм шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең имзаларын жыю;

4. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданның хокукый-ижади инициативаны гамәлгә ашыруда ярдәм итәргә тиеш.

5. Гражданның хокукый-ижади инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты шәһәр жирлеге Советы, аның ачык утырышында, шәһәр жирлеге башлыгы яисә шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан әлеге Уставта билгеләнгән компетенциясе нигезендә, өч ай эчендә мәжбүри каралырга тиеш.

6. Гражданның хокукый-ижади инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты караганда гражданның инициатив төркеме вәкилләренә үз позициясен белдерү мөмкинлеге тәмин ителәргә тиеш.

7. Гражданның хокукый-ижади инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау процедурасы шәһәр жирлеге Советы Регламенты, шәһәр жирлеге башлыгының, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

8. Гражданның хокукый-ижади инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль хокукый акт проекты карау нәтижеләре буенча кабул ителгән дәлилләнгән карар рәсми рәвештә аның инициатив төркеменә кәргән гражданның язма рәвештә житкәселәргә тиеш.

20 маддә. Инициативалы проектлар

1. Инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алуны үткәргү тәртибе шәһәр Советы тарафыннан билгеләнә.

2. Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар хисабына финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларга карата инициативалы проектлар, инициативалы проектларны карау тәртибе, шул исәптән аларга ярдәм итүдән баш тарту, мондый инициативалы проектларны конкурс нигезендә сайлап алу тәртибе һәм критерийлары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә.

21 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә

1. Шәһәр жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарә турыдан-туры халык тарафыннан гражданның жыелышлары һәм конференцияләре үткәргү юлы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә органнары булдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Территориаль ижтимагый үзидарә гражданның яшәшенең түбәндәге территорияләре чикләрендә гамәлгә ашырыла: күп фатирлы торак йорт подъезды; күп фатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак

микрорайон; жирлек булмаган торак пункт; шәһәр жирлеге чикләрендә гражданнарның башка яшәү территорияләре.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория чикләре шәһәр жирлеге Советы тарафыннан әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиме буенча, шәһәр жирлеге Советы тарафыннан расланган шәһәр жирлегендә территориаль ижтимагый үзидарә турындагы нигезләмәдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә ашырыла торган территория башка шундый ук территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның Уставы нигезендә юридик зат була ала һәм коммерциячел булмаган оешманың оештыру-хокукий формасында дәүләт теркәвенә алынырга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул гамәлгә ашырыла торган территория;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенң максатлары, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының вәкаләтләрен формалаштыру, туктату, хокуклары һәм бурычлары, вәкаләтләре вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук күрсәтелгән мөлкәттән һәм финанс чараларыннан файдалану һәм файдалану тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруны туктату тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеге мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышлары, конференцияләре аның Уставы нигезендә чакырыла.

8. Тиешле территориядә яшәүчеләрнен уналты яшькә житкәннәрнен өчтән береннән дә ким булмаган өлеше катнашса, территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы хокуклы дип санала.

Тиешле территориядә уналты яшькә житкән яшәүчеләрнен кимендә өчтән икесе катнашса, территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар конференциясе хокуклы дип санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыручы гражданнар жыелышының, конференцияләренен аерым вәкаләтләренә керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын билгеләү;

2) Территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, ана үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарын сайлау;

4) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенң төп юнәлешләрен билгеләү;;

5) территориаль ижтимагый үзидарәненң керемнәре һәм чыгымнары сметасын һәм аның үтәлеше турындагы хисапны раслау;

б) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлеге турындагы хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә органнары:

1) Тиешле территориядә яшәүче халык мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданнарның жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр;

3) территорияне карап тоту, төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеген, тиешле территориядә яшәүче гражданнарның социаль-көнкүреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән башка хужалык эшчәнлеген, күрсәтелгән гражданнар акчалары исәбеннән дә, шәһәр жирлеге башкарма комитеты белән шәһәр жирлеге бюджеты акчаларын кулланып та башкара алалар;

4) шәһәр жирлеге Советына, шәһәр жирлеге башлыгына һәм шәһәр жирлеге башкарма комитетына әлеге органнар һәм жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле муниципаль хокукый актлар проектларын кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе, жирле бюджеттан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе әлеге Устав һәм шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

22 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында шәһәр жирлеге халкы, жирле үзидарә органнары инициативасы белән гражданнарның инициатив төркеме оештырыла, ул территориаль жәмәгать үзидарәсе Уставы проектына эшләнә һәм территориядә яшәүче гражданнар жыелышын оештыра, аның чикләрендә әлеге территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру күздә тотыла.

1. Гражданнар жыелышы тиешле территориядә территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәүгә бәйлә мәсьәләләр буенча шәһәр жирлеге Советында гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрен) билгели.

2. Территориаль ижтимагый үзидарәненң уставы шәһәр жирлеге Советы тарафыннан теркәлгәч, территориаль ижтимагый үзидарә гамәлгә куелган дип санала.

23 маддә. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү өчен гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) тарафыннан шәһәр жирлеге башлыгына тапшырыла:

1) территориаль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган гариза;

2) һәр вәкаләтле вәкилненң яшәү урыны адресын, фамилиясен, исемн, әтисенен исемн, туган көнен, сериясен, паспорт бирү номерын һәм датасын,

гражданин паспорттын алыштыручы документны күрсәтөп, территорияль ижтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул ителгән гражданныр жыелышының беркетмәсе,

3) территорияль ижтимагый үзидарә Уставының ике нөсхәсе.

2. Әлеге маддәнең 1 пунктында билгеләнгән документлардан тыш, башка документларны тапшыру рәхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә документлар алу өчен, исемлек һәм аны алу датасы күрсәтелгән расписка бирелә.

3. Шәһәр жирлегә башлыгы территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турындагы документлар кергән көннән ике атна эчендә аның уставын теркәү яки аны теркәүдән баш тарту турында шәһәр жирлегә Советы Карары проекты алдан карауны һәм әзерләүне оештыра.

4. Гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкилләре территорияль ижтимагый үзидарә уставын алдан караганда һәм шәһәр жирлегә Советы ытырышында киңәшмә тавышы хокукы белән катнашырга хокуклы.

5. Шәһәр жирлегә Советы территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү яисә аны теркәүдән баш тарту турында әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән документларны шәһәр жирлегә башлыгы алганнан соң 30 көн эчендә карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту мотивлаштырылган булырга тиеш.

6. Территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту өчен нигезләмәләр булырга мөмкин:

1) территорияль ижтимагый үзидарә уставы нормаларының Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы Конституциясенә һәм Татарстан Республикасы законнарына, шәһәр жирлегә Уставына, башка муниципаль хокукый актларға каршы килүе;

2) әлеге Уставның 21 маддәсендәге 4 пункты таләпләрен үтәмәү.

7. Территорияль ижтимагый үзидарә оештыруның максатка ярашсызлыгы аркасында территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәүдән баш тарту рәхсәт ителми.

8. Шәһәр жирлегә Советы тарафыннан кабул ителгән территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү мәсьәләсе буенча дәлилленгән карар өч көн дәвамында рәсми рәвештә гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) язма рәвештә житкерелергә тиеш.

9. Шәһәр жирлегә Советы тарафыннан территорияль ижтимагый үзидарә уставын теркәү турында карар кабул ителгән очракта, уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турында билге белән, гражданныр жыелышының вәкаләтле вәкиленә тапшырыла, икенче нөсхәсе шәһәр жирлегә Советында саклана.

10. Территорияль ижтимагый үзидарә уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр әлеге маддәдә билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлегә Советы тарафыннан теркәлергә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр аларны теркәгән көннән үз көченә керә.

24 маддә. Гавами тыңлаулар, ижтимагый фикер алышулар.

1. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы катнашында жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышу өчен халык алдында гавами тыңлаулар үткәрергә мөмкин.

2. Гавами тыңлаулар халык, шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы яисә шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән үткәрелә.

Халык яисә шәһәр жирлеге Советы инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар шәһәр жирлеге Советы тарафыннан, ә шәһәр жирлеге башлыгы яисә шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе инициативасы белән контракт нигезендә -шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан билгеләнә.

3. Гавами тыңлауларга чыгарылырга тиеш:

1) шәһәр жирлеге Уставы проекты, шулай ук әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, шәһәр жирлеге Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл яңадан күрсәтү формасына үзгәрешләр кертелә торган очраклардан тыш;

2) шәһәр жирлеге бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) шәһәр жирлегенен социаль-иқтисадый үсеше стратегиясе проекты;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 маддәсе нигезендә шәһәр жирлеген үзгәртеп кору өчен тавыш бирү юлы белән я гражданныр жыеннарында белдерелгән муниципаль берәмлек халкының ризалыгын алу таләп ителә торган очраклардан тыш, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр.

4. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, әгәр законнарда башкача билгеләнмәгән булса, тиешле орган яисә шәһәр жирлегенен вазыйфай заты тарафыннан муниципаль хокукый акт проектына караган көнгә кадәр 20 көннән дә сонга калмыйча кабул ителергә тиеш.

5. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар, аларны үткәрү вакыты һәм урыны һәм тиешле муниципаль хокукый акт проекты, гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр, әгәр законнарда башкача билгеләнмәгән булса, гавами тыңлаулар уздырылган көнгә кадәр 7 көннән дә сонга калмыйча басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Халык алдында гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар басылып чыккан көннән алып һәм шәһәр жирлегендә яшәүчеләр шәһәр жирлеге башлыгына гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язмача тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль хокукый акт проектына карата ачык тыңлауларга чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка

тәкъдимнәр жибәергә хокуклы. Шәһәр жирлеге башлығы кәргән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр гавами тыңлауларда катнашучыларга житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар, әгәр законнарда башкача билгеләнмәгән булса, муниципаль хокукый акт проектын карау көненә 7 көннән дә соңга калмыйча үткәрелә. Халык алдында тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затларны чакырып үткәрелә.

8. Гавами тыңлаулар үткәрү нәтижәләре буенча жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенә вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиешле тәкъдимнәр кабул ителә, алар компетенциясенә гавами тыңлауларга чыгарылган муниципаль хокукый акт проектын кабул итү кертелгән.

9. Гавами тыңлаулар нәтижәләре, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләнүен дә кертеп, гавами тыңлаулар уздырганнан соң 7 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга (халыкка житкереләргә) тиеш.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм үткәрү тәртибе шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнә һәм гавами тыңлаулар уздыру вакыты һәм урыны турында шәһәр жирлеге халкына алдан хәбәр итүне, муниципаль хокукый акт проекты белән алдан танышуны, муниципаль берәмлек халкының гавами тыңлауларында катнашуын, кабул ителгән карарларның дәлилләнгән нигезләнүен дә кертеп, гавами тыңлаулар нәтижәләрен бастыруны (халыкка житкерүне) тәмин итә торган башка чараларны күздә тотарга тиеш.

11. Генераль план проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты, Территорияне планлаштыру проекты, территорияне межалау проектлары, территорияне төзекләндерү кагыйдәләре проекты, күрсәтелгән расланган документларның берсенә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проектлар, жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объекттын шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалануга рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары, капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелеш, үзгәртеп кору, рөхсәт ителгән жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү мәсьәләләре, жирдән файдалану һәм төзелеш объектларын башка төргә күчерү мәсьәләләре буенча жәмәгать тыңлаулары яисә гавами тыңлаулар үткәрелә.

12. Авыл торак пунктында урнашкан жирле үзидарә органы карамагындагы бердәнбер медицина оешмасына карата, аны бетерү, анын аерымланган бүлекчәсе эшчәнлеген туктату турында карар кабул итү 29.1 маддәсенә 2 өлешендә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла. «Россия Федерациясендә гражданнар сәламәтлеген саклау нигезләре турында» 2011 елның 21 ноябрәндәге 323-ФЗ номерлы Федераль закон, әлегә авыл торак пунктында яшәүчеләрнең ижтимагый (гавами) тыңлаулар нәтижәләре буенча белдерелгән фикерен исәпкә алып, аларны уздыру күрсәтелгән медицина оешмасын гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы тарафыннан оештырыла. Әлегә өлештә каралган жәмәгать (гавами)

тынлауларын үткөрү һәм аларнын нәтижеләрен билгеләү тәртибе «саклау нигезләре турында » 2011 елның 21 ноябрәндәгә 323-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә медицина оешмасын гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнә.

13. Әлегә статьяда күрсәтелгән сроклар гамәлдә булган законнар һәм муниципаль норматив хокукый актлар белән гавами тынлаулар һәм ижтимагый фикер алышулар өчен каралган башка сроклар билгеләнмәгән очракта кулланыла.

25 аддә. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияттәгә мәсьәләләр буенча фикер алышу, халыкка жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә вазыйфаи затлары эшчәнлегә турында мәгълүмат бирү, инициатив проектларны кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча фикер алышу өчен шәһәр жирлегә территориясә өлешендә гражданнар жыелышлары үткөреләргә мөмкин. Гражданнар жыелышлары микрорайоннар, торақ массивлар, кварталлар, урамнар, торақ йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыелышы халык, шәһәр жирлегә Советы, шәһәр жирлегә башлыгы инициативасы белән, шулай ук территорияль ижтимагый үзидарә уставында каралган очракларда үткөрелә.

3. Шәһәр жирлегә Советы яисә шәһәр жирлегә башлыгы инициативасы белән үткөрелә торган гражданнар жыелышы шәһәр жирлегә Советы яисә шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән үткөрелә торган гражданнар жыелышы шәһәр жирлегә Уставы белән билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлегә Советы тарафыннан билгеләнә.

4. Халык инициативасы буенча үткөрелә торган гражданнар жыелышы территорияль ижтимагый үзидарә органнарының, тиешле территориядә яшәүче һәм әлегә территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләре, жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар төркеменен язма тәкъдиме буенча шәһәр жирлегә Советы тарафыннан билгеләнә. Гражданнар жыелышын үткөрү турындагы тәкъдимдә аны карап тикшерүгә чыгарыла торган мәсьәләләр исемлегә, жыелышны үткөрү вакыты һәм урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкаләтле затлар тарафыннан имзаланырга тиеш, ә жыелышны үткөрү инициативасы белән бер төркем гражданнар – бу гражданнар мөрәжәгать итсә, аларнын һәркайсының фамилиясен, исемн, атасының исемн, туган көнен, яшәу урынын күрсәтеләргә тиеш. Шәһәр жирлегә Советы гражданнарнын жыелышын якындагы утырышта үткөрү турындагы тәкъдимне карый. Шәһәр жирлегә Советы гражданнарнын жыелышын аның максатка яраксызлыгы аркасында үткөрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

5. Территорияль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыру максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткөрү тәртибе территорияль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышында инициативалы проектларны кертү һәм аларны карау мәсьәләләре буенча тиешле территориядә яшәүче уналты яшьтәгеләр катнашырга хокуклы. Инициативалы проектларны кертү мәсьәләләрен карау һәм тикшерү максатларында гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе шәһәр жирлегә Советының норматив хокукий акты белән билгеләнә.

7. Гражданнар жыелышын үткәрү вакыты һәм урыны турында һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр турында тиешле территориядә яшәүчеләр жыелыш уздырылган көнгә кадәр жиде көннән дә сонга калмыйча, массакүләм мәгълүмат чараларын, почта хәбәрләрен, һәр фатирны (шәхси) тикшерү, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чараларны кулланып хәбәр итәләр.

Гражданнар жыелышын эзерләү һәм үткәрүне шәһәр жирлегә башкарма комитеты тәмин итә.

8. Жыелышлар эшендә әлеге территориядә яшәүче, сайлау хокукына ия 18 яшькә житкән гражданнар катнаша ала. Жыелышта катнашырга хокуклы гражданнарның гомуми саны Россия Федерациясе гражданның яшәү урыны һәм яшәү урыны буенча теркәү исәбен алу күрсәткечләре нигезендә билгеләнә.

Гражданнар жыелышы жыелышта катнашырга хокуклы гражданнар саныннан кимендә өчтән бер өлеше катнашса, хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашкан гражданнарның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

9. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә вазыйфаи затларына мөрәжәгатьләр кабул итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле затларны сайларга мөмкин.

10. Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

11. Гражданнар жыелышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә вазыйфаи затлары тарафыннан мәжбүри каралырга тиеш.

12. Гражданнар жыелышын билгеләү һәм үткәрү тәртибе, шулай ук гражданнар жыелышының вәкаләтләре федераль закон, әлеге Устав һәм шәһәр жирлегә Советының норматив хокукий акты, территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

13. Гражданнар жыелышының нәтижеләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

26 аддә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы).

1.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) жирле эһәмияттәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм шәһәр жирлегендә яшәүче барлык кешеләрнең фикерен ачыклау зарурилыгы очрагында үткәрелә. Шәһәр жирлегенен тиешле территориаль өлешләрендә яшәүчеләр арасыннан гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышын чакыру авырайган, шул исәптән тиешле территориядә яшәүче һәм гражданнар жыелышында катнашырга хокуклы кешеләр саны 300 кешедән артып киткән очракларда үткәрелә.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышының вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы инициативасы белән үткәрелә. Халык инициативасы белән үткәрелә торган гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

4.Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), әгәр анда сайланган делегатларның яртысыннан артыгы катнашса, хокуклы дип санала. Конференция карарлары (делегатлар жыелышлары) конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

5.Гражданнар конференциясен (делегатлар жыелышларын) билгеләү һәм үткәрү, делегатлар сайлау тәртибе әлеге шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый акты һәм Уставы, территориаль ижтимагый үзидарә Уставы белән билгеләнә.

6.Территориаль ижтимагый үзидарәне гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) территориаль ижтимагый үзидарә уставында каралган тәртиптә һәм очракларда билгеләнә һәм үткәрелә.

7. Гражданнар (делегатлар жыелышлары) конференциясе нәтижеләре аны уздырганнан соң бер ай эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

27 маддә. Гражданнарны сораштыру.

1. Гражданнарны сораштыру жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дәүләт хакимияте органнары тарафыннан кабул ителгән карарларда халыкның фикерен ачыклау һәм исәпкә алу өчен шәһәр жирлеге территориясендә яисә территориясендә үткәрелә. Сораштыру нәтижеләре тәкъдим итү характерына ия.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия шәһәр жирлеге халкы катнаша ала. Гражданнарның инициативалы проектка ярдәм итү турындагы фикерен ачыклау мәсьәләсе буенча үткәрелгән сораштыруда шәһәр жирлеге яки аның өлешендә яшәүчеләр катнашырга хокуклы, аларда

уналтынчы яшькә житкән инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

1. Гражданнарны сораштыру инициатива буенча үткәрелә:

1) шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы – жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары - шәһәр жирлеге жирләренен максатчан билгеләнешен республика һәм республика әһәмиятендәге объектлар өчен үзгәртү турында карарлар кабул иткәндә гражданнарның фикерен исәпкә алу өчен;

3) инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган шәһәр жирлегендә яки аның өлешендә уналты яшькә житкәннәр - әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен.

4. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү һәм билгеләү тәртибе шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру билгеләү турындагы карар шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә. Гражданнар арасында сораштыру үткәрү өчен Зеленодольск муниципаль районының рәсми сайты «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә (алга таба – рәсми сайт) файдаланылырга мөмкин. Шәһәр жирлеге Советының гражданнар арасында сораштыру билгеләү турындагы карарында түбәндәгеләр билгеләнә:

1) сораштыру үткәрү датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителә торган (тәкъдим ителә торган) мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру;

3) сораштыру үткәрү методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы;

5) сораштыруда катнашучы шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең минималь саны.

6. Шәһәр жирлегендә яшәүчеләргә халыктан сораштыру үткәрү турында 10 көн алдан мәгълүмат житкереләргә тиеш.

7. Гражданнарны сораштыру эзерләүгә һәм үткәрүгә бәйле чараларны финанслау түбәндәгечә гамәлгә ашырыла:

1) шәһәр жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән – шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары яисә шәһәр жирлеге халкы инициативасы буенча сораштыру үткәрү турында;

2) Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән - Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы буенча сораштыру уздырганда.

8. Сораштыру нәтижәләре аны үткәргәннән соң бер ай эчендә басылып чыгарга (халыкка житкереләргә) тиеш. Сораштыру нәтижәләре белән шәһәр жирлегендә яшәүче һәр кеше таныша ала. Сораштыру нәтижәләре шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә мәжбүри исәпкә алынырга тиеш.

28 маддә. Гражданнарның шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнарына мөрәжәгатъләре.

1. Гражданнар шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнарына индивидуаль һәм күмәк мөрәжәгатъ итәргә хокуклы.

2. Гражданнар мөрәжәгатъләре «Россия Федерациясе гражданнары мөрәжәгатъләрен карау тәртибе турында» 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль законда, шулай ук Татарстан Республикасының гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәжәгатъләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарәнен вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә жаваплы.

29 маддә. Шәһәр жирлегенен Ижтимагый (консультатив) советлары.

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча карарлар эшләгәндә һәм гамәлгә ашырганда, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә жәмәгатъ контролен гамәлгә ашырганда гражданнарның һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү максатларында шәһәр жирлегенен Ижтимагый советы барлыкка килә.

2. Шәһәр жирлегенен Ижтимагый советы шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнен, ижтимагый берләшмәләрнен һәм башка коммерцияле булмаган оешмаларның үз теләге белән катнашуы нигезендә формалаша.

3. Шәһәр жирлегенен Ижтимагый советын формалаштыру тәртибе, аның утырышларын үткөрү һәм карарлар кабул итү тәртибе, шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнарының мәгълүмат бирү, консультация бирү һәм башка мәсьәләләр буенча жаваплылыгы, аны жиберү процедурасы, шулай ук аны оештыру һәм эшчәнлегенен башка мәсьәләләре шәһәр жирлегә Советы тарафыннан расланган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка ижтимагый (консультатив) советлар шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнарында аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Ижтимагый (консультатив) советларда эш ижтимагый башлангычларда алып барыла.

30 маддә. Шәһәр жирлегә халкының жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыруда катнашу формалары.

1. Әлеге Уставта каралган федераль закон нигезендә халык тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарә гамәлгә ашыру һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы белән бергә гражданнар жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға, Татарстан Республикасы законнарына каршы килми торган башка формаларда катнашырга хокуклы.

1. Шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнен турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы законлылык, иреклек принципларына нигезләнә. Жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарә вазыйфаи затлары халыкка шәһәр жирлегендә яшәүчеләр тарафыннан турыдан-туры жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуында ярдәм итәргә тиеш.

III бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

31 маддә. Шәһәр жирлеге Советы-шәһәр жирлеге жирле үзидарәсенә вәкиллекле органы

1. Шәһәр жирлеге Советы-Жирле үзидарәненә даими эшләүче, коллегияль вәкиллекле органы .

2. Шәһәр жирлеге Советының рәсми исеме - "Васильево шәһәр тибындагы поселогы Советы" (алга таба-шәһәр жирлеге Советы).

3. Шәһәр жирлеге Советының вәкаләтләре вакыты-5 ел.

4. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлегендә яшәүчеләргә хисап тотты һәм контрольдә булды.

5. Шәһәр жирлеге Советының үз исеме белән шәһәр жирлеге гербы сурәтләнгән мөһер, бланклары бар.

6. Шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары шәһәр жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым графа белән карала.

32 маддә. Шәһәр жирлеге советы составы.

1. Шәһәр жирлеге советы бер мандатлы сайлау округлары буенча муниципаль сайлауларда сайланучы 15 депутаттан тора.

2. Шәһәр жирлеге Советы составына билгеләнгән депутатлар саныннан кимендә өчтән ике өлеше сайлаганда хокуклы була.

3. Шәһәр жирлеге Уставы белән шәһәр жирлеге Советы утырышының хокуклылыгы билгеләнә. Шәһәр жирлеге советы утырышында сайланган депутатларның 50 проценттан кимрәге катнашса, хокуклы була алмый. Шәһәр жирлеге Советы утырышлары кимендә өч айга бер тапкыр уздырыла.

4. Яңа сайланган шәһәр жирлеге Советы беренче утырышка шәһәр жирлеге Уставы(30 көннән артык түгел) белән жыела.

33 маддә. Шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы.

1. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре сайланган көннән башлана һәм яңа чакырылыш шәһәр жирлеге Советы эшли башлаганнан соң туктатыла.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, әлеге Уставта билгеләнгән очрақлардан тыш, депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт һәм хезмәт вазыйфаларын башкару белән бергә алып бара.

Шәһәр жирлеге Советы депутатына үз вәкаләтләрен даими рәвештә гамәлгә ашыру өчен эш урынында (вазыйфасын) аена өч эш көнен саклау гарантияләне.

3. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы депутатның түбәндәгеләргә хокукы юк:

1) эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шәхсән яки ышанычлы затлар аша шөгыльләнергә;

2) түбәндәге очрақлардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманын, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек, милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) Татарстан Республикасы законнарына таянып, Татарстан Республикасы Президентының алдан хәбәрнамәсе нигезендә коммерцияле булмаган оешма белән түләүсез идарә итүдә катнашу (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы, башка ижтимагый оешманын, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында (конференция) катнашу);

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренен берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен, муниципаль берәмлекнең вәкаләтләрен раслаучы хокукый актлар нигезендә, муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән берлектә муниципаль берәмлекне идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә тәкъдим итү;

д) федераль законнарда каралган башка очрақлар;

е) мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек, әгәр Россия Федерациясенен халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса, бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм граждандлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый.

ж) Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керү.

4. Шәһәр жирлеге Советы депутаты статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

5. Шәһәр жирлеге Советы депутатына үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен законнар, кулланылыштагы Устав, шәһәр жирлеге Советы карарлары нигезендә каршылыксыз шартлар тәэмин ителә.

6. Шәһәр жирлеге Советы депутаты шәһәр жирлеге Советы тарафыннан расланган депутат этикасы кагыйдәләрен үтәргә, шул исәптән депутатның түбәндәге йөкләмәләре булырга тиеш:

1) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм депутат статусын жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә шәхсэн яисә аның якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә йогынты ясау өчен файдаланмаска;

2) депутат вазыйфаларын объектив башкаруда шик тудырырлык тәртиптән тыелырга, шулай ук аның абруена яисә шәһәр жирлеге Советы абруена зыян китерә алырлык низаглы ситуацияләрдә катнашмаска;

3) мәнфәгатьләр конфликты барлыкка килү куркынычы янаганда - шәхси кызыксыну депутатлык вазыйфаларының объектив башкарылуына тәэсир итә яки йогынты ясый ала торган ситуациядә - бу хакта шәһәр жирлеге советына хәбәр итәргә һәм аның әлеге мәнфәгатьләр конфликтын булдырмауга яисә жайга салуга юнәлтелгән карарын үтәргә;

4) шәһәр жирлеге Советында билгеләнгән халык алдында чыгыш ясау кагыйдәләрен үтәргә;

5) Федераль закон нигезендә конфиденциаль характердагы белешмәләргә кертелгән, депутат вазыйфаларын үтәү белән бәйле рәвештә, ана билгеле булган мәгълүматларны депутат эшчәнлеге белән бәйле булмаган максатларда таратмаска һәм кулланмаска.;

6) депутат вазыйфаларын үтәүгә бәйле рәвештә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) акчалата бүләк алмаска.

7. Шәһәр жирлеге Советы депутатлары 2008 елның 25 декабрәндәге «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль законда, 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» Федераль законда, «аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар

(кертемнәр) ачарга һәм аларны ачарга, чит ил банкларында акча һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында " 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

8. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында тапшырыла торган белешмәләреннән дәрәслеген һәм тулылыгын тикшерү, коррупциягә каршы торы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

9. Әлеге статьяның 8 өлеше нигезендә үткәрелгән тикшерү нәтижәсендә «Коррупциягә каршы торы турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль закон, «Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының керемнәренә туры килүен тикшереп торы турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль закон, "Аерым категория затларның аерым категорияләренә Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертемнәр) ачуны һәм кулдагы акча һәм кыйммәтләрне саклау, чит ил финанс инструментларына ия булуны тыю турында" 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законы белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда, Татарстан Республикасы Президенты, жирлек Советы депутаты вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата тиешле карар кабул итәргә вәкаләтле жирлек советына яисә судка гариза белән мөрәжәгать итә.

10. Үз керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган яки тулы булмаган мәгълүмат биргән шәһәр жирлегә Советы депутатына, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигь булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында дәрәс булмаган мәгълүмат биргән, шулай ук әлеге мәгълүматларны бозып күрсәткән очракта түбәндәге жаваплылык чаралары кулланылырга мөмкин:

- 1) кисәтү;
- 2) шәһәр жирлегә Советы депутатын, анын вәкаләтләре вакыты беткәнчә, муниципаль берәмлекнең вәкиллеке органында вазыйфасыннан азат итү;
- 3) даими нигездә вәкаләтләренә гамәлгә ашырудан азат итү, анын вәкаләтләре вакыты беткәнчегә кадәр даими нигездә вәкаләтләрен гамәлгә ашыру хокукыннан азат итү;
- 4) үз вәкаләтләре срогы тәмамланганчы муниципаль берәмлеккән вәкиллеке органында вазыйфаларны биләүне тыю;
- 5) вәкаләтләр срогы тәмамланганчы даими нигездә вәкаләтләрен үтәүне тыю.

11. Шәһәр жирлегә Советына депутатка карата жаваплылык чараларын, әлеге маддәнең 10 өлешендә күрсәтелгән чараларны куллану турында карар кабул итү тәртибе Татарстан Республикасы Законны нигезендә муниципаль хокукый акт белән билгеләнә.

12. Керемнәре, чыгымнары, милке һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр Зеленодольск муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яки) муниципаль хокукый актлар тарафыннан билгеләнә торган тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларын бастырып чыгару өчен бирелә.

13. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук ишегалды территорияләрендә, аларны үткөрү тормыш белән тәэмин итү, транспорт яки социаль инфраструктура, элемент объектларының функцияләвен бозу, жәяүлеләрнең һәм (яки) транспорт чараларының хәрәкәтенә комачаулык тудырмау яки гражданның торак урыннарына яки транспорт яки социаль инфраструктура объектларына керүенә юл куймау шарты белән үткәрелә. Мондый очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына яисә жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда аларны үткөрү датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итәргә хокуклы.

14. Жирле үзидарә органнары депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен махсус билгеләнгән урыннарны билгелиләр, шулай ук депутатларның сайлаучылар белән очрашуларын үткөрү өчен жирле үзидарә органнары тарафыннан бирелә торган урыннар исемлеген һәм аларны бирү тәртибен билгелиләр.

15. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары Россия Федерациясенен жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы законнары нигезендә үткәрелә.

16. Депутатның сайлаучылар белән жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән билгеләнә торган гавами чара формасында сайлаучылар белән очрашуларын оештыруга яисә үткөрүгә комачаулау Россия Федерациясе законнары нигезендә административ жаваплылыкка китерә.

34 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы депутатының сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәтләре.

1. Шәһәр жирлеге Советы депутаты сайлаучылар, шулай ук аның сайлау округы территориясендә урнашкан предприятие, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элементдә тора.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында жаваплы һәм аларга хисап тотта.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутаты сайлаучылар алдында үз эшләре турында елга бер тапкыр хисап тотта, аларны даими рәвештә шәһәр жирлеге Советы эше турында хәбәр итә, шулай ук айга кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

4. Шәһәр жирлеге Советы депутаты шәһәр жирлеге халкының законлы хокукларын, ирекләрен һәм мәнфәгатьләрен тәэмин итү буенча законнарда

каралган чаралар күрергә, шул исәптән алардан кәргән тәкъдимнәрне, гаризаларны, шикәятләрне карарга, аларда булган мәсьәләләрне дәрәс һәм үз вакытында хәл итәргә тиеш.

35 Маддә. Яңа сайланган шәһәр жирлегә Советы эшен оештыру.

1. Яңа чакырылыш шәһәр жирлегә Советы беренче утырышка шәһәр жирлегә Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе сайланганнан соң ун көннән дәрә сонга калмыйча жыела. Сайлаулардан соң беренче утырыш шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан чакырыла, ә ул булмаганда – шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе тарафыннан.

2. Сайлаулардан соң шәһәр жирлегә Советының беренче утырышын шәһәр жирлегенә яңа башлыгы сайланганчы ача һәм яше буенча иң өлкәнә шәһәр жирлегә Советы депутаты алып бара.

36 Маддә. Шәһәр жирлегә Советы компетенциясе.

1. Шәһәр жирлегә Советы компетенциясендә:

- 1) шәһәр жирлегә уставын кабул итү һәм аңа үзгәрешләр кертү;
- 2) шәһәр жирлегә территориясендә гомуми мәжбүри кагыйдәләр билгеләү;;
- 3) шәһәр жирлегә бюджетын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслау;
- 4) салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясе законнары нигезендә жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;;
- 5) шәһәр жирлегенә социаль-икътисади үсеш стратегиясен раслау;
- 6) шәһәр жирлегә чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору турында инициативаны тәкъдим итү;
- 7) шәһәр жирлегә Советына депутатлар сайлауны билгеләү; шәһәр жирлегә Советына депутатлар сайлау буенча сайлау округлары схемасын раслау;;
- 8) жирле референдум билгеләү;
- 9) шәһәр жирлегә башлыгын сайлау;
- 10) шәһәр жирлегә Башлыгы урынбасарын сайлау;
- 11) муниципаль район Советына шәһәр жирлегә Советы депутатлары арасынан шәһәр жирлегә вәкилен сайлау.;
- 12) шәһәр жирлегә сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;
- 13) шәһәр жирлегенә чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, шәһәр жирлегә Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү билгеләү;
- 14) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында Закон чыгару инициативасы хокукын гәмәлгә ашыру;
- 15) шәһәр жирлегенә муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итү һәм эш итү тәртибен, шул исәптән аны федераль законнар нигезендә

хосусыйлаштыру тәртибен һәм шартларын билгеләү; читләштереп калуы шәһәр жирлеге Советы тарафыннан килештерелеп яисә расланганнан соң гамәлгә ашырыла торган муниципаль мөлкәт төрләре исемлеген билгеләү;;

16) муниципаль предприятиеләрне төзү, үзгәртеп кору һәм бетерү турында, шулай ук федераль законнарда каралган очрактардан тыш, муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәт күрсәтүләренә тарифларны билгеләү турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү;;

17) шәһәр жирлегенен муниципальара хезмәттәшлек оешмаларында катнашу тәртибен билгеләү;

18) жирле үзидарә органнары эшчәнлеген матди-техник һәм оештыру ягынан тәмин итү тәртибен билгеләү;

19) жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү вәкаләтләрен башкаруын контрольдә тоту;

20) шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турында Карар кабул итү;

21) шәһәр жирлеге территориясендәге урамнарға һәм торак пунктларның башка өлешләренә исем бирү һәм аларның исемнәрен үзгәртү турындагы мәсьәләләренә хәл итү;

22) гадәттән тыш хәлләренә бетерү өчен финанс һәм матди ресурсларның жирле резервларын булдыру һәм алардан файдалану тәртибен билгеләү;

23) муниципаль махсуслаштырылган торак фондыннан торак урыннары бирү тәртибен билгеләү;

24) шәһәр жирлегенен Ревизия комиссиясен формалаштыру;

25) территориаль ижтимагый үзидарә органнарына шәһәр жирлеге бюджетыннан кирәкле акчалар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;;

26) коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларны (коммуналь комплекс оешмалары – электр һәм (яки) жылылык белән тәмин итү өлкәсендә товарлар һәм хезмәт күрсәтүләр житештерүчеләр товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифлардан тыш), коммуналь инфраструктура системасына тоташтыруга, коммуналь комплекс оешмалары тарифларына, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр билгеләү;

27) шәһәр жирлеген территориаль планлаштыру документларын, шәһәр жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын, шәһәр жирлегеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә башка шәһәр төзелеше документларын раслау;

28) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар рәвешендә коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карарлар кабул итү;

29) үз массакуләм мәгълүмат чараларын гамәлгә кую;

30) шәһәр жирлеге Уставын һәм шәһәр жирлеге Советы карарларын аңлату;

31) үз эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча шәһәр жирлеге Советы Регламентын һәм башка карарлар кабул итү;

32) шәһәр жирлеге Советы Аппараты турында нигезләмәне раслау;

33) шәһәр жирлегенен коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын раслау, аларга таләпләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә;

34) шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

35) шәһәр жирлегенен Ревизия комиссиясен формалаштыру;

36) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекләреннән вәкилләклә органнары карамагына кертелгән башка вәкаләтләр, шулай ук әлеге устав белән шәһәр жирлеге Советы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләр.

2. Шәһәр жирлеге Советы яисә аерым депутатлар (депутатлар төркеме) тарафыннан, аны үтәү барышында шәһәр жирлеге бюджеты акчалары белән нинди дә булса формада булса да, шәһәр жирлеге бюджеты акчаларынан тыш, шәһәр жирлеге Советы һәм депутатлар эшчәнлеген тәмин итүгә юнәлдерелә торган акчалардан тыш, шәһәр жирлеге бюджеты акчалары белән идарә итү һәм (яисә) боерыкнамә рәхсәт ителми.

37 Маддә. Шәһәр жирлеге Советының эш тәртибе.

1. Шәһәр жирлеге Советының эш тәртибе әлеге Устав һәм шәһәр жирлеге Советының регламенты белән билгеләнә.

2. Шәһәр жирлеге Советының төп эш формасы булып аның сессияләре тора, аларда шәһәр жирлеге Советы компетенциясенә караган мәсьәләләр хәл ителә.

3. Шәһәр жирлеге Советы сессиясе, әгәр анда шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе катнашса, хокуклы.

4. Шәһәр жирлеге Советының чираттагы сессияләре кирәк булган саен, әмма кимендә ике айга бер тапкыр үткәрелә. Чираттан тыш сессияләр шәһәр жирлеге башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлеше чакырыла.

5. Совет сессияләре шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан чакырыла. Шәһәр жирлеге Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы сессиянен вакыты, урыны һәм көн тәртибе турында биш көннән дә соңга калмыйча, ә чираттан тыш сессиянен көн тәртибе, аны үткәргүгә кадәр бер көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

6. Шәһәр жирлеге Советы сессияләре ачык һәм ачык үткәрелә. Шәһәр жирлеге Советының ачык утырышларында теләсә кайсы граждандан катнаша ала.

7. Шәһәр жирлеге Советының һәр сессиясендә сессия беркетмәсе алып барыла. Сессия беркетмәсенә сессияне үткәрү датасы, урыны һәм вакыты турында белешмәләр кертелә, карала торган барлык мәсьәләләр күчерелә һәм

тавыш бирү нәтижәләре күрсәтелгән барлык кабул ителгән карарлар теркәлә. Шәһәр жирлеге Советы сессиясе беркетмәсенә кул куйганнан соң, шәһәр жирлеге башлыгы аның белән шәһәр жирлегендә яшәүче һәр кеше таныша ала.

8. Шәһәр жирлеге Советы сессияләрендә һәр депутат бер тавышка ия. Шәһәр жирлеге Советы депутаты үзенә тавыш бирү хокукын шәхсән үзә гамәлгә ашыра. Шәһәр жирлеге Советы сессияләрендә тавыш бирү ачык (шул исәптән исемле) һәм яшерен булырга мөмкин. Тавыш бирүнең һәр төрөн куллану очраklары әлеге Устав, шәһәр жирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

9. Шәһәр жирлеге башлыгы тавышы шәһәр жирлеге Советы карарларын кабул иткәндә шәһәр жирлеге Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

38 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру.

1. Шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген оештыруны шәһәр жирлеге башлыгы башкара.

2. Шәһәр жирлеге Советы Регламенты нигезендә шәһәр жирлеге Советы компетенциясенә кергән мәсьәләләргә алдан карау һәм әзерләү өчен, депутатлар арасынан, шәһәр жирлеге башлыгы һәм аның урынбасарынан тыш, даими яки вакытлы комиссияләр (яисә) әлеге мәсьәләләргә әзерләү өчен җаваплы депутатлар шәһәр жирлеге советы эшчәнлегенә төп юнәлешләре буенча билгеләнә ала. Депутат ике даими комиссиядә дә эшләргә хокуклы.

3. Муниципаль программаларны, шәһәр жирлеге Советы карарлары проектларын әзерләү, шәһәр жирлеге карамагына кертелгән ин мөһим мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен, шәһәр жирлеге Советы каршында аны хәл итү буенча депутатлар, шәһәр жирлеге башкарма комитеты, ижтимагый берләшмәләр, оешмалар һәм предприятиеләр, белгечләр, экспертлар һәм шәһәр жирлеге халкы составында эшче, эксперт һәм башка кинәшмә төркемнәре төзелергә мөмкин.

39 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан контроль функцияләр башкару.

1. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге территориясендә әлеге Уставның шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив актларның үтәлешен, шәһәр жирлеге бюджетының үтәлешен, бюджеттан тыш фондлар акчаларын куллануны, шәһәр жирлеген үстерү программаларын куллануны, шәһәр жирлеге башкарма комитеты һәм аның җитәкчесе эшчәнлеген контрольдә тоту.

2. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфаи затлары тарафыннан закон, әлеге Устав һәм башка муниципаль хокукый актларны бозу фактлары ачыкланган очракта, шәһәр жирлеге Советы карары

белән депутатлар арасыннан әлеге фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләр төзелергә мөмкин.

3. Законнар нигезендә шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыктары шәһәр жирлеге бюджеты акчаларын максатчан файдалану, муниципаль милекне файдаланунын нәтижәләгә, шулай ук шәһәр жирлеге Башкарма комитетының финанс-хужалык эшчәнлегенә башка мәсьәләләргә буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә мөмкин. Тикшерүләр (ревизияләр) үткәргә билгеләнгән тәртиптә Бәйсезләр жәлеп ителергә мөмкин

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары аудиторлары, белгечләре.

4. Әгәр законда башкача билгеләнмәгән булса, шәһәр жирлеге Советы, аның контроль комиссияләре, шәһәр жирлеге Советы депутаты мәрәжәгәте буенча шәһәр жирлеге Советы карамагына караган мәсьәләләр буенча соратып алына торган мәгълүматны бирергә тиеш., ә муниципаль хокукый актларның законнарын бозу очрагында хокук бозуларны бетерү һәм гаепле затларны жаваплылыкка тарту өчен кичекмәстән чаралар күрергә кирәк.

5. Шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге башлыгынын шәһәр жирлеге башкарма комитеты һәм жирле үзидарә органнарының эшчәнлегә, эшчәнлегә, шул исәптән шәһәр жирлеге Советы тарафыннан куелган мәсьәләләргә хәл итү турында еллык хисапларын тыңлый.

6. Шәһәр жирлеге Советы, контроль функцияләр башкарып, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының финанс-хужалык һәм башкарма-боеру эшчәнлегенә тыкшынырга хокуклы түгел.

40 Маддә. Муниципаль район Советына шәһәр жирлеге вәкилен сайлау.

1. Шәһәр жирлеге вәкиле яшерен яисә ачык тавыш бирү юлы белән Зеленодольск муниципаль районы Советына шәһәр жирлеге Советы депутатлары арасыннан сайлана.

2. Сайланган дип шәһәр жирлеге Советы депутатларынын билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш биргән кандидат санала.

41 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату.

1. Шәһәр жирлеге Советының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 73 статьясында каралган тәртиптә һәм нигезләрдә вакытыннан алда туктатылырга мөмкин. Шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре шулай ук туктатыла очракта:

1) шәһәр жирлеге Советы тарафыннан үз-үзен таркату турында Карар кабул итү. Шул ук вакытта үз-үзен таркату турында карар шәһәр жирлеге Уставы белән билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) шәһәр жирлеге Советы депутатларының әлеге составының законсызлыгы турында, шул исәптән депутатларның үз вәкаләтләре туктатылуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Югары суды карарының үз көченә керүе;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3, 5, 7, 7.2 өлешләре нигезендә гамәлгә ашырыла торган муниципаль берәмлекне үзгәртеп корган очракта, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта;

4) шәһәр жирлеге тарафыннан аның шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалту;;

5) шәһәр жирлеге яисә шәһәр жирлеге белән шәһәр округы чикләренен үзгәрүе нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру;;

6) халыкның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу.

2. Шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга китерә.

3. Шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытыннан алда сайлаулар федераль закон белән билгеләнгән срокларда үткәрелә.

42 Маддә. Шәһәр жирлеге Советының үз-үзен таркату турында Карар кабул итү тәртибе.

1. Шәһәр жирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы карар шәһәр жирлеге башлыгы яисә депутатлар төркеме инициативасы белән шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә яртысыннан да ким булмаган санда кабул ителергә мөмкин.

2. Үз-үзен таркату турында Карар кабул итү инициативасы күрсәтелергә тиеш түгел:

1) шәһәр жирлеге Советы сайланганнан соң беренче ел дәвамында;

2) шәһәр жирлеге бюджетын кабул итү һәм аның үтәләше турында хисап раслау чорында;

3) шәһәр жирлеге башлыгын чакыртып алу турында тавыш бирү уздыру чорында йә аның вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта.

3. Шәһәр жирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы язма тәкъдимендә үз-үзен таркату мотивлары булырга тиеш, шулай ук аңа үз-үзен таркату сәбәпләрен нигезли торган башка материаллар кушылырга мөмкин.

4. Депутатлар арасынан үз-үзен таркату мәсьәләсен алдан карау өчен шәһәр жирлеге Советы карары белән комиссия төзелә. Шәһәр жирлеге Советы яисә шәһәр жирлеге башлыгы карары белән шәһәр жирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә халык алдында тынлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Шәһәр жирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы мәсьәләне карау дәвамлылыгы шәһәр жирлеге Советы депутатлары һәм шәһәр жирлеге халкы тарафыннан үз-үзен таркату инициативасының барлык шартлары һәм нигезләмәләре буенча һәрьяклы һәм объектив фикер алышу мөмкинлеген гарантияләргә тиеш. Үз-үзенне таркату турында карар үз-үзенне таркату турындагы инициативаны тәкъдим иткән көннән ике ай узгач кабул ителергә мөмкин.

6. Шәһәр жирлеге Советының үз-үзен таркату турындагы карары яшерен тавыш бирү юлы белән шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән ике тавыш белән кабул ителә.

7. Шәһәр жирлеге Советы үз-үзен таркату турындагы тәкъдим кире каккан очракта, үз-үзен таркату турында кабат инициатива үз-үзен таркату турындагы мәсьәлә буенча тавыш биргән көннән бер елдан да соңга калмыйча күрсәтелергә мөмкин.

43 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату.

1. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;
- 5) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;
- 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
- 7) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, чит ил гражданлыгын туктату - аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокукы;
- 8) сайлаучылар фикере;
- 9) шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү;
- 11) халыкка турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хокукый актны бастырып чыгару срогын бозу;
- 12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы

Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән башка очрақларда.

2. Шәһәр жирлегә Советының шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән 30 көннән дә сонга калмыйча кабул ителә.

Татарстан Республикасы Президентының шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәжәгать иткән очракта, вәкаләтләрнең вакытыннан алда туктатылуына нигез барлыкка килгән көн-әлегә гариза шәһәр жирлегә Советына кергән көн.

3. Шәһәр жирлегә Советының әлегә статьяның 1 өлешендәге 1-7, 10 һәм 11 пунктларында күрсәтелгән очрақларда шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрән туктату турында Карарында шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрән туктату көне билгеләнә.

4. Шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрә, әлегә статьяның 1 өлешендәге 8 пунктында каралган очракта, шәһәр жирлегә Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү нәтижәләрән рәсми бастырып чыгарган көннән туктатыла.

5. Шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрә әлегә статьяның 1 өлешендәге 9 пунктында каралган очракта, шәһәр жирлегә Советы вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатыла.

6. Шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрә вакытыннан алда туктатылган очракта, депутатның өстәмә сайлаулар Федераль Закон, 2007 елның 7 маендагы 21-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Сайлау кодексы нигезендә билгеләнә.

7. Шәһәр жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне үтәмәгән очракта вакытыннан алда туктатыла.

IV бүлек башлыгы ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ

44 Маддә. Шәһәр жирлегә башлыгы-шәһәр жирлегенен югары вазыйфай заты.

1. Шәһәр жирлегә башлыгы шәһәр жирлегенен иң югары вазыйфай заты булып тора.

2. Шәһәр жирлегә башлыгы шәһәр жирлегә Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып тора.

3. Шәһәр жирлегә башлыгының рәсми исеме – «Шәһәр тибындагы Васильево бистәсе башлыгы».

4. Шәһәр жирлегә башлыгы вазыйфасы буенча Зеленодольск муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

45 Маддә. Шәһәр жирлегә башлыгын сайлау тәртибе.

1. Шәһәр жирлеге башлыгы яна сайланган шәһәр жирлеге Советының беренче сессиясендә шәһәр жирлеге Советы депутатлары арасынан яшерен тавыш бирү юлы белән шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре вакытына сайлана. Шәһәр жирлеге башлыгын сайлау шәһәр жирлеге Советы депутатлары тарафыннан тәкъдим ителә торган кандидатлар арасынан, шул исәптән шәһәр жирлеге халкы, ижтимагый берләшмәләр, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, шәһәр жирлеге башлыгы итеп сайланган дип санала.

3. Сайланганнан соң шәһәр жирлеге башлыгы түбәндәге ант бирә:

«Шәһәр тибындагы Васильево бистәсе Башлыгы вазыйфаларын башкарганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын,» Шәһәр тибындагы Васильево бистәсе «муниципаль берәмлеге Уставын үтәргә «Шәһәр тибындагы Васильево бистәсе» муниципаль берәмлеге халкының тормыш-көнкүрешен тәмин итү, кеше һәм граждандан хокукларын һәм ирекләрен яклау өчен бөтен көч һәм белемнәрен куярга».

46 Маддә. Шәһәр жирлеге башлыгы статусы.

1. Шәһәр жирлеге башлыгы даими нигездә эшли.

2. Шәһәр жирлеге башлыгы даими нигездә биләп торучы Зелендольск муниципаль районы Советында сайланган очракта, ул шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкара.

3. Үз вәкаләтләрен даими нигездә гамәлгә ашыручы шәһәр жирлеге башлыгы хокуклы түгел:

1) эшмәкәрлек эшчәнлеге белән шәхсэн яки ышанычлы затлар аша шөгыйльләнергә;

2), түбәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәясси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез Идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә (сәясси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчемсез милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында катнашу (конференция)),

Татарстан Республикасы Президентының тарафыннан билгелэнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы законы белән билгелэнгән тәртиптә;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләреннән берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрен гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен);

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнәргә, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлектән тыш. Шулай ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясеннән халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса;

4) Россия Федерациясеннән халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчәләре составына керергә.

4. Шәһәр жирлегә башлыгы «коррупциягә каршы торы турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрендәге «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп торы турында» 230-ФЗ номерлы Федераль законда, «аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертәмләр) ачарга һәм аларны (кертәмләрне) ачарга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында кулдагы акчалар һәм кыйммәтләренә саклауны тую турында " 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгелэнгән чикләүләренә, туюларны үтәргә, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану».

5. Шәһәр жирлегә башлыгы үз эшчәнлегендә шәһәр жирлегә халкына һәм шәһәр жирлегә советына федераль закон һәм әлегә Устав нигезендә хисап тотылды һәм хисап тотылды.

6. Шәһәр жирлегә башлыгы шәһәр жирлегә Советына ел саен үз эшчәнлекләреннән нәтижәләре турында отчет бирә.

47 Маддә. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләре.

Шәһәр жирлеге башлыгы:

1) башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә шәһәр жирлеге исеменнән эш итә, ышанычнамәсез шәһәр жирлеге исеменнән эш итә;

2) шәһәр жирлеге Советы эшен оештыра, шәһәр жирлеге советы утырышларын чакыра һәм аларга рәислек итә;

3) шәһәр жирлеге Советының чираттан тыш утырышы чакыруын таләп итәргә хокуклы;

4) Әлеге уставта билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән хокукый актларга кул куя һәм халыкка житкерә;;

5) үз вәкаләтләре чикләрендә шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

6) шәһәр жирлеге Советы эшендә хәбәрдарлыкны һәм жәмәгәтчелек фикерен исәпкә алуны тәмин итү буенча чаралар күрә;

7) гражданнырны кабул итүне, аларнын мөрәжәгәтләрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карауны оештыра;

8) шәһәр жирлеге Советы утырышлары беркетмәләренә кул куя;

9) шәһәр жирлеге Советы аппараты эшенә житәкчелек итә;;

10) шәһәр жирлеге Советының контроль вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны координацияли;;

11) шәһәр жирлеге советын карап тоту һәм аларның эшчәнлеген тәмин итү өчен шәһәр жирлеге бюджетында каралган чыгымнар буенча акча бүлүче булып тора;

2) Закон һәм әлеге Устав нигезендә гражданнырнын турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру буенча шәһәр жирлеге Советының хокукый актын кабул итүне оештыра;

13) шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының федераль башкарма хакимият органнарының территориаль органнары, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән шәһәр жирлеге территориясендә эш итүче кирәкле үзара хезмәттәшлеген тәмин итә;

14) шәһәр жирлеге исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары белән икътисадый һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә хезмәттәшлек турында шартнамәләр һәм килешүләр, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара хезмәттәшлек һәм гамәлләрне координацияләү турында килешүләр һәм килешүләр төзи.;

15) финанс органы турындагы Нигезләмә нигезендә бюджетның агымдагы үтәлешен контрольдә тотарга.

16) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итә;

17) муниципаль-шәхси партнерлык проектын гамәлгә ашыру турында муниципаль-хосусый партнерлык өлкәсендә карарлар кабул итә, әгәр гавами партнер булып муниципаль берәмлек торса йә муниципаль берәмлек катнашында уртақ конкурс уздыру планлаштырыла (Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы катнашында уртақ конкурс уздыру планлаштырыла торган очрақлардан тыш), шулай ук «дәүләт-хосусый партнерлык турында " 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законда каралган башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыру күздә тотыла)., муниципаль-шәхси партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында " гы Федераль закон, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенә норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасының норматив хокукый актлары, шәһәр жирлегә Уставы һәм шәһәр жирлегә Советының норматив хокукый актлары;

18) «Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында " 2015 елның 13 июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясындагы 2 өлешендә каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга вәкаләтле жирле үзидарә органы билгели»;

19) проектын нәтижелелеген бәяләү уздыру һәм аның чагыштырма өстенлеген билгеләү өчен, 13 июль, Федераль законның 9 статьясындагы 2-5 өлешләре нигезендә, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органына муниципаль - хосусый партнерлык проектын жибәрә.2015 елның 224-ФЗ номерлы "Россия Федерациясендә дәүләт-хосусый партнерлык, муниципаль-хосусый партнерлык һәм Россия Федерациясенә аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында"»;

20) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән муниципаль берәмлекләр башлыклары карамагына кертелгән башка вәкаләтләрне, шулай ук әлегә Устав, шәһәр жирлегә Советы карарлары белән шәһәр жирлегә башлыгы компетенциясенә кертелгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

48 Маддә. Шәһәр жирлегә башлыгы урынбасары

1. Шәһәр жирлегә башлыгы тәкъдиме белән шәһәр жирлегә Советы тарафыннан депутатлар арасыннан шәһәр жирлегә башлыгы урынбасары сайлана.

2. Шәһәр жирлегә Советы депутаты, әгәр аны сайлау өчен шәһәр жирлегә Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан артыгы тавыш бирсә, шәһәр жирлегә башлыгының сайланган урынбасары булып санала.

3. Шәһәр жирлегә башлыгы урынбасары шәһәр жирлегә Советы регламентында билгеләнгән вазыйфаларны бүлү буенча функцияләрне башкара, шәһәр жирлегә башлыгы йөкләмәләрен үти, ә вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялга китүгә бәйле рәвештә) яки үз бурычларын үти

алмаган яисә вәкаләтләрен вақытыннан алда туктаткан очракта, шәһәр жирлеге башлығы вазыйфаларын башкара.

4. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасарының рәсми исеме – «Васильево шәһәр тибындагы поселогы башлығы урынбасары».

5. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкара. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасарының эш шартлары шәһәр жирлеге башлығы тарафыннан билгеләнә.

6. Жирлек башлығы урынбасары 2008 елның 25 декабрдәге «Коррупциягә каршы торы турында» 273-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны үтәргә, бурычларны үтәргә тиеш. Шәһәр жирлеге Советы депутаты вәкаләтләре 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы торы турында» Федераль законда, 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп торы турында» Федераль законда, «аерым категория затларның аерым категорияләренә счетлар (кертәмнәр) ачарга һәм аларны ачарга, чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләренә саклауны тью турында " 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны, бурычларны үтәмәгән очракта вақытыннан алда туктатыла. , "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда башкасы каралмаган булса, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яисә) файдаланырга».

Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйлә башка чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

7. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары вәкаләтләре әлегә Уставның 43 статьясындагы 1 пунктының 1-10 пунктларында каралган нигезләр буенча вақытыннан алда туктатыла.

Шәһәр жирлеге башлығы урынбасарының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта вақытыннан алда туктатыла.

8. Шәһәр жирлеге башлығы урынбасары шәһәр жирлеге башлығы инициативасы буенча яисә шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлешә таләбә буенча кабул ителә торган шәһәр жирлеге Советы карары буенча да вазыйфадан теләсә кайсы вақытта чакыртып алынырга мөмкин. Шәһәр жирлеге Башлығы урынбасарын чакыртып алу турындагы карар шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

49 Маддә. Муниципаль вазыйфаларны биләүче затларга салына торган чикләүләр һәм вазыйфалар.

1. Шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүгә дэгъва итүче гражданныр һәм шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затлар Татарстан Республикасы Президентына үзләренен керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренен) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр тапшыралар.

2. Шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче затларның керемнәре, чыгымнары, милке һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр Зеленодольск муниципаль районы сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырыла һәм (яки) массакүләм мәгълүмат чараларын муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару өчен бирелә.

3. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында әлеге статьяның 1 өлеше нигезендә тапшырыла торган белешмәләрнен дәрәсләген һәм тулылыгын тикшерү Татарстан Республикасы Президенты карары буенча Татарстан Республикасы Законында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 3 өлеше нигезендә гамәлгә ашырылган тикшерү нәтижәсендә шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары вазыйфаларын биләүче зат тарафыннан 2008 елның 25 декабрәдәгә 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» Федераль закон, 2012 елның 3 декабрәдәгә 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның чыгымнарының һәм башка затларның аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында » Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләренә, тьюларны, бурычларны үтәмәү фактларын ачыклаганда», «Аерым категория затларга счетлар (кертемнәр) ачарга һәм сакларга, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата акчаларны һәм кыйммәтләренә сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалануны тью турында " 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль закон белән Татарстан Республикасы Президенты, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башлыгы урынбасары вазыйфасын биләүче затның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату яисә күрсәтелгән затларга карата шәһәр жирлеге Советына башка жаваплылык, вәкаләтле вәкил тиешле карар кабул итәргә, яки судка мөрәжәгать итәргә тиеш.

50 Маддә. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату.

1. Шәһәр жирлеге башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында » 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жибәрү»;

4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында » 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләшү»;

5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшчән дип тану;

6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;

7) судның гаепләү карарынын үз көченә керүе;

8) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданлығын туктату, чит ил гражданлығын туктату - анын нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, аларга чит ил гражданлығын алырга йә аларга Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы чит ил гражданы яисә башка документ алу хокукына ия, анын нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил дәүләте гражданлығы булган Россия Федерациясе гражданы, жирле үзидарә органнарына сайланьрга хокуклы;

10) сайлаучылар тарафыннан фикерләр;

11) сәламәтлек торышы буенча шәһәр жирлеге башлығы вәкаләтләрен суд тәртибендә билгеләнгән чыдамлылык сәләте;;

12) шәһәр жирлеген үзгәртеп кору, анын өлешләре һәм өлешләре нигезендә башкарыла. 3, 3.1-1, 3.2, 3.3, 4 - 6.2, 7 - 7.2 «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы, шулай ук шәһәр жирлеге бетерелгән очракта;

13) шәһәр жирлеге тарафыннан анын шәһәр округы белән берләшүенә бәйлә рәвештә муниципаль берәмлек статусы югалган очракта;

14) турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен таләп ителә торган муниципаль хокукый актыны бастырып чыгару срогын бозу;

15) шәһәр жирлеге сайлаучылары саны арткан очракта, шәһәр жирлеге яисә шәһәр жирлеге белән шәһәр округы берләшмәсе чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан 25 проценттан артык очракта.;

16) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәү.

2. Шәһәр жирлеге башлығынын вәкаләтләре шулай ук 2008 елның 25 декабрэндәге 273-ФЗ номерлы «Коррупциягә каршы тору турында» гы Федераль законда, 2012 елның 3 декабрэндәге 230-ФЗ номерлы «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларнын һәм башка затларнын чыгымнарынын аларнын керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» гы Федераль законда, «аерым категория затларнын аерым категорияләренә счетлар

(кертемнәр) ачуны һәм аларны ачуны, чит ил банкларында кулдагы акча һәм кыйммәтләрне саклауны тью турында "гы 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тьюларны, тьюларны үтәмәүгә бәйлә рәвештә дә, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил финанс инструментларына ия булу һәм (яки) алардан файдалану» темасына "түгәрәк өстәл" утырышы узды.

3. Шәһәр жирлегә башлыгын отставкага жиберү турындагы мәсьәләне караганда, утырыш шәһәр жирлегә Советы депутаты, моңа вәкаләтле шәһәр жирлегә Советы Рәисе рәислегендә уза.

4. Шәһәр жирлегә башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча процессуаль мәжбүри итү чараларын кулланган очракта, аны сак астына алу яки вазыйфадан вакытлыча азат итү рәвешендә вакытлыча шәһәр жирлегә башлыгы урынбасары башкара.

5. Шәһәр жирлегә башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлеге статьяның 1-11 өлешендә һәм 2 өлешендә күрсәтелгән нигезләр буенча, шәһәр жирлегенә яңа башлыгын сайлау шәһәр жирлегә Советының якындагы утырышында гамәлгә ашырыла.

6. Шәһәр жирлегә башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, шәһәр жирлегә Советы тарафыннан үз составыннан яисә конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан сайлап алына торган шәһәр жирлегә башлыгын сайлау вәкаләтләре туктатылган көннән алты айдан да соңга калмыйча гамәлгә ашырыла.

Шул ук вакытта әгәр шәһәр жирлегә Советының вәкаләтләре вакыты чыкканчы алты айдан да ким вакыт калса, шәһәр жирлегә башлыгын шәһәр жирлегә Советы составыннан сайлау яңа сайланган шәһәр жирлегә Советының беренче утырышында, ә конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан шәһәр жирлегә башлыгын сайлау хокукы составта шәһәр жирлегә Советы сайланганнан соң өч ай дәвамында башкарыла.

7. Вәкаләтләре шәһәр жирлегә башлыгы вазыйфасыннан читләштерү турында Татарстан Республикасы Президентының хокукый акты нигезендә йә шәһәр жирлегә башлыгын отставкага жиберү турында шәһәр жирлегә Советы карары нигезендә вакытыннан алда туктатылган шәһәр жирлегә башлыгы әлеге хокукый актка яисә суд тәртибендә карарга шикаять бирсә, шәһәр жирлегә Советы үз составыннан яисә кандидатлардан шәһәр жирлегә Советы тарафыннан сайлана торган шәһәр жирлегә башлыгын сайлау турында Карар кабул итү хокукында түгел, конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән карар законлы көченә кәргәнче.

51 Маддә. Шәһәр жирлегә башлыгының отставкага китүе.

1. Шәһәр жирлегә Советы «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә шәһәр жирлегә башлыгын отставкага жиберергә хокуклы.

2. Шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү өчен нигез булып тора:

1) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешенә 2 һәм 3 пунктларында каралган нәтижеләргә китергән (китергән) шәһәр жирлеге башлыгының карарлары, гамәлләре (гамәл кылмаулары)»;

2) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда, башка федераль законнарда, әлегә Уставта каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыру буенча өч һәм аннан да күбрәк ай дәвамында жирле үзидарә органнарының федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны тәмин итү буенча бурычларын һәм (яисә) бурычларын үтәмәгән өчен жирле үзидарә органнарына;

3) неудовлетворительная оценка деятельности Главы городского поселения Советом городского поселения по результатам его ежегодного отчета перед Советом городского поселения, данная два раза подряд;

4) «коррупцияга каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрдәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәү, аерым категория затларның счетларын (керемнәрен) ачуны һәм саклауны, Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында акчалата акчалар һәм кыйммәтләрне саклауны тыю турында» 2013 елның 7 маендагы 79-ФЗ номерлы Федераль законда, ия булу һәм (яки) файдаланырга чит ил финанс инструментлары»;

5) расасына, милләтенә, теленә, диненә һәм башка шартларга, расасына, милләтенә, теленә, диненә һәм башка шартларга бәйлә рәвештә, кеше һәм граждан хокукларының һәм ирекләренә тигезлегенә дәүләт гарантияләрен массакүләм төстә бозуга, раса, милли, тел яки дини билгеләр буенча хокукларны һәм дискриминацияне чикләүгә һәм дискриминациягә юл куймау; әгәр бу милләтара һәм конфессиональара татулыкны бозуга китерә һәм милләтара (этникара) һәм конфессияара конфликтлар барлыкка килүгә ярдәм итә.

3. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турында шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән бер өлешен күрсәткән инициативасы шәһәр жирлеге Советына кертелә торган мөрәҗәгать рәвешендә рәсмиләштерелә. Күрсәтелгән мөрәҗәгать шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турында шәһәр жирлеге Советы карары проекты белән бергә кертелә. Әлегә инициативаны шәһәр жирлеге башлыгы һәм Татарстан Республикасы Президентына тәкъдим итү турында күрсәтелгән мөрәҗәгать

шәһәр жирлеге Советына кертелгән көннән соң килүче көннән дә сонга калмыйча хәбәр ителә.

4. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турындагы инициативасын карау Татарстан Республикасы Президенты фикерен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

5. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турындагы инициативасын караганда, жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итүгә кагылышлы мәсьәләләрне һәм (яисә) шәһәр жирлеге башлыгының нәтижәләргә китергән (китергән) гамәлләрен, гамәлләрен (гамәл кылмавына) кагылышлы мәсьәләләрне карау күздә тотыла., «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принципнары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 75 статьясындагы 1 өлешенәң 2 һәм 3 пунктларында каралган, шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турында карар бары тик Татарстан Республикасы Президенты ризалыгы белән генә кабул ителергә мөмкин.

6. Татарстан Республикасы Президентының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турындагы инициативасы мөрәжәгать рәвешендә рәсмиләштерелә, ул шәһәр жирлеге Советына шәһәр жирлеге Советының тиешле карары проекты белән бергә кертелә. Әлеге инициативаны шәһәр жирлеге башлыгына тәкъдим итү турында әлеге мөрәжәгатьне шәһәр жирлеге Советына керткән көннән соң килүче көннән дә сонга калмыйча хәбәр ителә.

7. Шәһәр жирлеге Советы депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президентының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турындагы инициативасын карау тиешле мөрәжәгать керткән көннән бер ай эчендә шәһәр жирлеге Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

8. Жирлек Советының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турындагы карары кабул ителгән дип санала, әгәр анын өчен шәһәр жирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан кимендә өчтән икесе тавыш бирсә.

9. Шәһәр жирлеге Советының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турындагы карары шәһәр жирлеге Советы утырышында рәислек итүче депутат тарафыннан имзалана.

10. Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турында Карар кабул ителгән очракта, шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жибәру турында Карар кабул ителергә тиеш:

1) тиешле утырышны уздыру датасы һәм урыны турында аларга алдан хәбәрнамә алу, шулай ук шәһәр жирлеге Советы депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президенты мөрәжәгәте һәм аны отставкага жибәру турында шәһәр жирлеге Советы карары проекты белән танышу.;

2) ана шәһәр жирлеге Советы депутатларына отставкага жибәру өчен нигез буларак куела торган хәлләргә карата аңлатма бирү мөмкинлеге бирү.

11. Шәһәр жирлеге башлыгы аны отставкага жиберү турында шәһәр жирлеге Советы карары белән килешмәгән очракта, ул үзенң аерым фикерен язма рәвештә бәян итәргә хокуклы.

12. Шәһәр жирлеге Советының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турындагы карары кабул ителгән көннән биш көннән дә соңга калмыйча рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш. Әгәр шәһәр жирлеге башлыгы аны отставкага жиберү мәсьәләсе буенча үзенң аерым фикерен язмага белдерсә, ул шәһәр жирлеге Советының күрсәтелгән карары белән бер үк вакытта басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

13. Әгәр шәһәр жирлеге Советы депутатлары яисә Татарстан Республикасы Президентының шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турындагы инициативасы шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кире кагылган булса, шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турындагы мәсьәлә шәһәр жирлеге Советы утырышын үткәргән көннән ике айдан да соңга калмыйча шәһәр жирлеге Советына кабат карауга чыгарылырга мөмкин.

14. Шәһәр жирлеге башлыгы, аңа карата шәһәр жирлеге Советы тарафыннан аны отставкага жиберү турында Карар кабул ителгән, әлеге карарга карата шикаять белдерү турында гариза белән мондый карар рәсми басылып чыккан көннән соң 10 көн эчендә судка мөрәжәгать итәргә хокуклы.

Суд гаризаны карарга һәм гариза биргән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча карар кабул итәргә тиеш.

V. Ышаныч югалу сәбәпле, шәһәр жирлегендә муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү)

52 Маддә. Ышаныч югалуга бәйле рәвештә, муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән азат итү (вазыйфадан азат итү).

1. Федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, муниципаль норматив хокукый актларда каралган тәртиптә муниципаль вазыйфа биләүче зат, ышаныч югалуга бәйле рәвештә, эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш:

1) мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу буенча зат тарафыннан чаралар күрү, аны яклавы ул булган;

2) зат тарафыннан үз керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирү яисә, әгәр федераль законнарда башкача билгеләнмәгән булса, белә торган дәрәҗә булмаган яки тулы булмаган белешмәләр бирү;;

3) затның, Федераль законда билгеләнгән очраклардан тыш, коммерция оешмасы белән идарә итү органы эшчәнлегендә түләүле нигездә катнашуы;

4) зат тарафыннан эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыру;

5) затның, әгер Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительлек яки Күзәтчелек советлары, чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм Россия Федерациясе территориясендә эш итүче башка чит ил коммерцияле булмаган оешмалары һәм аларның структур бүлекчеләре составына керүе.

2. Үзенә буйсынган затның мәнфәгатьләр конфликтына китерә яки китерә ала торган шәхси кызыксынуы барлыкка килүе турында мәгълүм булган муниципаль вазыйфаны биләп торучы зат тарафыннан үзенә буйсынган зат тарафыннан мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау һәм (яки) жайга салу чаралары кабул ителгән очракта да, ышаныч югалуга бәйле рәвештә эштән азат ителергә (вазыйфадан азат ителергә) тиеш.

3. Коррупциягә каршы тору турында «2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясында каралган ышаныч югалу сәбәпле, тиешле вазифаны биләп торган жирле үзидарә органы тарафыннан муниципаль вазифаны биләп торучы затка карата эштән азат итү (вазыйфадан азат итү) рәвешендәге түләттерү турында белешмәләр әлеге зат үз вазифасын биләп торган затлар реестрына кертелә.

VI башлыгы. ШӘһӘР ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

53 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты – шәһәр жирлеге жирле үзидарә башкарма-боеру органы.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты-шәһәр жирлеге жирле үзидарәсенә башкарма-боеру органы.

2. Шәһәр жирлеге Башкарма комитетының рәсми исеме – «Васильево шәһәр тибындагы поселогы башкарма комитеты».

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты шәһәр жирлеге Советына, шәһәр жирлеге башлыгына һәм шәһәр жирлегендә яшәүчеләргә хисап тотты һәм контрольдә тотылды.

4. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты юридик зат булып тора, үз исеме язылган мөһер, бланклар бар.

5. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген тәэмин итү чыгымнары шәһәр жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

54 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты структурасы.

1. Башкарма комитет структурасы шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тәкъдиме белән раслана.

2. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты структурасына шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе, гомуми мәсьәләләр буенча урынбасары, ТКХ һәм инфраструктура үсеше буенча урынбасары, бүлек башлыклары, бүлек белгечләре керә.

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты органнары шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан раслана торган нигезләмәләр нигезендә эшли.

4. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегендә жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл итү буенча мәсьәләләрне килештереп хәл итүгә ярдәм күрсәтү өчен, шәһәр жирлеге башкарма комитеты каршында шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе карары белән координация, экспертлар оештырыла ала

55 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты компетенциясенә түбәндәге вәкаләтләренә гамәлгә ашыру керә:

1) планлаштыру, бюджет, финанс һәм исәпкә алу өлкәсендә: - шәһәр жирлеге бюджеты проекты эшли; - шәһәр жирлегенә социаль-икътисади үсеш Стратегиясен эшли һәм тормышка ашыра; - шәһәр жирлеге бюджетының үтәләшен тәмин итә; - шәһәр жирлеге бюджеты үтәләше турында хисап, шәһәр жирлегенә социаль-икътисади үсеш стратегиясе үтәләше турында хисап әзерли; - шәһәр жирлегенә икътисади һәм социаль өлкәсе торышын характерлый торган статистик күрсәткечләр жыюны һәм күрсәтелгән мәгълүматларны Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә дәүләт һакимияте органнарына бирүне оештыра;

- шәһәр жирлеге бюджеты акчалары хисабына тормышка ашырыла торган озак сроклы максатчан программаларны (ярдәмче программаларны) раслай, аларны тормышка ашыру срокларын билгели, озак сроклы максатчан программаларны эшләү һәм аларны формалаштыру һәм тормышка ашыру турында карарлар кабул итү тәртибен билгели;

2) муниципаль милек белән идарә итү, шәһәр жирлеге территориясендә предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- шәһәр жирлегенә муниципаль милкендәге мөлкәт белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, куллану һәм арендага алу мәсьәләләрен хәл итә;

- шәһәр жирлеге Советы карары белән билгеләнә торган очрактарда, шәһәр жирлеге Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән икътисади өлкәдә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи;

- билгеләнгән тәртип нигезендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр булдыра, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслай, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс ягыннан тәмин итә, муниципаль учреждениеләрне һәм предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә . ;

- муниципаль заказ формалаштыра һәм урнаштыра; шәһәр жирлеген төзекләндерү, халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү, социаль инфраструктура объектларын төзү һәм ремонтлау, продукция житештерү, халыкның көнкүреш һәм социаль - мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерү өчен кирәкле хезмәтләр күрсәтү, моның өчен каралган үз матди һәм финанс чараларын кулланып башка эшләр башкаруга заказ бирә;

3) территориаль планлаштыру, жирдән һәм башка табигый ресурслардан файдалану, әйләнә-тирәлекне саклау өлкәсендә

: - шәһәр жирлеге Советы раславына шәһәр жирлегенен генераль планы проектын һәм шәһәр жирлегенен башка шәһәр төзелеше документлары проектларын әзерли һәм кертә, аларның үтөлешен тәмин итә;

- шәһәр жирлегенен генераль планы нигезендә территорияне планлаштыру буенча әзерләнгән документларны шәһәр жирлеге Советына раслауга әзерли һәм кертә;;

- шәһәр жирлеге Советы раславына шәһәр жирлеген шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын кертә;

- Жир биләмәләреннән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проектын, шул исәптән мондый кагыйдәләргә үзгәрешләренә, шәһәр жирлеге Советына раслауга кертә һәм эшли;;

- төзелешкә рөхсәт бирә (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш), объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә

- шәһәр жирлеге чикләрендә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлекләрен резервка ала һәм законнарда билгеләнгән тәртиптә тартып ала;;

- шәһәр жирлеге чикләрендә муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактарда биналарны, корылмаларны карауны гамәлгә ашыруны һәм мондый тикшерүләр барышында ачыкланган бозуларны бетерү турында тәкъдимнәр бирүне тәмин итә;

- халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарда предприятиеләрнең, учреждениеләрнең, оешмаларның әйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

- шәһәр жирлеге территориясендә дөвалау-савыктыру урыннарын һәм жирле эһәмияттәге курортларны үстерүне һәм саклауны, шулай ук жирле эһәмияттәге махсус сакланыла торган табигый территорияләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруны булдыра, тәмин итә;

- Россия Федерациясенен су законнары белән билгеләнгән чикләрдә су объектлары милекчесе вәкаләтләрен гамәлгә ашыра, халыкка аларны куллану чикләүләре турында хәбәр итә;

- муниципаль урман контролен гамәлгә ашыра;

- шәһәр жирлеге ихтыяжлары өчен ясалма жир кишәрлекләре булдыру өчен кирәкле эшләрне башкаруны тәмин итә, федераль закон нигезендә ясалма жир участогы төзү турында килешү төзү хокукына ачык аукцион үткәрә;

- 2007 елның 24 июлендәге «кадастр эшчәнлеге турында» 221-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Комплекслы кадастр эшләрне башкаруда катнашуны тәмин итә;

- шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан, шәһәр жирлегеннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре булганда, дәүләт милке чикләнмәгән һәм шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан жир кишәрлекләре белән эш итү буенча мәсьәләләрне хәл итә;

4) Төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- төзелеш эшләрне оештыра;

- билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданны исәпкә алуны алып бара;

- Россия Федерациясе яки Татарстан Республикасы милкендә булган, авария хәлендә һәм сүтелергә яки реконструкцияләнергә тиешле күпфатирлы йортлардан тыш, муниципаль һәм шәхси торак фондының торак урыннарын яшәү өчен яраксыз итеп күчерү турында Карар кабул итә;

- шәһәр жирлегендә яшәүче һәм торак шартларын яхшыртуга мохтаж аз керемле гражданны торак законнары нигезендә торак урыннары белән тәмин итә;

- муниципаль торак фондыннан файдалану һәм сакланышын, әлеге фондның торак биналарының билгеләнгән санитар һәм техник кагыйдәләргә һәм нормаларга, законнарның башка таләпләренә туры килүен контрольдә тотат;

- шәһәр жирлеге чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл хәрәкәтен оештыруны гамәлгә ашыра, һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәмин итә, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм эшләвен тәмин итә, шәһәр жирлеге чикләрендә жирле эһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышын муниципаль контрольне гамәлгә ашыра, шулай ук автомобиль юлларыннан файдалану һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.;

- халыкка транспорт хезмәтләре күрсәтү өчен шартлар тудыра һәм шәһәр жирлеге чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны тәмин итә.

- шәһәр жирлеге территориясендә эш итүче жәмәгать транспортының маршрутларын, хәрәкәт графигын, тукталыш урыннарын раслый һәм (яки) килештерә.;

- жәмәгать транспорты тукталышлары өчен бүлеп бирелгән урыннары төзекләндерүне тәмин итә;

- халыкны элемент хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

5) халыкка торак-коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- шәһәр жирлеге чикләрендә Халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итүне, су бүлүне, халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәмин итүне оештыра;
- шәһәр жирлегенен коммуналь инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, шәһәр жирлегенен транспорт инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын, шәһәр жирлегенен социаль инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын эшли, раслый һәм тормышка ашыра, аларга карата таләпләр хөкүмәт тарафыннан билгеләнә.
- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;
- халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне, шәһәр жирлеге китапханәләренен китапханә фондларының сакланышын тәмин итүне һәм туплауны оештыра;
- халыкның ялын оештыру һәм мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;
- шәһәр жирлеге территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тудыра, шәһәр жирлеге территориясендә спорт объектлары төзелешен стимуллаштыру буенча чаралар күрә, муниципаль торак фонды йортлары янындагы территориядә спорт мәйданчыклары төзүне һәм карап тотуны, башка муниципаль спорт корылмаларын төзүне һәм карап тотуны тәмин итә, шәһәр жирлегенен рәсми физкультура-сәламәтләндерү һәм спорт чараларын үткөрүне оештыра;;
- халык күпләп ял итә торган шартлар тудыра һәм төзекләндерүне оештыра
- күпфатирлы йортларда биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысуллары, капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау тәртибе турында мәгълүмат бирү;
- күпфатирлы йортларда гомуми мөлкәткә капитал ремонт ясауда кичектергесез ихтыяж туганда, жирле бюджет акчалары хисабына кире һәм (яки) кире кайтарылмый торган нигездә өстәмә ярдәм күрсәтү тәртибен һәм очраклары Исемлеген раслау ; ;
- күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау һәм күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренен гомуми жыелышын чакыру турындагы карарны кабул итү нәтижәләре турында хәбәр итү, әгәр мондый карар Россия Федерациясе Торак кодексының 170 статьясындагы 6 өлеше нигезендә элегрәк кабул ителмәгән булса, капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау мәсьәләсен хәл итү өчен, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә капитал ремонт фондын формалаштыру ысулын сайлау турында Карар кабул ителү нәтижәләре турында хәбәр итү.;
- милекчеләре сайлаган йортка карата капитал ремонт фондын формалаштыру турында Карар кабул итү
- капитал ремонтның региональ программасы нигезендә, күпфатирлы йортта биналарның милекчеләренә кабул ителгән карар, шул исәптән системаны кулланып, капитал ремонт үткөрү турында Карар кабул итү, Россия Федерациясе Торак кодексының 189 статьясындагы 6 өлешендә каралган

очракта, кабул ителгән карар турында, шул исәптән системаны кулланып, капитал ремонт үткөрү турында Карар кабул итү.;

б) төзекләндерү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым туплану) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;

- шәһәр жирлеге Советына шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслауга, әлеге кагыйдәләргә туры китереп шәһәр жирлеге территорияләрен төзекләндерүне, төзекләндерүне, шулай ук шәһәр жирлеге чикләрендә урнашкан шәһәр урманнарыннан, аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалануны, аларны саклауны, саклауны, саклауны, торгызуны оештыру, шәһәр жирлеге чикләрендә урнашкан аеруча саклана торган табигать территорияләреннән файдалануны, аларны куллануны, саклауны, торгызуны оештыру.;

- адресация объектларына адресларны бирә, адресларны үзгәртә, юкка чыгара, Дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыра;

7) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, Халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә:

- шәһәр жирлеге территориясендә законнар, дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары актлары үтәлешен, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судта, жирле үзидарә органнарының һәм дәүләт вазыйфай затларының, предприятиеләреннән, учреждениеләреннән, оешмаларның хокукларын бозучы актларына карата шикаять бирә;

- шәһәр жирлеге чикләрендә гадәттән тыш хәлләргә кисәтүдә һәм бетерүдә катнаша;

- шәһәр жирлеге чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын үткөрүне тәмин итә;

- территориаль оборона һәм гражданның оборонасы, халыкны һәм шәһәр жирлеге территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыруны тәмин итә; гадәттән тыш хәлләргә бетерү өчен жирле финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыруны тәмин итә.;

- үз вәкаләтләре чикләрендә һәм билгеләнгән тәртиптә халыкка гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы яки барлыкка килү куркынычы турында үз вакытында хәбәр итүне һәм хәбәр итүне тәмин итә;

- шәһәр жирлеге территориясендә авария-коткару хезмәтләре һәм (яки) авария-коткару формировауны эшчәнлеген булдыра, тәмин итә; - су объектларында кешеләреннән куркынычсызлыгын тәмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итә;

- шәһәр жирлеге милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләргә) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны, саклауны гамәлгә ашыра

- жирле традицион халык сэнгате ижатын үстерү, шәһәр жирлегендә халык сэнгатен саклап калу, торгызу һәм үстерүдә катнашу өчен шартлар тудыра;
  - муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу, шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне әзерләү һәм үткәрүне оештыру ягыннан һәм матди-техник яктан тәэмин итә;
  - жылышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрацияләр һәм пикетлар уздыруга, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чаралар үткәрүгә бәйлә законнарда каралган чараларны гамәлгә ашыра;
  - милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, шәһәр жирлеге территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәданиятен саклап калуга һәм үстерүгә, милли хокукларны тормышка ашыруга юнәлтелгән чаралар эшли һәм тормышка ашыра;
- 8) шәһәр жирлеге территориясендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыру өлкәсендә:
- шәһәр жирлеге территориясендә муниципаль контроль оештыра һәм гамәлгә ашыра;
  - шәһәр жирлеге жирле үзидарә органына гамәлгә ашыру вәкаләтләре бирелгән региональ дәүләт контролен (күзәтчелеген) оештыра һәм гамәлгә ашыра;
  - эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольне гамәлгә ашыруның административ регламентларын эшли. Күрсәтелгән административ регламентларны эшләү һәм кабул итү Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла;
  - эшчәнлекнең тиешле өлкәләрендә муниципаль контрольнең нәтижәләлегенә мониторинг оештыра һәм үткәрә, аны үткәрү күрсәткечләре һәм методикасы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан раслана;
- 9) хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә: - хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә муниципаль хокукый актлар кабул итә; - хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә координация органнары булдыра; - хокук бозулар кылуга китерә торган сәбәпләрне һәм шартларны бетерү буенча чаралар күрә; - муниципаль берәмлек территориясендә хокук бозуларны профилактикалауда катнашучы затларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә; - «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында» 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законның 17 статьясындагы 1 өлешенң 1, 7-10 пунктларында каралган хокук бозуларны профилактикалауны гамәлгә ашыра»; - хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә башка хокукларны гамәлгә ашыра
- 10) терроризмны профилактикалауда катнашу буенча жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл иткәндә, шулай ук аның күренешләре нәтижәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү турында: - террорчылыкны профилактикалау, шулай ук аның күренешләре нәтижәләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү өлкәсендә муниципаль программаларны эшли һәм тормышка ашыра; - шәһәр жирлегендә терроризмның асылын һәм

аның ижтимагый куркынычын аңлату, шулай ук гражданнарда терроризм идеологиясен булдыру буенча, шул исәптән мәгълүмати материаллар, басма продукция тарату, аңлату эшләре алып бару һәм башка чаралар үткөрү юлы белән, мәгълүмати-пропаганда чараларын оештыра һәм үткәрә;; - террорчылыкны профилактикалау, шулай ук федераль башкарма хакимият органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары тарафыннан оештырыла торган аның күренешләре нәтижеләрен минимальләштерү һәм (яки) бетерү буенча чараларда катнаша; - объектларның террорчылыкка каршы сакланышына карата таләпләрне үтәүне тәмин итә

11) башка вәкаләтләр:

- жирлекнен архив фондларын формалаштыруны тәмин итә;
- үз вәкаләтләре чикләрендә федераль законнар нигезендә халыкара һәм тышкы икътисадый элементләргә гамәлгә ашыра;
- авыл хужалыгы житештерүен үстерүгә ярдәм итә;
- кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра; - «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131 - ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 өлешенен 7.1-9, 15 һәм 19 пунктларында каралган шәһәр жирлегенен жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрен хәл итү максатларында гражданнарны шәһәр жирлеге өчен социаль әһәмиятле эшләргә (шул исәптән дежурлыкларны) ирекле нигездә башкаруга жәлеп итү турында Карар кабул итә һәм аларны үткөрүне оештыра. Социаль әһәмиятле эшләргә махсус һөнәри әзерлек таләп итми торган эшләр генә кертелергә мөмкин. Социаль әһәмиятле эшләргә башкаруга шәһәр жирлегенен хезмәткә сәләтле балигъ булмаган кешеләргә жәлеп ителә ала
- шәһәр жирлегенен хезмәт күрсәтә торган административ участогында полиция участок уполномоченные вазыйфасын башкаручы хезмәткәргә эш урыннары бирә;
- 2017 елның 1 гыйнварына кадәр полиция участок уполномоченные вазыйфасын биләп торучы хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына хезмәткәр тарафыннан күрсәтелгән вазыйфа буенча бурычларны үтәү чорында торак урыны бирә;
- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтүне, халык дружиналары эшчәнлеген өчен шартлар булдыруны тәмин итә;
- «коммерциясез оешмалар турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль законның 31.1 һәм 31.3 статьяларында билгеләнгән вәкаләтләр кысаларында социаль юнәлешле коммерциячел булмаган оешмаларга ярдәм күрсәтүне тәмин итә»;
- шәһәр жирлеге чикләрендә коррупциягә каршы торучу чараларын гамәлгә ашыра;
- шәһәр жирлеге Советы карарларын, шәһәр жирлеге башкарма комитеты карарларын һәм күрсәтмәләрен үти;

- шәһәр жирлеге башкарма комитеты бетерелгәнче кабул ителгән шәһәр жирлеге Башкарма комитетының хокукий актларын үти;
  - федераль законнарда, законнарда һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукий актларында каралган шәһәр жирлеге жирле үзидарә башкарма-боеру органының бүтән вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.
2. Башкарма комитет жирле әһәмияткә ия булмаган мәсьәләләргә хәл итү буенча түбәндәге вәкаләтләргә гамәлгә ашыра:
- шәһәр жирлеге музейларын булдыру;
  - шәһәр жирлегендә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр кылу;
  - опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;
  - шәһәр жирлеге территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләргә хокукларын тормышка ашыру белән бәйлә эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыру.;
  - Россия Федерациясә халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм шәһәр жирлеге территориясендә миллиләтәргә мөнәсәбәтләр өлкәсендәге чараларны тормышка ашыруга ярдәм күрсәтү;
  - шәһәр жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләргә мобилизация эзәрләү чараларын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;
  - муниципаль Янгын сагы булдыру;
  - туризмны үстерү өчен шартлар тудыру.
  - кеше хокукларын тәмин итүгә жәмәгәт контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүгә гамәлгә ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләргә ярдәм күрсәтү.;
  - 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләргә, шулай ук Гомумроссия инвалидлар ижтимагый берләшмәләргә тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәтү
  - торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләргә буенча гражданның муниципаль торак фондыннан торак урыннары бирү;
  - шәһәр жирлеге территориясендә яшәүче хужасыз хайваннар белән эш итү буенча эшчәнлекне тормышка ашырганда чаралар оештыру;
  - «Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләргә турында » 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыру»;
  - инвалидларга, сәламәтлекләргә чикләнгән затларга, адаптив физик культура һәм адаптив спорт үсешенә ярдәм итү.
- «кулланучылар хокукларын яклау турында » 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясә Законнда каралган кулланучылар хокукларын яклау чараларын гамәлгә ашыру.

56 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитетын шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе житәкли.

2. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе әлеге вазифага контракт буенча билгеләнә торган шәһәр жирлеге жирле үзидарә вазыйфаи заты булып тора.

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен даими нигездә башкара.

4. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе эшмәкәрлек, шулай ук башка түләүле эшчәнлек белән, мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлекләрдән тыш, шөгыйльәнә алмый. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе, Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, Попечительләр яки Күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының башка органнары, аларның структур бүлекчәләре составына керергә хокуклы түгел.

5. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәндәге 230-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә, тыюларны үтәргә, бурычларын үтәргә, Россия Федерациясе территориясенән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачарга һәм сакларга, чит ил финанс инструментларына ия булырга һәм (яки) файдаланырга тиеш.

6. Аерым оештыру-боеру функцияләрен гамәлгә ашыру өчен шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе урынбасарлары бар. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вакытлыча булмаганда (авыруга яки ялга бәйлә рәвештә) яисә аның үз вазыйфаларын башкару яисә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылмаса, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе урынбасарларының берсе вазыйфаларны билгеләнгән бүлүгә туры килә.

7. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе:

- 1) шәһәр жирлеге Советына контрольдә тотылды һәм хисап тотылды;
- 2) шәһәр жирлеге советына үз эшчәнлегенә һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә нәтижеләре, шул исәптән шәһәр жирлеге Советы тарафыннан куелган мә
- 3) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә һәм

аерым дәүләт вәкаләтләрен шәһәр жирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәмин итә.

57 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесен билгеләү тәртибе.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесен билгеләү конкурс нигезендә башкарыла. сәләләрне хәл итү турында еллык хисапларны тәкъдим итә;

2. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе өчен контракт шартлары шәһәр жирлеге Советы тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшендә һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өләшендә раслана.

3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазифасына кандидатлар булырга тиеш: югары белем бирү бүлеге;

- муниципаль хезмәт стажы ике елдан да ким булмаган яисә белгечлек, юнәләш буенча биш елдан да ким булмаган эш стажы.;

- милек формаларына бәйсез рәвештә оешма житәкчесе, житәкчесе урынбасары, дәүләт органы, жирле үзидарә органы, шулай ук аларның структур бүлекчәләре житәкчеләре вазифаларында биш елдан да ким булмаган идарә итү эшчәнлегә тәҗрибәсе. Идарә эшчәнлегә астында оешма житәкчесе, житәкче урынбасары, дәүләт органы, Муниципаль орган, шулай ук аларның структур бүлекчәләре житәкчеләре вазифаларында эшләү аңлашыла. Башкарма комитет житәкчесе вазифасына контракт буенча билгеләнә торган кандидатларга өстәмә таләпләр шулай ук шәһәр жирлеге Уставы белән билгеләнәргә мөмкин;

- шәһәр жирлеге Советы карары белән билгеләнә торган башкарма комитет житәкчесе вазифаи бурычларын үтәү өчен кирәкле күләмдә эшлекле сыйфатлар һәм күнекмәләр.

4. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазифасын биләүгә Конкурс әлеге Устав һәм шәһәр жирлеге Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Конкурс шартлары, аны үткәрү датасы, вакыты һәм урыны турында белешмәләр, контракт проекты массакүләм мәгълүмат чараларында конкурс уздырылган көнгә кадәр 20 көннән дә сонга калмыйча басылып чыгарга тиеш.

6. Конкурсны үткәрү өчен Конкурс комиссиясе төзелә.

7. Конкурс комиссиясе әгъзаларының гомуми саны шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә. Конкурс комиссиясен формалаштырганда конкурс комиссиясе әгъзаларының яртысы – шәһәр жирлеге Советы, ә икенче яртысы-Зеленолльск муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесе итеп билгеләнә.

8. Зат шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына конкурс нәтижәләре буенча конкурс комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән кандидатлар арасыннан шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнә.

9. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән килешү шәһәр жирлеге башлығы тарафыннан төзелә.

58 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенен вәкаләтләре вакыты.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән Контракт шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына затны билгеләү турында Карар кабул иткән шәһәр жирлеге Советының вәкаләтләре срогы (яна чакырылыш шәһәр жирлеге Советы эшли башлаганчыга кадәр), эмма кимендә ике елга төзелә.

2. Шәһәр жирлеге Советы вәкаләтләре вакыты чыккач, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе үз вәкаләтләрен билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлеге Башкарма комитетының яңа житәкчесе билгеләнгәнчегә кадәр гамәлгә ашыруын дәвам итә.

59 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре. Башкарма комитет житәкчесе:

1) шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә бертөсле идарә итү принципларында житәкчелек итә һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты тарафыннан аның компетенциясенә керүче вәкаләтләрнең үтәләше өчен шәхси жавап тотат;

2) шәһәр жирлеге башкарма комитетын шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлығы, шәһәр жирлегенен башка жирле үзидарә органнары һәм башка муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә.;

3) шәһәр жирлеге Советы каравына шәһәр жирлеге бюджеты проектларын һәм аның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

4) шәһәр жирлеге Советы каравына шәһәр жирлегенен социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектларын һәм аларның үтәләше турында хисапларны тәкъдим итә;

5) шәһәр жирлеге Советы раславына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, шәһәр жирлеге башлығы белән килештереп, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының штат расписаниесен раслый, хезмәткәрләрнең чик саны һәм хезмәт өчен түләү фонды белән билгеләнгән структурага туры килә.;

6) шәһәр жирлеге башлығы белән язмача килешенеп, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе урынбасарларын билгеләп куя һәм вазыйфаларыннан азат итә, алар арасында вазыйфаларны бүлә, муниципаль хезмәткәрләрне һәм шәһәр жирлеге Башкарма комитетының башка хезмәткәрләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар жаваплылык чараларын куллана.;

7) расланган бюджет нигезендә үз вәкаләтләре чикләрендә шәһәр жирлеге акчалары белән эш итә, судта муниципаль берәмлек исемненнән муниципаль берәмлек дөгъвалары буенча жавап бирүче вәкиле буларак чыгыш ясый.: дәүләт органнарының, жирле үзидарә органнарының яисә вазыйфаи затларының законсыз гамәлләре (гамәл кылмау) нәтижәсендә, әлегә органнарның вазыйфаи затларының ведомствога буйсынуы буенча, шул исәптән законга яисә башка норматив хокукий актка туры килми торган дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары актларын бастырып чыгару нәтижәсендә, физик яисә юридик затка китерелгән зыянны каплау турында; финанс органы турындагы Нигезләмә нигезендә ведомство буйсынуындагы бюджет учреждениеләренән акчалата йөкләмәләре буенча субсидиар жаваплылык тәртибендә күрсәтелә торган дәүләт йөкләмәләренән (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

8) шәһәр жирлеге Советы карарлары нигезендә муниципаль бурыч алулар, муниципаль кыйммәтле кәгазьләр чыгару, кредитлар алу, муниципаль милекне залогка тапшыру һәм муниципаль гарантияләр бирү юлы белән гамәлгә ашыра;

9) шәһәр жирлеге башкарма комитеты тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны гамәлгә ашыра һәм (яисә) гамәлгә ашыруны тәмин итә, аларның үтәләше өчен шәхси жаваплылык тота, тиешле законнар нигезендә һәм үтәү йөзеннән тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча хокукий актлар чыгара;;

10) шәһәр жирлеге башкарма комитеты компетенциясенә кертелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча хокукий актлар, шулай ук шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча хокукий актлар чыгара;

11) елына кимендә бер тапкыр яисә шәһәр жирлеге башлыгы таләбе буенча шәһәр жирлеге советына үз эшчәнлегә һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегә турында хисап бирә;

12) елына кимендә бер тапкыр яисә шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге Советы таләбе буенча шәһәр жирлеге советына үз эшчәнлегә һәм шәһәр жирлеге башкарма комитетының шәһәр жирлеге башкарма комитетына йөкләнгән вәкаләтләрен үтәү өлешендә эшчәнлегә турында хисап бирә, шәһәр жирлеге башкарма комитетына йөкләнгән шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегә турында хисап бирә;;

13) халыкка даими рәвештә шәһәр жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегә турында хәбәр итә, шәһәр жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданны кабул итүне оештыра, айга бер тапкырдан да ким булмаган күләмдә гражданны кабул итә, гражданның тәкъдимнәрен, гаризаларын һәм шикаятьләрен карый, алар буенча карарлар кабул итә;

14) шәһәр жирлеге, шәһәр жирлеге мәнфәгатьләрен дәүләт һәм башка органнарда тәмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә, шәһәр жирлеге башкарма комитеты исемнән судка гариза бирә, ышанычнамәләр бирә;

15) шәһәр жирлеге Советына раслауга шәһәр жирлеге башкарма комитеты органнары турындагы нигезләмә проектларын тәкъдим итә;

16) шәһәр жирлеге Советы билгеләгән тәртиптә шәһәр жирлеге башкарма комитеты органнары житәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә.;

17) законнар, әлеге Устав, шәһәр жирлеге Советы карарлары, башка муниципаль хокукый актлар һәм төзелгән контракт нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

60 Маддә. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату.

1. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатыла:

- 1) үлем;
- 2) үз теләге белән отставкалар;
- 3) өзелү контракт нигезендә 2 һәм 3 өлешләрендә әлеге статьяның;
- 4) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан читләштерү»;
- 5) суд тарафыннан эшкә яраксыз яисә чикләнгән эшчән дип тану;
- 6) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип тану яисә вафат булган дип игълан итү;
- 7) судның гаепләү карарының үз көченә керүе;
- 8) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
- 9) Россия Федерациясе гражданлыгын туктату, Россия Федерациясенң халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданын туктату, аның нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, аларга чит ил гражданлыгын алырга йә аларга чит ил гражданының Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил дәүләтендә даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, аның нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуклы. ;
- 10) хәрби хезмәткә чакырылу яки аны алыштыручы альтернатив граждан хезмәтенә жибәрү.
- 11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясындагы 3, 5, 7, 7.2 өлешләре нигезендә, шулай ук муниципаль берәмлек бетерелгән очракта, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору.;
- 12) шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү нәтижәсендә килеп чыккан сайлаучыларның санын 25% тан арттыру.;

- 13) шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләрен башкаручы вазыйфасына керешүе.
- 14) жирлекнең шәһәр округы белән берләшүенә бәйле рәвештә муниципаль берәмлек статусын югалтуы;
2. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән Контракт яклар килешүе буенча яки гариза нигезендә суд тәртибендә өзелергә мөмкин:
- 1) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итүгә кагылышлы өлешендә контракт шартларын бозуга, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында "2003 елның 6 октябрэндәге 131 - Ф3 номерлы Федераль законның 37 статьясындагы 9 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә, жирлек Советы яисә жирлек башлыгы-контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә, шулай ук" Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрэндәге 131-Ф3 номерлы Федераль законның 37 статьясындагы 9 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә»;
- 2) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга кагылышлы өлешендә контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә, шулай ук «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында " 2003 елның 6 октябрэндәге 131-Ф3 номерлы Федераль законның 37 статьясындагы 9 өлешендә билгеләнгән чикләүләрне үтәмәүгә бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Президенты»;
- 3) шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе - контракт шартларын бозуга бәйле рәвештә-шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнары һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан.
3. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе белән Контракт «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрэндәге 273-Ф3 номерлы федераль закон, «дәүләт Вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрэндәге 230-Ф3 номерлы Федераль закон белән билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәмәүгә бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Президенты гаризасы нигезендә, Аерым категория затларга Россия Федерациясе территориясеннән читтә урнашкан чит ил банкларында счетлар (кертәмнәр) ачуны һәм аларны саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында " коррупциягә каршы көрәш турында Россия Федерациясе законнары нигезендә тапшырыла торган керемнәр, чыгымнар, милек һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләреннән дөреслеген һәм тулылыгын тикшерү нәтижәсендә ачыкланган.
4. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган яки суд карары буенча процессуаль мәжбүри итү чараларын кулланган очракта, аны сак астына алу яки вазыйфадан вакытлыча азат итү рәвешендә вакытлыча шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе урынбасарларының берсе вакытлыча башкара.

VII бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ, ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШЛЫГЫ ҺӘМ ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ АРАСЫНДА ҮЗАРА МӨНӘСӘБӘТЛӘР

61 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлығы һәм шәһәр жирлеге Башкарма комитетының үзара хезмәттәшлеге нигезләре.

1. Әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләр бүленешә нигезендә шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлығы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты үз вәкаләтләрен мөстәкыйль гәмәлгә ашыралар.

2. Шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән формаларда, шәһәр жирлегенә икътисадый һәм социаль үсешә процесслары белән нәтижәлә идарә итү максатларында һәм аның халкы мәнфәгатләрендә хезмәттәшлек итәргә тиеш.

3. Шәһәр жирлеге Советы һәм шәһәр жирлеге башкарма комитеты кабул ителгән хокукий актларны кул куйган көннән жидекөнә чендә жи бәрәләр.

4. Шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлығы шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенән, шәһәр жирлеге Башкарма комитетының башка вазыйфа и затларының хокукий актларын кабул итү, гәмәлдән чыгару, үзгәртү яисә өстәү турында тәкдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларны суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

5. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесә шәһәр жирлеге Советына, шәһәр жирлеге башлығына шәһәр жирлеге Советының, шәһәр жирлеге Советының хокукий актларын кабул итү, гәмәлдән чыгару, үзгәртү яки өстәмәләр кертү турында тәкдим белән мөрәжәгать итәргә хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять бирергә хокуклы.

6. Шәһәр жирлеге башлығы шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесенә шәһәр жирлеге Советының эш планнарын һәм шәһәр жирлеге Советы карарлары проектларын шәһәр жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә жи бәрә.

7. Шәһәр жирлеге Советы һәм аның органнары утырышларында, шәһәр жирлеге башлығы үткәрә торган утырышларда киңәш бирү тавышы хокукы белән шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесә, аның урын басарлары я исә алар тарафыннан вәкаләтлә затлар катнашырга хокуклы. Язмача кыру булса, шәһәр жирлеге Советы утырышларында катнашырга тиеш.

8. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесә үткәргән утырышларда шәһәр жирлеге башлығы, шәһәр жирлеге Советы депутатлары катнашырга хокуклы.

62 Маддә. Шәһәр жирлеге жирлеүзидарә органнары арасында бәхәсләрне хәлитү

Шәһәр жирлегенен жирлеүзидарә органнары арасында аларнын вәкаләтләр җәмәлгә ашыру мәсьәләләре буенча бәхәсләр киелештерү процедураларын үткәрү юлы белән иә суд тәртибендә хәлителә.

VIII бүлек. БАШКА ЖИРЛЕҮЗИДАРӘ ОРГАНАРЫ ҺӘМ ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ОРГАНАРЫ

63 Маддә. Шәһәр жирлегенен ревизия комиссиясе.

1. Шәһәр жирлегенен ревизия комиссиясе даими эшләүче, коллегиаль финанс контроле органы булып тора, анын вәкаләтләрен районнын Контроль-хисап палатасы башкара.

2. Оештыру һәм эшчәнлектәр тибе, районнын Контроль-хисап палатасы вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән «Россия Федерациясе субъектларынын һәм муниципаль берәмлекләренен контроль хисап органнарыно оештырунын һәм аларнын эшчәнлегенен гомуми принциплары турында» 2011 елнын 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы, «Россия Федерациясе ндә жирлеүзидарә оештырунын гомуми принциплары турында» 2003 елнын 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы федераль законнар, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актлары, район Советы тарафыннан расланган район Контроль-хисап палатасы турындагы Нигезләмә белән билгеләнә, башка муниципаль норматив хокукый актлар белән.

Федераль законнарда билгеләнгән очрактарда һәм тәртиптә, районнын Контроль-хисап палатасы эшен һәм эшчәнлеген хокукый җайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән җәмәлгә ашырыла.

IX бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

64 Маддә. Шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе

1. Шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе шәһәр жирлегенен жирлеүзидарә органнары структурасына керми, ул шәһәр жирлеге Советына депутатлар сайлауларын, жирле референдумны эзерләү һәм үткәрүне, шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, шәһәр жирлеге чикләрен үзгәртү, шәһәр жирлеге ндә үзгәртү мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

2. Шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе Федераль закон һәм Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлеге Советы тарафыннан төзелә.

3. Шәһәр жирлеге сайлау комиссиясенен вәкаләтләре вакыты биш ел тәшкил итә.

4. Шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш бирү хокукы белән 6 кеше составында формалаша.

5. Шәһәр жирлеге сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү шәһәр жирлеге бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән күздә тотыла.

6. Шәһәр жирлеге сайлау комиссиясенен вәкаләтләре, анын эшчәнлеге тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге устав белән жайга салына.

7. Шәһәр жирлеге Советы мөрәжәгәте нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары буенча шәһәр жирлеге сайлау комиссиясенен вәкаләтләре Татарстан Республикасы Яшел Үзән муниципаль районының территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнә ала.

Х Бүлек. ГРАЖДАНЛЫК – ХОКУКЫЙ ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕ ҺӘМ ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕМУНИЦИПАЛЬ ОРГАННАРЫ.

65 Маддә. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары, юридик зат хокукына ия.

Федераль закон һәм әлеге Устав нигезендә юридик зат хокуклары шәһәр жирлеге Советына бирелә.

66 Маддә. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары-юридик затлар.

1. Шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе.

Шәһәр жирлеге исеменнән милек һәм башка хокукларны һәм вазыйфаларны сатып алырга һәм гамәлгә ашырырга, судта ышаныч кәгазеннән башка чыгыш ясарга мөмкин.

2. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары, юридик зат хокуклары белән билгеләнгән, идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыру өчен төзелә торган муниципаль казна учреждениеләре булып торалар һәм федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәве узарга тиеш.

67 Маддә. Жирле үзидарә органнарын һәм шәһәр жирлеге муниципаль органнарын финанслау.

1. Жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлеге муниципаль органнары эшчәнлеген финанс ягыннан тәэмин итү бары тик шәһәр жирлеге бюджетының үз керемнәре хисабына гына гамәлгә ашырыла.

2. Законда, әлеге Уставта, шәһәр жирлеге Советы карарларында каралган очракларда жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлеге муниципаль органнары эшчәнлеген тәэмин итүгә чыгымнар шәһәр жирлеге

бюджетында Россия Федерациясе бюджетларының чыгымнары классификациясе нигезендә аерым юл белән карала.

XI бүлек. РАЙОН БАШЛЫГЫНА БИРЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ГАРАНТИЯЛӘР ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ВАЗЫЙФАЛАРЫН АЛМАШТЫРУЧЫ БАШКА ЗАТЛАР

68 Маддә. Шәһәр жирлеге башлығына һәм аның урынбасарына бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр даими нигездә эшләүче.

1. Шәһәр жирлеге башлығы һәм аның даими нигездә эшләүче урынбасары эшчәнлегенен социаль һәм башка гарантияләре «муниципаль берәмлекнен вәкиллеке органы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә бирелә.

2. Жирлек башлығына, аның даими нигездә эшләүче урынбасарына, пенсиягә чыгу сәбәпле, бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү гарантияләне. Бер тапкыр бирелә торган акчалата түләү шартлары, күләме һәм тәртибе жирлек Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

Әлеге пунктның беренче абзацында каралган Гарантия даими нигездә эшләүче жирлек башлығы, аның урынбасарының вәкаләтләре туктатылган очракта, 35 статьяның 16 өлешендәге жиденче абзацында, 36 статьяның 6 өлешендәге 2.1, 3, 6 - 8 пунктларында, 7.1 өлешендә, 10 статьясындагы 5 - 7 пунктларында, 40 статьясындагы 10.1 пунктларында, 10.1 өлешендә, 73 статьясындагы 1 һәм 2 өлешләрендә каралган нигезләр буенча кулланыла.

69 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы депутатына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр

1. Үз вәкаләтләрен бушатылмаган нигездә башкаручы шәһәр жирлеге башлығы урынбасарына, әлеге Уставта каралган очракларда, шәһәр жирлеге Башлығы вазыйфаларын башкарганда, шәһәр жирлеге башлығының айлык акчалата бүләкләренен 90% ы күләмендә түләнә.

2. Шәһәр жирлеге Советы депутатларына, башка вазыйфай затларга бирелә торган социаль һәм башка гарантияләр «муниципаль берәмлекнен вәкиллеке органы депутаты, жирле үзидарәнен сайланулы органы әгъзасы, жирле үзидарәнен сайланулы вазыйфай заты вәкаләтләрен гамәлгә ашыру гарантияләре турында» 2009 елның 12 февралендәге 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм шәһәр жирлеге Советы карарлары белән билгеләнә.

3. Шәһәр жирлегенен Ревизия комиссиясе һәм шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе әгъзаларына әлеге органнар эшендә катнашкан өчен законнар, шәһәр жирлеге Советы карарлары нигезендә акчалата компенсация түләнә.

70 Маддә. Шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге Советы депутатлары кагылгысызлык гарантияләре.

1. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының, шул исәптән шәһәр жирлеге башлыгы, аның урынбасарының аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлану, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урыннары, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары белән шөгыйльләнгән депутатларга карата оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, алар тарафыннан кулланыла торган элемент чараларын язганда хокук гарантияләре, федераль законнар белән билгеләнә.

2. Федераль закон нигезендә шәһәр жирлеге Советы депутаты әйтелгән фикер, тавыш биргәндә белдерелгән позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре вакыты чыкканнан соң да, жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә шәһәр жирлеге Советы депутаты тарафыннан халык алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.

XII бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҖАВАПЛИЛЫГЫ ҺӘМ

ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫН БИЛГЕЛӘУ, КОНТРОЛЬЛАРЫНЫҢ ЭШЧӘНЛЕГЕН КҮЗӘТҮ

71 Маддә. Жирле үзидарә органнарының һәм шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларының җаваплылыгы.

Жирле үзидарә органнары һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары федераль законнар нигезендә шәһәр жирлеге халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында җаваплы.

72 Маддә. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының шәһәр жирлеге халкы алдында җаваплылыгы.

1. Шәһәр жирлеге Советы депутатларының, шул исәптән шәһәр жирлеге башлыкларының, шәһәр жирлеге халкы алдында җаваплылыгы хокукка каршы карарлар кабул итү яки суд тәртибендә расланган очракта, хокукка каршы гамәлләр кылу аркасында шәһәр жирлеге халкының ышанычын югалту нәтижәсендә барлыкка килә.

2. Ышанычын югалткан шәһәр жирлеге Советы депутаты, шул исәптән шәһәр жирлеге башлыгы, әлеге Уставта каралган очрактарда һәм тәртиптә шәһәр жирлеге сайлаучылары тарафыннан чакыртып алынырга мөмкин.

73 Маддә. Жирле үзидарә органнарынын һәм жирле үзидарәнен вазыйфаи затларының дәүләт алдында жаваплылыгы.

Шәһәр жирлеге советын жиберү нигезләре һәм тәртибе, шәһәр жирлеге башлыгы вазифасыннан читләштерү һәм отставкага жиберү тәртибе «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

Жирле үзидарә органнарының һәм жирле үзидарәнен вазыйфаи затларының дәүләт алдында жаваплылыгы Россия Федерациясе Конституциясе, федераль конституциячел законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, әлеге Устав, шулай ук күрсәтелгән органнар һәм вазыйфаи затлар тарафыннан аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен тиешенчә үтәмәгән очракта тиешле суд карары нигезендә гамәлгә ашырыла.

74 Маддә. Физик һәм юридик затлар алдында шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының һәм вазыйфаи затларының жаваплылыгы.

Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарынын һәм вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдында жаваплылыгы федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

XIII бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУК АКТЛАРЫ

75 Маддә. Шәһәр жирлегенен муниципаль хокукый актлары системасы.

1. Шәһәр жирлегенен муниципаль хокукый актлары системасына керә:

- 1) шәһәр жирлеге уставы, жирле референдумда кабул ителгән хокукактлары;
- 2) шәһәр жирлеге Советынын норматив һәм башка хокук актлары;
- 3) әлеге Уставта каралган шәһәр жирлеге башлыгынын, шәһәр жирлеге Башкарма комитетынын һәм башка органнарның һәм жирле үзидарәнен вазыйфаи затларының хокук актлары.

2. Шәһәр жирлеге Уставы һәм жирле референдумда кабул ителгән хокук актлары рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокук актлары системасында югары юридик көч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм шәһәр жирлегенен бөтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукый актлар әлеге Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокукый актларга каршы килмәскә тиеш.

3. Шәһәр жирлеге Уставы, муниципаль хокукый актын әлеге Уставка, Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарга һәм алар нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законнарына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кергү турында каршылыгы рөхсәт ителми.

4. Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан кабул ителгән муниципаль хокукый актлар шәһәр жирлегенә бөтен территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш.

5. Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданның, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затлары федераль законнар һәм административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексы нигезендә җаваплы.

6. Шәһәр жирлегенә муниципаль хокук актлары Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль конституциячел законнарга, федераль законнарга һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актларына, шулай ук Татарстан Республикасы Конституциясенә, Татарстан Республикасы законнарына, башка норматив хокукый актларына каршы килмәскә тиеш.

7. Муниципаль хокук актлары юкка чыгарылырга яисә аларның гамәле, мондый органнар яисә тиешле вазыйфалар юкка чыгарылган яисә күрсәтелгән органнарның яисә вазыйфаи затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәртелгән очракта, тиешле муниципаль хокукый актны кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары тарафыннан туктатылырга мөмкин - жирле үзидарә органнары яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары, алар вәкаләтләренә муниципаль хокук актын кабул итү (бастырып чыгару) кертелгән, шулай ук суд тарафыннан; ә жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә - шуңа бәйле рәвештә Россия Федерациясе дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы йә Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы тарафыннан Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органы тарафыннан гамәлгә ашыруны жайга сала торган өлешендә

8. Норматив характерга ия булмаган муниципаль хокук актының гамәлдә булуы, Эшқуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе Президенты каршындагы вәкаләтле вәкилнең Эшқуарлар хокукларын яклау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән тиешле күрсәтмәне алган очракта, жирле үзидарә органы яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи заты тарафыннан кичекмәстән туктатыла. Бирелгән күрсәтмәнен үтәлеше турында шәһәр жирлеге башкарма комитеты яисә жирле үзидарәнен вазыйфаи затлары Россия Федерациясе Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилгә - өч көн, ә шәһәр жирлеге Советына алар карар кабул иткән көннән өч көннән дә сонга калмыйча хәбәр итәргә тиешләр.

9. Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләренә ачыклау максатларында, Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукый актларда билгеләнгән тәртиптә жирле үзидарә органнары тарафыннан үткәрелә торган экспертизага тиеш.

76 Маддә. Гражданнарның турыдан-туры ихтыяр белдерүе юлы белән кабул ителгән карарлар.

1. Жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә турыдан-туры муниципаль берәмлек гражданнары тарафыннан хәл итү жирле референдумда белдерелгән муниципаль берәмлек халкын турыдан-туры ихтыяр белән белдерү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Әгәр шәһәр жирлегендә яшәүчеләргә турыдан-туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен муниципаль хокукий актны, жирле үзидарә органын яисә күрсәтелгән актны кабул итү (бастырып чыгару) керә торган шәһәр жирлегенә жирле үзидарә вазыйфай затын өстәмә рәвештә кабул итү (бастырып чыгару) таләп ителсә, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кәргән көннән 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукий актны әзерләү һәм (яисә) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдан да артмаска тиеш.

3. Муниципаль хокукий актың гражданнарның турыдан-туры ихтыярын белдерү юлы белән кабул ителгән карарны гамәлгә ашыру өчен кирәкле булу вакытын бозу шәһәр жирлегә башлыгын чакыртып алу яисә шәһәр жирлегә Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез булып тора.

77 Маддә. Шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукий актларның төрләре.

1. Шәһәр жирлегә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары үзләренә йөкләнгән вәкаләтләргә үтәү йөзеннән түбәндәге муниципаль хокукий актлар чыгара:

- 1) Шәһәр жирлегә Советы – шәһәр жирлегә Советы карарлары;
- 2) Шәһәр жирлегә башлыгы-шәһәр жирлегә башлыгы карарлары һәм боерыклары;
- 3) Шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе – шәһәр жирлегә башкарма комитеты карарлары һәм боерыклары.

2. Шәһәр жирлегенә башка вазыйфай затлары үз вәкаләтләре чикләрендә әлегә Уставта, башка муниципаль хокукий актларда билгеләнгән, аларның статусын билгели торган боерыклар һәм боерыклар чыгара.

78 Маддә. Муниципаль хокук актлары әзерләү.

1. Муниципаль хокук актлары проектлары шәһәр жирлегә башлыгы, шәһәр жирлегә Советы депутатлары, шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе, Зеленодольск шәһәр прокуроры, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркемнәре, шулай ук шәһәр жирлегенә аны алып бару мәсьәләләргә буенча Ревизия комиссиясе, шулай

ук шәһәр жирлеге Уставы белән билгеләнгән хокук чыгару инициативасы субъектлары тарафыннан кертелә ала.

2. Муниципаль хокук актлары проектларын кертү тәртибе, аларга кушып бирелә торган документлар исемлеге һәм формасы жирле үзидарә органының яисә жирле үзидарәнен вазыйфай затының норматив хокукий акты белән билгеләнә, аларга карап тикшерүгә әлеге проектлар кертелә.

3. Зеленодольск шәһәр прокуроры үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру барышында гамәлдәге норматив хокук актларын камилләштерү зарурлыгын билгеләгәндә, закон чыгару инициативасы хокукына ия шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнарына муниципаль норматив хокукий актларны үзгәртү, өстәмә кертү, юкка чыгару яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертәргә хокуклы.

4. Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокук актлары проектлары жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торган жайга салу йогынтысын бәяләргә тиеш.

Муниципаль норматив хокук актлары проектларының жайга салу йогынтысын бәяләү жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары) тарафыннан «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә муниципаль норматив хокукий актларда билгеләнгән тәртиптә үткәрелә.

5. Эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру мәсьәләләренә кагылышлы муниципаль норматив хокук актларына Экспертиза эшқуарлык һәм инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыруны нигезсез кыенлаштыра торган нигезләмәләрне ачыклау максатларында үткәрелә.

6. Муниципаль норматив хокук актларына Экспертиза «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында»2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә тиешле жирле үзидарә органнарында расланган планнар нигезендә жирле үзидарә органнары (жирле үзидарә органнарының вазыйфай затлары) тарафыннан үткәрелә.

79 Маддә Шәһәр жирлеге Советының хокук актлары.

1. Шәһәр жирлеге Советы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр жирлеге Уставы белән анын компетенциясенә кертелгән мәсьәләләр буенча шәһәр жирлеге территориясендә мәжбүри үтәләргә тиешле кагыйдәләрне, шәһәр жирлеге Советы регламентын, шәһәр жирлеге башлыгын отставкага жиберү турында Карар кабул итә, шулай ук федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, шәһәр жирлеге Уставы белән аның компетенциясенә кергән башка мәсьәләләр буенча шәһәр жирлеге Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча карарлар кабул итә.

2. Шәһәр җирлеге Советы карарлары, законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән очрактардан тыш, шәһәр җирлеге Советы депутатларының билгеләнгән саныннан күпчелек тавыш белән кабул ителә.

3. Шәһәр җирлеге Советының җирле салымнар һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, шәһәр җирлеге бюджеты акчаларынан чыгымнарны гамәлгә ашыруны күздә тоткан карарлары шәһәр җирлеге Советы каравына бары тик шәһәр җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе инициативасы яисә аның бәяләмәсе булган очракта гына кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә шәһәр җирлеге Советына карар проектын шәһәр җирлеге башкарма комитетына тапшырганнан соң 30 көн эчендә тапшырыла.

4. Шәһәр җирлеге Советы карарлары шәһәр җирлеге башлығы тарафыннан кабул ителгән көннән өч көн эчендә имзалана һәм әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә халыкка игълан ителә.

80 Маддә. Шәһәр җирлеге башлығының хокук актлары.

Шәһәр җирлеге башлығы үз вәкаләтләре чикләрендә, законнарда, әлеге Уставта, шәһәр җирлеге Советы карарлары белән җирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм шәһәр җирлеге Советы эшчәнлеген оештыру буенча хокук актлары чыгара. Шәһәр җирлеге башлығы әлеге Уставның үз компетенциясенә кергән башка мәсьәләләр буенча «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар нигезендә карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара.

81 Маддә. Муниципаль хокук актларын бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм аларның үз көченә керү тәртибе.

1. Шәһәр җирлеге Советы карарлары шәһәр җирлеге башлығы кул куйганнан соң 10 көн узгач үз көченә керә, әгәр дә башкасы карар белән билгеләнмәгән булса.

Шәһәр җирлеге Советының салымнар һәм җыемнар турындагы хокук актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Шәһәр җирлеге Советының шәһәр җирлеге уставын кабул итү яки әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарлары Федераль законда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Шәһәр җирлеге башлығының, Җирле үзидарәнең башка вазыйфаи затларының хокук актлары, әгәр актларда башкасы билгеләнмәгән булса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Кеше һәм граждандан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, гамәлгә куючы муниципаль берәмлек булган оешмаларның хокукый статусын билгели торган, шулай ук җирле үзидарә органнары арасында төзелә торган шартнамәләр рәсми басылып чыкканнан (халыкка җиткерелгәннән) соң үз көченә керә.

Муниципаль хокук актларын һәм килешүләрне рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары шулай ук Челтәрле басмадан файдаланырга хокуклы. Муниципаль хокук актының тулы тексты рәсми челтәр басмасында басылып чыккан (урнаштырылган) очракта, күләмле график һәм таблица кушымталары басма матбугатта аңа китерелмәскә мөмкин.

4. Һәр муниципаль хокук актында аның реквизитлары: аңа кул куелу датасы, (шәһәр жирлеге Советы тарафыннан кабул ителгән хокук актлары өчен – шулай ук аны кабул итү датасы), теркәлү номеры, хокук актына кул куйган вазыйфай затның исеме, мөһер булырга тиеш.

5. Шәһәр жирлеге бюджеты турында, аның үтәлеше турында хисап, жирле салымнар һәм жыемнар билгеләү турында, шәһәр жирлеге Советы Регламенты, шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан кабул ителгән башка норматив хокук актлары, муниципаль хокук актлары яисә аларның федераль закон белән чикләнгән белешмәләре булган аерым нигезләмәләреннән тыш, аларга кул куелганнан соң ун көн эчендә рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Муниципаль сайлаулар, жирле референдум, шәһәр жирлеге Советы депутатын чакыртып алу буенча тавыш бирү, чикләргә үзгәртү, шәһәр жирлеген үзгәртеп кору, шәһәр жирлеге башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау мәсьәләсе буенча норматив хокук актлары һәм законнар нигезендә башка актлар мәжбүри рәвештә бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Законнар яисә әлеге Устав нигезендә мәжбүри бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиешле норматив булмаган муниципаль хокукый актлар үзләрен чыгарган шәһәр жирлеге органнары яисә жирле үзидарә вазыйфай затлары карары буенча бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) мөмкин.

8. Бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) муниципаль хокукый актының реквизитлары күрсәтелә.

9. Муниципаль хокук актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) юлы белән гамәлгә ашырыла:

- хокук актының текстын шәһәр жирлеге территориясендә таратыла торган массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгару

- хокук актының текстын авыл жирлеге торақ пунктлары территориясендә махсус мәгълүмат стендларында урнаштыру. Васильево, Ирек ур., 1(Башкарма комитет бинасы), Праздничная ур., 9 (поселок китапханәсе)

- хокук актының текстын «Татарстан Республикасы хокук мәгълүматының рәсми порталында " урнаштыру тәртібе (<http://pravo.tatarstan.ru>)

- Зеленодольск муниципаль районы сайтында Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында ([.http://zelenodolsk.tatarstan.ru](http://zelenodolsk.tatarstan.ru)) «Интернет»мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә

10. Муниципаль хокук актын бастырып чыгарганда (халыкка житкергәндә) массакүләм мәгълүмат чарасының чыгу датасы яки актың жибәрү (тарату) датасына һәм аны мәгълүмат стендында урнаштыру датасына туры килергә тиешле, тиешле актың халыкка житкерү датасы турында белешмәләр күрсәтелергә тиеш.

11. Кеше һәм граждан хокукларына, ирекләренә һәм бурычларына кагылышлы, жирле үзидарә органнарының, муниципаль предприятиеләрнен һәм учреждениеләрнен хокукый статусын билгеләүче муниципаль норматив хокукый актлар, законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда Татарстан Республикасы норматив хокукый актларының бердәм банкына кертү өчен, шәһәр жирлеге башлыгы тарафыннан Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына жибәрелә.

12. Жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләрне бастырып чыгару (халыкка житкерү) Уставның әлеге статьясындагы 3 өлеше нигезендә гамәлгә ашырыла.

82 Маддә. Шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен карап тоту.

1. Шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре - Россия Федерациясе законнары һәм Россия Федерациясенен башка норматив-хокукый актлары, шулай ук Татарстан Республикасы норматив-хокукый актлары нигезендә шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү элементларына карата таләпләр, шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү буенча чаралар исемлеге, аларны үткәрү тәртибе һәм вакытлылык билгели торган муниципаль хокукый акт.

2. Шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре шәһәр жирлеге Советы тарафыннан раслана.

3. Шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре мәсьәләләре

сорауларын жайга сала ала:

1) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

2) биналарның, төзелмәләренен, корылмаларның фасад һәм киртәләү конструкцияләренен тышкы төре;

3) төзекләндерү элементларын проектлау, урнаштыру һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарганнан соң да карап тоту;

4) шәһәр жирлеге территориясен, шул исәптән биналарны, төзелмәләрене, корылмаларны архитектур яктыртуны да кертеп, яктыртуны оештыру.;

5) торак пунктлар чикләрендә урнашкан газоннарны, чәчәк түтәлләрен һәм үлән үсемлекләре биләгән башка территорияләрне булдыру, карап тоту, торгызу һәм саклау тәртибен дә кертеп, шәһәр жирлеге территориясен яшелләндерүне оештыру;

6) шәһәр жирлеге территориясендә мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, элмә такталары куелган күрсәткечләр урнаштыру.

7) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны урамда йөртү өчен мәйданчыклар, парковкалар (парковка урыннары), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту;

8) жәяүлеләр коммуникацияләрен, шул исәптән тротуарларны, аллеяларны, юлларны, сукмакларны оештыру;

9) күрсәтелгән территория буенча инвалидларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренә тоткарлыксыз хәрәкәт тәэмин итү максатларында шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү;

10) шәһәр жирлеге территориясен жыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

11) яңгыр сулары агынтыларын оештыру;

12) жир эшләрен оештыру тәртибе;

13) биналарның, төзелмәләреннән, корылмаларның, жир кишәрлекләренә (милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларының (мондый йортлар чикләре буенча төзелмәгән жир кишәрлекләре милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларынан тыш) тирә-юнь территорияләрен карап тотуда катнашу;;

14) Татарстан Республикасы Законнда билгеләнгән тәртип нигезендә тирә-юнь территорияләре чикләрен билгеләү;

15) шәһәр жирлеге территориясен бәйрәмчә бизәү;

16) шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыруда гражданныр һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

17) шәһәр жирлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне тикшереп тору.

XIV бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ

83 Маддә. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу.

Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына таләпләрне, муниципаль хезмәткәр статусын билгеләү, муниципаль хезмәт үтү шартлары һәм тәртибе Федераль закон, шулай ук аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы законы, әлеге Устав һәм шәһәр жирлегенә башка муниципаль хокукый актлары белән гамәлгә ашырыла.

84 Маддә. Муниципаль хезмәт вазыйфалары.

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы-жирле үзидарә органында, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе аппаратында, әлеге Устав нигезендә жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе яисә муниципаль

вазыйфаны биләп торучы зат вәкаләтләрен үтәүне тәэмин итү буенча вазыйфалар даирәсендә билгеләнә торган вазыйфа.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы Законы белән расланган Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестры нигезендә муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Жирле үзидарә органынын, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе аппаратынын штат расписаниесен төзегәндә һәм раслаганда Татарстан Республикасында муниципаль хезмәт вазыйфалары реестрында каралган муниципаль хезмәт вазыйфалары исемнәре кулланыла.

85 Маддә. Муниципаль хезмәт.

1. Шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәт-гражданнын һөнәри эшчәнлеге, ул даими нигездә хезмәт килешүе (контракт) төзү юлы белән биләп торучы муниципаль хезмәт вазыйфаларында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль хезмәткәр өчен яллаучы (яллаучы) булып яллаучы (эш бирүче) вәкиле тора. Шәһәр жирлеге башлыгы, жирле үзидарә органы житәкчесе, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе рәисе яисә яллаучы (эш бирүче) вәкиле вазыйфаларын башкарырга вәкаләтле башка зат яллаучынын вәкиле (эш бирүче) була ала.

3. Шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәт Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар, Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасынын башка норматив хокукый актлары, әлеге Устав, шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәт турында шәһәр жирлеге Советы карары белән расланган Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла., шәһәр жирлегенен башка муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән. Муниципаль хезмәткәрләргә хезмәт турында Россия Федерациясе Законынын гамәлдә булуы «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда каралган үзенчәлекләр белән кагыла.

4. Шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәтне финанслау шәһәр жирлеге бюджеты хисабына башкарыла.

86 Маддә. Муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәткәргә 18 яшькә житкән, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә, шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча шәһәр жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән түләп торган акчалата хезмәт вазыйфаларын башкаручы гражданның.

2. Жирле үзидарэ органнары, шәһәр жирлеге сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник тәэмин итү буенча вазыйфаларны башкаручы затлар муниципаль хезмэт вазыйфаларын биләми һәм муниципаль хезмәткәрләр булып тормый.

87 Маддә. Муниципаль хезмәткә керү.

1. Муниципаль хезмәткә 18 яшькә житкән, Россия Федерациясе дәүләт телен белүче һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү өчен билгеләнгән квалификация таләпләренә туры килә торган, әлеге статьяның 2 пунктында муниципаль хезмәт белән бәйлә чикләүләр сыйфатында күрсәтелгән шартлар булмаганда, гражданныр керергә хокуклы.

Муниципаль хезмәткә кергәндә, шулай ук аны узганда женесе, расасы, милләте, чыгышы, мөлкәте һәм вазыйфаи хәле, яшәү урыны, дингә карата мөнәсәбәт, инанулар, жәмәгать берләшмәләренә карау, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйлә булмаган башка шартларга бәйлә рәвештә нинди дә булса туры яки турыдан-туры чикләүләр яки өстенлекләр билгеләү рөхсәт ителми.

2. Гражданныр муниципаль хезмәткә кабул ителә һәм муниципаль хезмәттә була алмый:

1) аны закон көченә кергән судның эшкә сәләтсез яисә чикләнгән эшкә сәләтсез карары белән тану;

2) аны муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфаи бурычларны үтәү мөмкинлеген юкка чыгара торган жәзага тарту, законлы көченә кергән суд карары буенча;

3) дәүләт һәм федераль законнар тарафыннан саклана торган башка серләргә тәшкит итүче белешмәләргә керүне рәсмиләштерү процедурасын узудан баш тарту, әгәр дә гражданныр дәүләт вазыйфасын биләүгә дөгъва кыла торган муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча вазыйфаи бурычларны үтәү яисә муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча муниципаль хезмәткәр вазыйфасы буенча муниципаль хезмәт вазыйфасы буенча мондый белешмәләргә куллану белән бәйлә булса;

4) муниципаль хезмәткә керүгә яки аны узуга комачаулаучы һәм медицина оешмасы бәяләмәсе белән расланган авыру булу. Диспансерлаштыруны узу тәртибе, мондый авырулар исемлегә һәм медицина оешмасын төзү рәвешә Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан билгеләнә;

5) муниципаль берәмлек башлыгы белән бергә (ата-аналар, ир белән хатын, балалары, абыйлы-энеле, сенеңләре, шулай ук бертуганнары, апалары, ата-аналары, ир белән хатынның балалары) жирле администрацияне житәкли торган муниципаль берәмлек башлыгы белән бергә муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү турыдан-туры буйсынуга яки әлеге вазыйфаи затка, яки муниципаль хезмәткәргә бәйлә булса, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү

турыдан-туры буйсынуга яки аларнын берсенен контрольдә тотуына бәйле булса;

6) Россия Федерациясе граждандлыгын туктату, чит ил граждандлыгын туктату - Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга, аларга чит ил граждандлыгын алырга йә Россия Федерациясе гражданының чит ил дәүләте территориясендә даими яшәү хокукын раслаучы, Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы булмаган чит ил гражданының чит ил гражданына даими яшәү хокукын раслаучы башка документ алу хокукына ия, анын нигезендә чит ил гражданы булган Россия Федерациясе гражданы чит ил гражданы, муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

7) муниципаль хезмәткәр чит ил гражданы булган Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданы булган очрактардан тыш, чит ил гражданы муниципаль хезмәттә булырга хокуклы;

8) муниципаль хезмәткә кергәндә ялган документлар яки белә торып ялган белешмәләр бирү;

9) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль законда, «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган мәгълүматларны тапшырмау яисә муниципаль хезмәткә кергәндә белә торып дәрәс яки тулы булмаган белешмәләр бирү.

10) шәһәр жирлегә Уставының 99 маддәсендә каралган мәгълүматларны тапшырмау;

11) чакырылыш буенча хәрби хезмәтне узмаган дип тану, законлы нигезләр булмаса, чакыру комиссиясе бәяләмәсе нигезендә (контракт буенча хәрби хезмәт узган граждандардан тыш) - күрсәтелгән бәяләмәгә карата Россия Федерациясенә тиешле субъектының чакыру комиссиясенә шикаять бирү өчен билгеләнгән срок чыкканнан соң 10 ел эчендә, ә әгәр күрсәтелгән бәяләмә һәм Россия Федерациясе тиешле субъектының чакыру комиссиясе карары күрсәтелгән бәяләмәгә граждандан шикаять буенча Россия Федерациясе тиешле субъектының чакыру комиссиясе карары судка шикаять бирелде., - суд карары законлы көченә кергән көннән соң 10 ел дәвамында әлегә бәяләмә һәм (яисә) Россия Федерациясе тиешле субъектының чакыру комиссиясе карарын чыгарганда гражданның әлегә бәяләмәгә шикаять буенча хокуклары бозылмады дип танылды.

3. Граждандан муниципаль хезмәткә кергәндә тәкъдим итә:

1) муниципаль хезмәткә керү һәм муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләү турындагы үтенеч белән гариза;

2) Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнгән форма буенча үз кулы белән тутырылган һәм имзаланган анкета;

3) паспорт;

4) хезмәт кенәгәсен һәм (яки) хезмәт эшчәнлегә турында законнарда билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән белешмәләр, хезмәт килешүе (контракт) беренче тапкыр төзелгән очрактардан тыш;

- 5) Белем алу турында документ;
  - 6) Шәхси (персонификацияләнгән) исәпкә алу системасында теркәлүне раслаучы документ, шул исәптән электрон документ формасында, хезмәт килешүе (контракт) беренче тапкыр төзелгән очраклардан тыш;
  - 7) Физик затны Россия Федерациясе территориясендә яшәү урыны буенча салым органында исәпкә кую турында таныклык;
  - 8) хәрби исәпкә алу документлары - запаста торучы гражданныр һәм хәрби хезмәткә чакырылырга тиешле затлар өчен;
  - 9) муниципаль хезмәткә керүгә комачаулаучы авыру булмавы турында медицина оешмасы бәяләмәсе;
  - 10) муниципаль хезмәткә кергән ел өчен керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр
  - 11) шәһәр жирлегә Уставының 99 маддәсендә каралган белешмәләр.
  - 12) федераль законнарда, Россия Федерациясе Президенты указларында һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте карарларында каралган башка документлар
4. Гражданны билгесез срокка яки биш елдан да артмаган срокка хезмәт килешүе шартларында муниципаль хезмәткә керә.
5. Федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында, шулай ук әлегә Уставта һәм шәһәр жирлегенә муниципаль хезмәт турындагы нигезләмәдә каралган очракларда муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфаларын биләү конкурс нигезендә башкарыла.
6. Гражданның муниципаль хезмәткә керүе яллаучы вәкиленең муниципаль хезмәт вазыйфасына билгеләп кую турындагы муниципаль хокукый акты белән рәсмиләштерелә.
7. Муниципаль хезмәт вазыйфасына билгеләнгәннән соң муниципаль хезмәткәргә хезмәт таныклығы бирелә. Муниципаль хезмәткәр таныклығын бирү тәртибе һәм формасы шәһәр жирлегә башлығы тарафыннан раслана
8. Муниципаль хезмәт итү муниципаль хезмәткәрнен шәхси эше кәгазендә чагыла.
9. Гражданны контракт буенча шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасына билгеләнә алмый, ә муниципаль хезмәткәр шәһәр жирлегә башлығы белән якын туганлык яки туганлык очрагында (ата-аналар, ир белән хатын, балалары, бертуганнары, апалары, шулай ук бертуганнары, апалары, ага-аналары, ир белән хатын һәм балаларының балалары) контракт буенча шәһәр жирлегә башкарма комитеты вазыйфасын били алмый.
10. Гражданны шәһәр жирлегенән контроль-хисап органы рәисе, рәис урынбасары һәм аудитор вазыйфасына билгеләнә алмый, ә муниципаль хезмәткәр якын туганлык яки үзлекләре (ата-аналар, ир белән хатын, балалары, бертуган, сенеңләре, шулай ук бертуганнары, сенеңләре, ата-аналары, ир белән хатынының балалары) очрагында шәһәр жирлегенә вәкиллеке органы рәисе, шәһәр жирлегә башлығы, шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе, шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе, шәһәр жирлегә башкарма комитеты житәкчесе, шәһәр жирлегә территориясендә урнашкан суд һәм хокук саклау органнары житәкчеләре.

11. Граждан муниципаль хезмэт вазыйфасын биләү өчен билгеләнгән чик яше - 65 яшькә житкәннән соң муниципаль хезмәткә кабул ителә алмый.

12. Жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмау максатларында әлеге жирле үзидарәнен сайланып куелган профсоюз органында, шәһәр жирлегенең сайлау комиссиясе аппаратында муниципаль хезмәткәрләрнең мәнфәгатьләрен ул әлеге вазыйфаны биләгән чорда якый алмый.

88 Маддә. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм бурычлары.

1. Муниципаль хезмәткәр хокукы:

1) муниципаль хезмәтнең биләгән вазыйфасы буенча аның хокукларын һәм бурычларын билгели торган документлар, вазыйфай бурычларны үтәү сыйфатын бәяләү критерийлары һәм хезмәттә алга жибәрү шартлары белән танышу;

2) вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәкле оештыру-техник шартлар белән тәмин итү;

3) хезмәт өчен түләү һәм башка түләүләр, хезмәт законнары, Муниципаль хезмәт турындагы законнар һәм хезмәт килешүе (контракт нигезендә);

4) Эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре бирү, шулай ук ел саен түләнгән торган ял;

5) билгеләнгән тәртиптә вазыйфай бурычларны үтәү өчен кирәкле мәгълүмат һәм материаллар алу, шулай ук жирле үзидарә органы, шәһәр жирлеге сайлау комиссиясе эшчәнлеген камилләштерү турында тәкъдимнәр кертү өчен;

6) үз инициативасы белән муниципаль хезмәтнең вакантлы вазыйфасын биләп торуга конкурста катнашу;

7) жирле бюджет акчалары исәбеннән муниципаль хокукый акт нигезендә өстәмә һөнәри белем алу;

8) яклау, үз шәхси мәгълүматлар;

9) Үз эшенең барлык материаллары, һөнәри эшчәнлек турындагы бәяләмәләр һәм башка документлар белән танышу, аларны шәхси эшенә керткәнче, шулай ук аның язма аңлатмаларын шәхси эшенә жәлеп итү.;

10) үз хокукларын, социаль-иқтисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләрен яклау өчен һөнәр берлекләре төзү хокукын да кертәп, берләшмә;

11) хезмәт законнары нигезендә индивидуаль хезмәт бәхәсләрен карау, муниципаль хезмәттә үз хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен яклау, шул исәптән судка шикаять бирүне дә кертәп, аларны бозу очраклары;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә пенсия белән тәмин итү.

2. Муниципаль хезмәткәр, контракт буенча шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе вазыйфасын биләүче муниципаль хезмәткәрдән тыш, яллаучы (эш бирүче) вәкиленең алдан язма белдерүе белән, әгәр

мәнфәгатьләр каршылыгына китермәсә һәм «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль канунда башкасы каралмаган булса, башка түләүле эш башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституциячел кануннарны, федераль кануннарны, Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм башка норматив хокукый актларын, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәмин итәргә;

2) вазыйфаи инструкция нигезендә вазыйфаи бурычларны үтәргә;

3) вазыйфаи бурычларын башкарганда, расасына, милләтенә, теленә, диненә һәм башка шартларга бәйсез рәвештә, кеше һәм гражданның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә;

4) жирле үзидарә органында, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе аппаратында билгеләнгән эчке хезмәт тәртибе кагыйдәләрен, вазифа инструкциясен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен үтәргә;

5) вазыйфаи бурычларны тиешенчә үтәү өчен кирәкле квалификация дәрәжәсен саклап калу;

6) федераль кануннар тарафыннан сакланыла торган дәүләт һәм башка серләргә тәшкит итүче белешмәләргә, шулай ук вазыйфаи бурычларны үтәү белән бәйле рәвештә аңа билгеле булган белешмәләргә, шул исәптән гражданның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яисә аларның намусына һәм абруена кагылучы белешмәләргә таратырга;

7) дәүләт һәм муниципаль милеккә, шул исәптән аңа вазыйфаи бурычларны үтәү өчен бирелгән мөлкәткә сакларга;

8) Россия Федерациясе кануннарында каралган тәртиптә үзе һәм гаилә әгъзалары турында белешмәләргә тапшырырга;

9) яллаучы вәкилгә Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыккан көндә Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу яисә чит ил дәүләте гражданлыгы алган көнне чит ил гражданлыгы алу турында хәбәр итәргә;

10) «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль канунда һәм башка федераль кануннарда билгеләнгән чикләүләргә үтәргә, йөкләмәләргә үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) яллаучы (эш бирүче) вәкиленә вазыйфа йөкләмәләрен башкарганда мәнфәгатьләр каршылыгына китерергә мөмкин булган шәхси кызыксынучанлык турында язмача хәбәр итәргә һәм мондый конфликтны булдырмау буенча чаралар күрергә мөмкин;

4. Муниципаль хезмәткәр әлеге йөкләмәне үтәргә хокуклы түгел. Тиешле житәкчедән, муниципаль хезмәткәр фикеренчә, хокуксыз булган

йөкләмә алган очракта, муниципаль хезмәткәр әлеге йөкләмәнән федераль законнар һәм Россия Федерациясенң башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары, муниципаль хокукый актлар нигезләмәләрен күрсәтеп, язма рәвештә әлеге йөкләмәнә үтәгәндә бозылырга мөмкин булган житәкчегә тапшырырга тиеш. Әлеге йөкләмәнән житәкчәсе тарафыннан язма рәвештә расланган очракта, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тартырга тиеш. Канунсыз йөкләмәнә үтәгән очракта, муниципаль хезмәткәр һәм бу йөкләмәнә биргән житәкчә Россия Федерациясә кануннары нигезендә жаваплы.

89 Маддә. Муниципаль хезмәт белән бәйлә чикләүләр һәм тыюлар.

1. Муниципаль хезмәт үтү белән бәйлә рәвештә, муниципаль хезмәткәргә тыела:

1) муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү:

а) Россия Федерациясә дәүләт вазыйфасына я Татарстан Республикасы Дәүләт вазыйфасына сайлану яисә билгеләү, шулай ук дәүләт хезмәте вазыйфасына билгеләп куелганда;

б) муниципаль вазыйфага сайлау яисә билгеләү;

в) һөнәр берлеге органында, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органында, һөнәр берлеге органында, түләүле сайлау вазыйфасына сайлау;

2) түбәндәге очраклардан тыш, коммерция яки коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга:

а) сәяси партия, һөнәр берлеге органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан түләүсез идарәдә катнашу, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милекчеләр ширкәтенән гомуми жыелышында (конференция) катнашу;

б) коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясә аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайлау органы тарафыннан, башка ижтимагый оешманың, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларының, күчәмсез милекчеләр ширкәтенән гомуми жыелышында катнашу (конференция), эшкә алучы вәкиле рөхсәте белән түләүсез идарәдә катнашу (муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 161 матдәсендә билгеләнгән тәртиптә алынган) ;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре советында, башка муниципаль берәмлекләренң берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тәкъдим итү;

г) муниципаль берәмлек исеменнән оешманы гамәлгә куючы вәкаләтләрән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталындагы өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм Ревизия комиссиясендә, гамәлгә куючы (акционер) булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) мәнфәгатьләрән муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә куючы вәкаләтләрән гамәлгә ашыру тәртибен яисә муниципаль милектә булган акцияләр (устав капиталында өлешләр) белән идарә итү тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрән);

д) Федераль кануннарда каралган башка очраklar;

3) шәхси яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шөгыйльләнергә;

4) федераль кануннарда башкасы каралмаган булса, Муниципаль хезмәт вазыйфасын биләп торган яисә аңа турыдан-туры буйсынган яисә аңа буйсынган жирле үзидарә органында, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясендә өченче затлар эшләре буенча ышанычлы яисә вәкил булырга;

5) вазыйфаи хәлгә бәйлә рәвештә яисә физик һәм юридик затлардан (бүләкләр, акчалата бүләк, ссудалар, хезмәт күрсәтүләр, күнел ачу, ял итү, транспорт чыгымнары һәм башка бүләкләүләр) вазыйфаи бурычларын үтәүгә бәйлә рәвештә алырга. Беркетмә чаралары, хезмәт командировкалары һәм башка рәсми чаралар белән бәйлә рәвештә муниципаль хезмәткәрләргә алынган бүләкләр муниципаль милек дип таныла һәм муниципаль хезмәткәрләргә акт буенча жирле үзидарә органнарына, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясенә, Россия Федерациясе Граждан кодексы белән билгеләнгән очраklarдан тыш, тапшырыла. Беркетмә чарасына, хезмәт командировкасына яки башка рәсми чарага бәйлә рәвештә үзе алган бүләкне тапшырган муниципаль хезмәткәр аны Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә сатып алырга мөмкин;

б) физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән командировкаларга, жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе жирле үзидарә органнары, башка муниципаль берәмлекләрнен сайлау комиссияләре белән, шулай ук дәүләт хакимияте органнары һәм чит дәүләтләрнен жирле үзидарә органнары, халыкара һәм чит ил коммерцияле булмаган оешмалары белән үзара килешүләре буенча үзара нигездә башкарыла торган командировкалардан гайре, физик һәм юридик затлар акчалары исәбеннән чыгыш китәргә;

7) вазыйфаи бурычларны үтәүгә бәйлә булмаган максатларда матди-техник, финанс һәм башка тәмин итү чараларын, башка муниципаль мөлкәтне файдаланырга;

8) муниципаль хезмәт белән бәйлә булмаган максатларда федераль законнар нигезендә конфиденциаль характердагы мәгълүматларга кертелгән мәгълүматларны яисә вазыйфаи бурычларны үтәү белән бәйлә рәвештә аңа билгеле булган хезмәт мәгълүматын таратырга яисә кулланырга;

9) эгэр бу вазифага керми икэн, жирле үзидарэ органы, шәһәр жирлегенә сайлау комиссиясе һәм аларның житәкчеләре эшчәнлегенә карата, шул исәптән массакүләм мәгълүмат чараларында, халык алдында, фикерләр һәм бәяләүләргә юл куярга;

10) шәһәр жирлеге башлыгының язма рәхсәтәннән башка бүләкләр, Мактаулы һәм махсус исемнәр (фәнни) чит дәүләтләрдән, халыкара оешмалардан, шулай ук сәяси партияләрдән, башка ижтимагый берләшмәләрдән һәм дини берләшмәләрдән тыш) кабул итәргә.

11) сайлау алды агитациясе, шулай ук референдум мәсьәләләре буенча агитация өчен вазифаи нигезләмә өстенлекләреннән файдаланырга;

12) үз вазыйфаларын сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр мәнфәгатьләрендә файдаланырга, шулай ук күрсәтелгән берләшмәләргә муниципаль хезмәткәр сыйфатында мөнәсәбәтне даими белдерергә;

13) жирле үзидарэ органнарында, башка муниципаль органнарда сәяси партияләр, дини һәм башка ижтимагый берләшмәләр структураларын (һөнәр берлекләреннән, шулай ук ветераннар һәм башка ижтимагый үзешчәнлек органнарыннан тыш) төзәргә яисә күрсәтелгән структураларны булдыруга ярдәм итәргә;

14) хезмәт бәхәсләрен жайга салу максатларында вазыйфаи бурычларны үтәүне туктату;

15) Россия Федерациясенә халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе кануннарында башкача каралмаган булса, идарэ органнары, попечительләр һәм күзәтчелек советлары, Россия Федерациясе территориясендә эшләүче чит ил коммерцияле булмаган хөкүмәтнеке булмаган һәм аларның структур бүлекчеләре, чит ил коммерцияле булмаган оешмаларының башка органнары составына керергә;

16) яллаучы (эш бирүче) вәкиленә язма рәхсәтәннән башка бары тик чит ил дәүләтләре, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана торган түләүле эшчәнлек белән, эгәр Россия Федерациясенә халыкара килешүендә яки Россия Федерациясе законнарында башкача каралмаган булса, шөгыйльләнергә.

2. Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнгән вазыйфалар исемлегенә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән граждан, муниципаль хезмәттән эштән киткәннән соң ике ел дәвамында, федераль законнарда каралган очракларда, муниципаль (административ) идарәнең аерым функцияләре муниципаль хезмәткәрнең вазифа (хезмәт) бурычларына керсә, оешмада хезмәт килешүе шартларында, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибенә карата таләпләрне үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча тиешле комиссия ризалыгыннан башка, эшне башкарырга хокуклы түгел.

3. Россия Федерациясенә норматив хокукый актлары белән билгеләнгән вазыйфалар исемлегенә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфасын биләгән граждан, муниципаль хезмәттән азат ителгәннән соң

ике ел дәвамьнда, хезмэт шартнамәсе шартларында оешмада вазыйфа биләүгә һәм (яки) әлеге оешмада граждан-хокукый шартнамәсе шартларында, әлеге оешма белән муниципаль (административ) идарә итүнен аерым функцияләре муниципаль хезмәткәрнен вазыйфай (хезмәт) бурычларына керсә, граждан-хокукый шартнамәсе шартларында эшне башкарырга хокуклы түгел., муниципаль хезмәткәрләрнен хезмәт тәртибенә карата таләпләрне үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча тиешле комиссия ризалыгыннан башка, ул Россия Федерациясе норматив хокукый актлары белән билгеләнә торган тәртиптә бирелә.

4. Районның жирле үзидарә органы, сайлау комиссиясе аппараты житәкчесе булган муниципаль хезмәткәр, әлеге муниципаль хезмәткәр урынбасары, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау максатларында, әлеге жирле үзидарәнен сайланулы профсоюз органында, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе аппаратында алар тиешле вазыйфа биләгән чорда муниципаль хезмәткәрләрнен мәнфәгатьләрен яклый алмый.

90 маддә. Муниципаль хезмәткәрнен коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә бушлай катнашуы.

1. Муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә (сәяси партия, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнен сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасынын сайлау органы тарафыннан, башка ижтимагый оешманын, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативларынын, күчәмсез милек милекчеләр ширкәтенен гомуми жыелышында (алга таба - коммерцияле булмаган оешма) катнашудан тыш) катнашуы, әлеге статьяда әлеге статьяда билгеләнгән тәртиптә алынган яллаучы вәкиленен рөхсәте белән гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашуы мәнфәгатьләр конфликтна яки мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү мөмкинлегенә китерергә тиеш түгел.

3. Муниципаль хезмәткәрнен коммерциячел булмаган оешма белән идарә итүдә катнашу рөхсәте турында гаризасы (алга таба-гариза) муниципаль хезмәткәрне яллаучы вәкиле исеменә «муниципаль хезмәт турында» Татарстан Республикасы кодексы белән расланган язма рәвештә төзелә.

4. Гариза коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә планлаштырылган катнашканчы кадрлар хезмәтенә (кадрлар эше өчен жаваплы вазыйфай затка), муниципаль берәмлекнен сайлау комиссиясе аппаратына (алга таба - кадрлар хезмәте) тапшырыла.

5. Гаризаны теркәү кадрлар хезмәте тарафыннан, гаризаларны теркәү журналына кергән көндә башкарыла, ул «муниципаль хезмәт турында» Татарстан Республикасы кодексы белән расланган форма буенча

алып барыла. Гаризалар теркәү журналы битләре нумерланган, бер-берсенә тегелгән һәм мөһөр белән беркетелгән булырга тиеш.

6. Теркәлү турында тамгалы гариза күчermәсе, гаризаны теркәү номеры, гаризаны теркәгән кадрлар хезмәте затының фамилиясен, инициалларын һәм вазыйфасын күрсәтеп, муниципаль хезмәткәргә аның гаризаларны теркәү журналында имзасын күрсәтеп бирелә.

7. Кадрлар хезмәте муниципаль хезмәткәрнен коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашу мөмкинлеге яки мөмкинлеге турында гаризаны алдан карауны һәм аңа дәлилләнгән бәяләмә әзерләүне гамәлгә ашыра (алга таба - дәлилләнгән бәяләмә). Дәлилләнгән бәяләмәне әзерләгәндә, кадрлар хезмәте гариза биргән муниципаль хезмәткәр ризалыгы белән әңгәмә үткәрергә һәм аннан язма аңлатмалар алырга мөмкин.

8. Дәлилләнгән бәяләмә булырга тиеш:

1) коммерциячел булмаган оешмага карата кадрлар, оештыру-техник, финанс, матди-техник яки башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү буенча муниципаль хезмәткәрнең вәкаләтләрен, шул исәптән әлеге коммерциячел булмаган оешма тарафыннан билгеле бер эшчәнлек төрен һәм (яисә) аерым гамәлләрне гамәлгә ашыруга рөхсәт бирү белән бәйле карарлар кабул итү буенча муниципаль хезмәткәрнең вәкаләтләрен анализлау;

2) муниципаль хезмәткәрдә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә аның катнашкан очракта мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү мөмкинлеген анализлау.

9. Гариза һәм дәлилләнгән бәяләмә гариза теркәлгәннән соң жиде эш көне эчендә яллаучы вәкиленә жиберелә.

10. Гаризаны карау һәм мотивлаштырылган бәяләмә нәтижеләре буенча яллаучы вәкиле түбәндәге карарларның берсен чыгара:

1) муниципаль хезмәткәргә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашырга рөхсәт итәргә;

2) муниципаль хезмәткәргә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә түләүсез нигездә катнашырга рөхсәт итмәскә;

3) муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибенә куелган таләпләрне үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән комиссияне карап тикшерү өчен гариза һәм дәлилләнгән бәяләмә жиберергә.

11. Әлеге матдәнең 10 өлешендәге 2 пунктында каралган карар кабул итү өчен нигез булып, муниципаль хезмәткәрдә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашкан очракта мәнфәгатьләр каршылыгы барлыкка килү мөмкинлеге тора.

12. Әлеге матдәнең 10 өлешендәге 3 пунктында каралган очракта, муниципаль хезмәткәрләрнең хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу комиссиясе гариза һәм аларны яллаучы вәкиле тарафыннан әлеге комиссиягә жибергәннән соң жиде көн

эчендә дәлилленгән бәяләмәне карый. Гаризаны карау һәм дәлилленгән бәяләмә нәтижәләре буенча муниципаль хезмәткәрләренң хезмәт тәртибенә карата таләпләрне үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча комиссия комиссия муниципаль хезмәткәрдә аның коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашкан очракта мәнфәгатьләр конфликтны барлыкка килү мөмкинлегенә булу яки булмау турында карар кабул итә.

13. Әлегә матдәннән 2 өлешендә каралган карар кабул ителгәннән соң өч эш көне эчендә яллаучы вәкил муниципаль хезмәткәргә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә бушлай катнашырга рөхсәт итмәскә дигән карар кабул итә.

14. Кадрлар хезмәте әлегә матдәннән 10 өлешендәгә 1 һәм 2 пунктларында яки 13 өлешендә каралган карарларның берсен яллаучы вәкиле тарафыннан кабул ителгән көннән өч эш көне эчендә, муниципаль хезмәткәргә, гариза теркәү журналында муниципаль хезмәткәрнең имзасын күрсәтеп, язма рәвештә кабул ителгән карар турында хәбәр итә яисә муниципаль хезмәткәргә почта элемтәсе аша яллаучы вәкиле тарафыннан кабул ителгән карар турында мәгълүмат һәм бу хакта белдерү кәгазе һәм гаризалар теркәү журналында хәбәр ителә.

15. Гариза, мотивлаштырылган бәяләмә һәм гаризаны карап тикшерүгә (алар булганда) бәйле башка материаллар муниципаль хезмәткәрнең шәхси эшенә кушыла.

91 Маддә. Муниципаль хезмәткәрнең эшчәнлегенә карата таләпләр.

1. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) вазыйфа йөкләмәләрен намус белән, югары профессиональ дәрәжәдә башкарырга;

2) барлык физик һәм юридик затларга һәм оешмаларга тигез, тугры мөнәсәбәтне тәмин итәргә, нинди дә булса ижтимагый яки дини берләшмәләргә, һөнәри яки социаль төркемнәргә, гражданнарга һәм оешмаларга өстенлек бирмәскә һәм мондый берләшмәләргә, төркемнәргә, оешмаларга һәм оешмаларга карата алдан кисәтмәскә;

3) вазыйфаи бурычларны намус белән башкаруга комачаулаучы нинди дә булса шәхси, мөлкәт (финанс) һәм башка мәнфәгатьләр йогынтысына бәйле гамәлләр кылмаска;

4) сәяси партияләр, башка ижтимагый һәм дини берләшмәләр һәм башка оешмалар карарларының үз һөнәри хезмәт эшчәнлегенә йогынты ясау мөмкинлеген юкка чыгара торган нейтральлекне сакларга;

5) гражданнар белән эшләүдә коректлылык күрсәтергә;

6) Россия Федерациясе халыкларының әхлакий гореф-гадәтләренә һәм гореф-гадәтләренә хөрмәт күрсәтергә;

7) төрле этник һәм социаль төркемнәрнең, шулай ук конфессияләреннән мэдәни һәм башка үзенчәлекләрен исәпкә алырга;

8) милләтара һәм конфессияләргә татулыкка ярдәм итәргә;

9) муниципаль орган абруена яисә абруена зыян китерергә сәләтле низаглы хәлләргә юл куймаска.

2. Житәкче булган муниципаль хезмәткәр муниципаль хезмәткәрләренә сәяси партияләр, башка иҗтимагый һәм дини берләшмәләр эшчәнлегендә катнашырга мәҗбүр итү очрақларына юл куймаска тиеш.

92 Маддә. Керемнәре, чыгымнары, мөлкәтләре һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирү.

1. Тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә дәгъва итүче гражданныр, әлегә вазифаларны биләүче муниципаль хезмәткәрләр яллаучы (эш бирүче) вәкиленә үзләренә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр бирергә тиеш. Күрсәтелгән белешмәләр Татарстан Республикасы дәүләт гражданны хезмәткәрләренә керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирү өчен билгеләнгән тәртиптә, сроқлары һәм формасы буенча тапшырыла.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче, тиешле исемлеккә кертелгән муниципаль хезмәткәр үз чыгымнары турында, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнары турында мәгълүматларны Татарстан Республикасы дәүләт гражданны хезмәткәрләре тарафыннан керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләр бирү өчен билгеләнгән тәртиптә һәм формада тапшырырга тиеш.

3. Муниципаль хезмәткәр, аның хатыны (ире) һәм балигъ булмаган балаларының чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен контрольдә тоту 2008 елның 25 декабрәдәгә «Коррупциягә каршы тору турында» 273-ФЗ номерлы Федераль канун һәм «дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнарының аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында» 2012 елның 3 декабрәдәгә 230-ФЗ номерлы Федераль канунда, Россия Федерациясә Президентының норматив хокукый актларында, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актларында, муниципаль хокукый актларда каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Муниципаль хезмәткәрләргә үзләренә керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында, шулай ук хатынының (иренә) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләре турында мәгълүмат бирмәү яисә муниципаль хезмәткәрден эштән китүгә китерә торган хокук бозу булып саналса.

5. Муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләүгә дәгъвалаучы гражданны тарафыннан әлегә вазыйфаларны биләүче муниципаль

хезмәткәрләр тарафыннан тапшырыла торган керемнәр, мөлкәт һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләр турындагы белешмәләрнен дәрәслеген һәм тулылыгын, әлеге вазыйфаларны биләүче муниципаль хезмәткәрләр тарафыннан тапшырыла торган белешмәләрнен дәрәслеген һәм тулылыгын, Россия Федерациясенен норматив хокукый актлары нигезендә муниципаль хезмәткә кәргәндә гражданнар тарафыннан тапшырыла торган белешмәләрнен дәрәслеген һәм тулылыгын тикшерү, муниципаль хезмәткәрләрнен мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә жайга салу, аларның «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрәндәге 273-ФЗ номерлы Федераль канунда һәм Россия Федерациясенен башка норматив хокукый актларында билгеләнгән бурычларын үтәүләре Татарстан Республикасы Президентының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

93Маддә. Муниципаль хезмәткәрне бүләкләү.

1. Муниципаль хезмәткәрләрнен үз вазыйфаи бурычларын намуслы һәм нәтижәле башкарулары, мактауга лаеклы хезмәте, аеруча мөһим һәм катлаулы биремнәрне үтәүләре өчен түбәндәге бүләкләр кулланылырга мөмкин:

- 1) рәхмәт белдерү;
- 2) бер тапкыр бирелә торган акчалата бүләк түләү;
- 3) кыйммәтле бүләк белән бүләкләү;
- 4) шәһәр жирлегендә билгеләнгән Мактау грамотасы яисә башка төр бүләкләр белән бүләкләү;
- 5) законнар нигезендә дәүләт бүләкләре белән бүләкләү;
- 6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә шәһәр жирлегенен муниципаль хокукый актларында билгеләнгән башка төрләре.

2. Әлеге матдәнен 1 пункттындагы 1-3 пунктчаларында каралган бүләкләүләрне куллану тәртибе һәм шартлары шәһәр жирлегендә муниципаль хезмәт турындагы Нигезләмә белән билгеләнә.

94 Маддә. Муниципаль хезмәткәрнен дисциплинар жаваплылыгы.

1. Муниципаль хезмәткәрләргә аның гаебе белән үзенә йөкләнгән хезмәт бурычларын үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен яллаучы (эш бирүче) вәкиле муниципаль хезмәткәркә түбәндәге дисциплинар жәза кулланырга хокуклы:

- искәрмә;
- шелтә;
- тиешле нигезләр буенча муниципаль хезмәттән азат итү.

2. Дисциплинар жинаяткә юл куйган муниципаль хезмәткәр, аның дисциплинар жаваплылыгы турындагы мәсьәләне хәл итүгә кадәр, акчалата эчтәлеген саклап, вазыйфаи бурычларны үтәүдән читләштереләргә мөмкин.

Муниципаль хезмәткәрне вазыйфаи бурычларны үтәүдән читләштерү бу очракта муниципаль хокукий акт белән башкарыла.

3. Дисциплинар түләтүләрне куллану һәм төшерү тәртибе, «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль канунда каралган очраклардан тыш, хезмәт законнары белән билгеләнә.

95 Маддә. Мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яки жайга салу турындагы таләпләрне, чикләүләрне һәм тыюларны үтәмәгән һәм коррупциягә каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен түләтүләр.

1. Муниципаль хезмәткәрләргә мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә жайга салу турында чикләүләрне һәм тыюларны, таләпләрне үтәмәгән һәм коррупциягә каршы тору максатларында «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында» 2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль канунда, «коррупциягә каршы тору турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль канунда һәм башка федераль кануннарда билгеләнгән бурычларны үтәмәгән өчен муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы Кодексының 32 матдәсендә каралган түләтүләр йөкләнә.

2. Муниципаль хезмәткәр Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 17 һәм 18 матдәләрендә каралган хокук бозулар кылган очракларда ышаныч югалу сәбәпле муниципаль хезмәттән азат ителергә тиеш.

3. Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 17, 18 һәм 32 матдәләрендә каралган түләтүләр яллаучы (эш бирүче) вәкиле тарафыннан кулланыла:

1) коррупцион һәм башка хокук бозуларны профилактикалау буенча тиешле муниципаль органның кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан үткәрелгән тикшерү нәтижәләре турында доклад (алга таба-хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе));

2) тикшерү нәтижәләре турында доклад комиссиягә жибәрелгән очракта, муниципаль хезмәткәрләреннән хезмәт тәртибе таләпләрен үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу буенча комиссия тәкъдимнәре;

3) коррупцион һәм башка хокук бозуларны профилактикалау буенча тиешле муниципаль органның кадрлар хезмәте бүлекчәсе доклады, анда аны кылуның факттагы шартлары баян ителә, һәм муниципаль хезмәткәрнең ризалыгы белән генә һәм коррупциячел хокук бозу фактын тану шарты белән (ышаныч югалтуга бәйле рәвештә эштән азат итү рәвешендәге түләтүне кулланудан тыш);

4) муниципаль хезмәткәр аңлатмалары;

5) башка материаллар.

4. Хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан тикшерү үткәрү өчен язма рәвештә бирелгән житәрлек мәгълүмат нигез булып тора:

1) хокук саклау органнары, башка дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары һәм аларның вазыйфай затлары;

2) сәяси партияләрнең төбәк яки жирле бүлекләре, шулай ук канун нигезендә теркәлгән төбәк ижтимагый берләшмәләре, сәяси партияләр булмаган төбәк ижтимагый берләшмәләре;

3) тиешле муниципаль берәмлектә төзелгән ижтимагый совет;

4) массакүләм мәгълүмат чаралары.

5. Аноним хәбәрләр хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан тикшерү үткәрү өчен нигез була алмый.

6. Тикшерү үткәргәнче хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте подразделениесе муниципаль хезмәткәрдән язма рәвештә аңлатуны таләп итәргә тиеш. Ике эш көне үткәннән соң муниципаль хезмәткәrlәргә күрсәтелгән аңлатма бирелмәсә, тиешле акт төзелә. Муниципаль хезмәткәrlәргә аңлатма бирмәү тикшерү үткәрү өчен киртә түгел.

7. Муниципаль хезмәткәrlәргә муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 17 матдәсендәге 5 яки 7 өлешендә каралган хокук бозу кылган очракта, тикшерү нәтижәләре турында доклад, муниципаль хезмәткәрнең язма аңлатмасы һәм башка материаллар хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан муниципаль хезмәткәrlәрнең хезмәт тәртибенә куелган таләпләрне үтәү һәм мәнфәгатьләр конфликтын жайга салу комиссиясенә тапшырыла, ул яллаучы (эш бирүчегә) муниципаль хезмәткәргә карата дисциплинар жәза куллану буенча рекомендацияләр әзерли.

Муниципаль хезмәткәргә башка хокук бозу кылган очракта, тикшерү нәтижәләре турында доклад, муниципаль хезмәткәрнең язма аңлатмасы һәм башка материаллар хокук бозуларны профилактикалау буенча кадрлар хезмәте бүлекчәсе тарафыннан яллаучы (эш бирүче) вәкиленә тапшырыла.

8. Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 17, 18 һәм 32 матдәләрендә каралган түләтүләрне кулланганда муниципаль хезмәткәр тарафыннан кылынган коррупцион хокук бозу характеры, аның авырлыгы, аның авырлыгы, муниципаль хезмәткәrlәрнең башка чикләүләрне һәм тыюларны, мәнфәгатьләр конфликтын булдырмау яисә жайга салу таләпләрен үтәү һәм аларга каршы тору максатларында билгеләнгән бурычларны үтәү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең үз вазыйфай бурычларын үтәүнең алдагы нәтижәләре исәпкә алына.

9. Муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексының 17, 18 һәм 32 матдәләрендә каралган түләтүләр, муниципаль хезмәткәрнең вакытлыча эшкә яраксызлыгы, ялында булу чорларын санамыйча, муниципаль хезмәткәр тарафыннан коррупциячел хокук бозу кылу турында мәгълүмат кәргән көннән алып алты айдан да соңга калмыйча һәм

коррупциячел хокук бозу кылган көннән өч елдан да соңга калмыйча кулланыла. Күрсәтелгән вакытка жинаять эше буенча житештерү вакыты кертелми.

10. Муниципаль хезмәткәргә карата коррупцион хокук бозу кылган очракта түләтү куллану турындагы актта түләтүне куллану нигезе буларак «Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында»2007 елның 2 мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль канунның 27.1 матдәсендәге1 яки 2 өлеше күрсәтелә.

11. Муниципаль хезмәткәргә карата хокук бозуларны һәм нигезләмәләре бозылган норматив хокукый актларны күрсәтеп түләтүне куллану турында актның күчermәсе, мотивлар күрсәтеп, муниципаль хезмәткәргә тиешле акт чыккан көннән өч эш көне эчендә тапшырыла. Әгәр муниципаль хезмәткәр күрсәтелгән расписканы бирүдән баш тартса, тиешле акт төзелә.

12. Түләттерү федераль канун нигезендә муниципаль хезмәткәрләргә шикаять бирелергә мөмкин.

13. Әгәр муниципаль хезмәткәр түләтүләр кулланылган көннән бер ел дәвамында муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы Кодексының 32 матдәсендәге 1 өлешенен 1 яки 2 пункттында каралган дисциплинар түләтүгә дучар ителмәсә, ул түләтелми дип санала.

14. Яллаучы (эш бирүче) вәкиле муниципаль хезмәткәрдән муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы Кодексының матдәсендәге 1 өлешенен 1 яки 2 пункттында каралган дисциплинар түләтүне үз инициативасы буенча дисциплинар жәза кулланылган көннән бер ел узганчы яисә аның турыдан-туры житәкчесе үтенечнамәсе буенча төшереп калдырырга хокуклы.

96 Маддә. Муниципаль хезмәткәр өчен гарантияләр.

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантияләне:

1) вазыйфай бурычларын вазыйфай инструкция нигезендә үтәүне тәмин итә торган эш шартлары;

2) акчалата эчтәлекне үз вакытында һәм тулы күләмдә алу хокукы;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дөвамлылыгын билгеләү, ял көннәре һәм эшләми торган бәйрәм көннәре бирү, шулай ук ел саен түләне торган ял;

4) муниципаль хезмәткәргә һәм аның гаилә әгъзаларына, шул исәптән муниципаль хезмәткәр пенсиягә чыккач та, медицина хезмәте күрсәтү;

5) тиешле еллар эшлэгән өчен һәм инвалидлык белән бәйле рәвештә пенсия белән тәмин итү, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең гаилә әгъзаларын аның үлеме белән бәйле рәвештә барлыкка килгән вакытта пенсия белән тәмин итү;

6) муниципаль хезмәткәрнең сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү очрагына, аларның вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйле рәвештә, мәжбүри дәүләт иминияте;

7) муниципаль хезмэт узган чорда яисә анын туктатылганнан сон, әмма аларнын вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйлә рәвештә килеп туган авыру яисә эшкә яраклылык югалу очрагына мәжбүри дәүләт социаль иминияте;

8) муниципаль хезмәткәрне һәм анын гаилә әгъзаларын федераль кануннарда билгеләнгән очрақларда, тәртиптә һәм шартларда аларнын вазыйфай бурычларын үтәүгә бәйлә көч кулланудан, янаулардан, башка хокуксыз гамәлләрдән яклау;

9) шәһәр жирлегендә муниципаль хезмэт турындагы нигезләмәдә билгеләнгән очрақларда, акчалата эчтәлекне саклап калып, шәһәр жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән өстәмә һөнәри белем алу;

10) Россия Федерациясе Хезмэт Кодексында, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы кануннарында, шәһәр жирлегенен муниципаль хокукый актларында каралган гарантияләрдән тыш, пенсиягә чыгу сәбәпле, өстәмә рәвештә бер тапкыр бирелә торган бүләкләү гарантияләне. Күрсәтелгән гарантиянен шартлары, күләме һәм түләү тәртибе шәһәр жирлеге Советының норматив хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль хезмәткәргә канун буенча, шәһәр жирлегендә муниципаль хезмэт турындагы нигезләмә нигезендә хезмэт командировкаларына, муниципаль хезмәткә кабул итүгә, муниципаль хезмәтнен башка вазыйфасына күчүгә, башка жиргә муниципаль хезмәткә жибәрелүгә бәйлә чыгымнар һәм башка компенсацияләр бирелә, шулай ук моңа бәйлә транспорт чыгымнары һәм торак өчен түләү чыгымнары каплана.

3. Муниципаль хезмәткәргә, анын муниципаль хезмэт үтү шартларына бәйлә рәвештә, хезмэт транспорты бирелә яки хезмэт максатларында, шәһәр жирлегендә муниципаль хезмэт турындагы нигезләмәдә билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә шәхси транспортны куллануга бәйлә чыгымнар каплана.

4. Жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе юкка чыгарылу я жирле үзидарә органы, шәһәр жирлегенен сайлау комиссиясе аппараты хезмәткәрләре штаты кыскару сәбәпле, муниципаль хезмәткәр белән хезмэт килешүе өзәлгәндә, оешма хезмәткәрләре штаты кыскару яисә оешма эшчеләре штаты кыскару сәбәпле, оешма эштән азат ителгән очрақта, хезмәткәрләр өчен хезмэт законнары белән билгеләнгән гарантияләр бирелә.

5. Муниципаль хезмәткәрләр өчен гарантияләр бирүгә бәйлә чыгымнар, әгәр федераль кануннарда һәм Татарстан Республикасы законнарында башкача каралмаган булса, шәһәр жирлеге бюджеты хисабына башкарыла.

97 Маддә. Муниципаль хезмәткәрне акчалата тәмин итү

1. Муниципаль хезмәткәр хезмәте өчен түләү муниципаль хезмәткәрнен үзе биләгән муниципаль хезмэт вазыйфасы (алга таба -

вазыйфай оклад) нигезендә муниципаль хезмәткәрнен вазыйфай окладынан, шулай ук муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы кодексы белән билгеләнә торган айлык һәм башка өстәмә түләүләрдән торган акчалата керем рәвешендә башкарыла.

2. Вазыйфай оклад күләме, шулай ук айлык һәм башка өстәмә түләүләр күләме һәм аларны гамәлгә ашыру тәртибе Россия Федерациясе кануннары һәм Татарстан Республикасы кануннары нигезендә чыгарыла торган шәһәр жирлеге Советы карарлары белән билгеләнә.

98 Маддә. «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә мәгълүмат урнаштыру турында мәгълүмат тапшыру.

1. Муниципаль хезмәткәр Муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә дөгъва кылучы гражданин булган «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендәге сайтлар һәм (яки) сайтларның адреслары турында мәгълүматлар, шулай ук аларны идентификацияләргә мөмкинлек бирүче мәгълүматлар яллаучы (эш бирүче) вәкиленә тапшырыла:

1) муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә дөгъва кылучы гражданин муниципаль хезмәткә кәргән ел алдынан өчкәлендәр ел эчендә хезмәткә кәргәндә;

2) муниципаль хезмәткәр - күрсәтелгән мәгълүматны тапшыру елына кадәр ел саен, муниципаль хезмәткәрнен вазыйфай бурычларын үтәү кысаларында һәркем өчен мөмкин булган мәгълүмат урнаштыру очраklarыннан тыш.

2. Әлеге матдәнен 1 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүне дөгъвалаучы гражданның тарафынан муниципаль хезмәткә кәргәндә, ә муниципаль хезмәткәрләр тарафынан хисап елыннан соң килүче елның 1 апреленнән дә сонга калмыйча тапшырыла. Әлеге матдәнен 1 өлешендә күрсәтелгән белешмәләр Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафынан билгеләнгән форма буенча тапшырыла.

3. Яллаучы (эш бирүче) вәкиле карары буенча, ул вәкаләтле муниципаль хезмәткәрләр муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә дөгъвачылар һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация чөлтәрендә муниципаль хезмәткәрләр тарафынан урнаштырылган һәркем өчен мөмкин булган мәгълүматны эшкәртәләр, шулай ук әлеге матдәнен 1 өлешендә каралган белешмәләрнен дөреслеген һәм тулылыгын тикшерәләр.

XV бүлек. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

99 Маддә. Шәһәр жирлегенен икътисади нигезе .

Шәһәр жирлегенен икътисади нигезен муниципаль миләктәге миләк, шәһәр жирлеге бюджеты акчалары, шулай ук шәһәр жирлегенен миләк хокуклары тәшкил итә.

100 Маддә. Шәһәр жирлегенә муниципаль мөлкәтә. Шәһәр жирлегенә муниципаль милкәнә ия булу, файдалану һәм эш итү

Шәһәр жирлеге милкәнә булган муниципаль мөлкәт исемлеге «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль канун белән билгеләнә. Шәһәр жирлегенә муниципаль милкәнә ия булу, файдалану, эш итү, муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр, хужалык жәмгыятьләре төзү гамәлдәге кануннар нигезендә гамәлгә ашырыла.

101 Маддә. Шәһәр жирлегенә муниципаль милкән хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары

1. Муниципаль милкәнә хосусыйлаштыру тәртибе һәм шартлары федераль кануннар нигезендә шәһәр жирлеге Советы карарлары белән билгеләнә.

2. Муниципаль милкәнә кулланудан һәм хосусыйлаштырудан кергән керемнәр шәһәр жирлеге бюджетына керә.

102 Маддә. Муниципаль предприятиеләр, учреждениеләр һәм хужалык жәмгыятьләре.

1. Шәһәр жирлегенә муниципаль берәмлеге әлеге Уставта билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрне төзүгә, үзгәртеп корырга һәм юкка чыгарырга, хужалык жәмгыятьләрен, шул исәптән жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләренә гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципаль хужалык жәмгыятьләренә булдыруда катнашырга хокукы. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен вәкаләтле жирле үзидарә органнары гамәлгә ашыра.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр эшчәнлегенә максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, әлеге предприятие һәм учреждение житәкчеләрен вазыйфага билгели һәм вазыйфадан азат итә, әлеге Уставта каралган тәртиптә эшчәнлек турында хисапларны тыңлый.

3. Шәһәр жирлегенә жирле үзидарә органнары шәһәр жирлеге исемнән муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә жавап бирәләр һәм аларның федераль канунда билгеләнгән тәртиптә үтәләшен тәэмин итәләр.

103 Маддә. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль милкәтә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, Федераль канунда, Татарстан Республикасы канунында башкача билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

3. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары шәһәр жирлеге исемнен муниципаль казна учреждениеләре йөкләмәләре буенча субсидия рәвешендә җавап бирәләр һәм аларнын федераль законда билгеләнгән тәртиптә үтәлешен тәэмин итәләр.

103 Маддә. Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Шәһәр жирлеге жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, учреждениеләр, оешмалар, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, Федераль Законда, Татарстан Республикасы законында башкача билгеләнмәгән булса, шартнамә нигезендә төзелә.

XVI башлыгы. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

104 Маддә. Шәһәр жирлеге бюджеты.

1. Шәһәр жирлегенен үз бюджеты бар.

2. Шәһәр жирлеге бюджеты шәһәр жирлеге Советының муниципаль хокукый акты рәвешендә эшләнә һәм раслана.

3. Шәһәр жирлеге бюджетында шәһәр жирлегенен жирле әһәмиятгә мäsәләрне хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга юнәлдерелә торган керемнәр һәм шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары тарафыннан федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәэмин итү өчен бирелә торган субвенцияләр, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр исәбеннен шәһәр жирлеге бюджетының тиешле чыгымнары аерым карала.

4. Федераль законнарда һәм Россия Федерациясенен шулар нигезендә кабул ителә торган башка норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары федераль дәүләт хакимияте органнарына һәм (яисә) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына шәһәр жирлеге бюджеты үтәлеше турында хисап тапшыра.

105 Маддә. Шәһәр жирлегендә бюджет процессы.

1. Шәһәр жирлеге бюджетын формалаштыру, раслау, үтәү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары тарафыннан мөстәкыйль гамәлгә ашырыла. Шәһәр жирлеге бюджетын формалаштыру, раслау һәм үтәү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар нигезендә кабул ителгән

Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

2. Шәһәр жирлеге бюджеты проекты, шәһәр жирлеге бюджетын раслау турында шәһәр жирлеге Советы карары, аның үтәләше турында еллык хисап, шәһәр жирлеге бюджеты үтәләше турында квартал саен белешмәләр, жирле үзидарә органнарының муниципаль хезмәткәрләре, муниципаль учреждениеләр хезмәткәрләре саны турында, аларның хезмәт өчен түләүгә факттагы чыгымнарны күрсәтеп, рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Шәһәр жирлеге Советының муниципаль норматив-хокукый актларына, Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы, жирле салымнар турында муниципаль норматив-хокукый актларга, шәһәр жирлеге Советының муниципаль норматив-хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый актлары Чираттагы финанс елында һәм план чорында үз көченә керә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган, чираттагы финанс елында һәм план чорында шәһәр жирлеге советына чираттагы финанс елына һәм план чорына жирле бюджет турында карар проекты кертелгән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек бюджеты проекты Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән каралган вакытка төзелә һәм раслана.

5. Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлеге бюджеты проекты, жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс ягыннан тәэмин итү максатларында, жирлекнең социаль-иқътисади үсешен фаразлау нигезендә төзелә.

6. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проекты шәһәр жирлеге башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставта кабул ителгән таләпләр нигезендә төзелә.

7. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектының төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

1) Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен (бюджет сәясәтенә таләпләр) билгели торган Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Собраниеенә Юлламасының нигезләмәләре;

2) Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасы;

3) жирлекнең бюджет сәясәтенен төп юнәлешләре һәм шәһәр жирлегенен салым сәясәтенен төп юнәлешләре;

4) шәһәр жирлегенен социаль-иқътисади үсеш фаразлары;

5) озак сроклы чорга шәһәр жирлегенен бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр кертү проекты);

б) шәһәр жирлегенә муниципаль программалары (муниципаль программалар проектлары, күрсәтелгән программаларны үзгәртү проектлары).

8. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарда бюджет керемнәренән гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет дефициты кәргән төп характеристикалары булырга тиеш.

9. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карарда, әгәр алар Россия Федерациясә бюджет законнарында билгеләнмәгән булса, Россия Федерациясә бюджет системасы бюджетлары арасында керемнәрне бүлү нормативлары булырга тиеш.

10. Шәһәр жирлегә бюджеты турында карар белән билгеләнә:

шәһәр жирлегә бюджеты керемнәренән Баш администраторлары Исемлегә;

шәһәр жирлегә бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarының Баш администраторлары Исемлегә;

чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча йә чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм программага карамаган юнәлешләр), чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) һәм (яисә) максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм эшчәнлек юнәлешләре), Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенән чыгымнар төрләре төркемнәре (төркемнәре һәм төркемнәре) буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү (статья исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә)), шулай ук бюджетлар чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча Россия Федерациясә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, шәһәр жирлегә Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән очраclarда;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет чыгымнарының ведомство структурасы);

гавами норматив йөкләмәләренә үтәүгә юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренән гомуми күләме (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

Чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясә бюджет системасының башка бюджетларына башка бюджетлардан алына торган һәм (яисә) бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә));

Чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланган очракта шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме план чорының беренче елына бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясә бюджет системасының башка

бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), план чорының икенче елына план чорының кимендә 5 проценты күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча) бюджет чыгымнарының гомуми күләменен кимендә 5 проценты күләмендә (бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбенә каралган);

Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә));

Чираттагы финанс елына (Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына) киләсе елның 1 гыйнварына муниципаль эчке бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, муниципаль бурычның иң югары чиге;

шәһәр жирлегә бюджетының элгә Кодекста, Татарстан Республикасы Законнда, шәһәр жирлегә Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

11. Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегә бюджеты турында карар проекты расланган бюджетның план чорының параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче елы параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегә бюджеты турында карар проекты план чорының расланган бюджеты күрсәткечләрен төгәлләштерә һәм төзелә торган бюджетның план чорының икенче елы күрсәткечләрен раслый.

Шәһәр жирлегә бюджетының расланган план чорының параметрларын төгәлләштерүне күздә тотат:

1) Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турында карар проекты карау предметы булган күрсәткечләрнең төгәлләкләрен раслау;

2) шәһәр жирлегә бюджеты чыгымнарының ведомство структурасының расланган күрсәткечләрен арттыруны яисә киметүне раслау йә аңа өстәмә максатчан статьялар һәм (яисә) шәһәр жирлегә бюджеты чыгымнары төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен кертү.

12. Чираттагы финанс елына һәм план чорына шәһәр жирлегә бюджеты турындагы карар проекты белән бер үк вакытта шәһәр жирлегә Советына тәкъдим ителә:

бюджет һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләре;

агымдагы финанс елының узган чорында шәһәр жирлегенен социаль-икътисади үсешенен якынча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында жирлекнең социаль-икътисади үсешенен көтелгән нәтижәләре;

шәһәр жирлегенен социаль-икътисади үсеше фаразы;

Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлекнең төп характеристикалары (керемнәрнен гомуми күләме, чыгымнарның,

дефицитнын (дефицитның) гомуми күләме йә урта сроклы финанс планы белән расланган Төп характеристикалар фаразы;

шәһәр жирлеге бюджеты проектына аңлатма язуы;

бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методикалар проектлары) һәм исәп-хисап;

Чираттагы финанс елы ахырына (Чираттагы финанс елы ахырына һәм план чорының һәр елы азагына) дәүләт (муниципаль) бурычының ин югары чиге);

агымдагы финанс елына авыл жирлеге бюджетының көтелгән үтәлешен бәяләү;

шәһәр жирлеге Советы, шәһәр жирлегенң Ревизия комиссиясе тарафыннан тәкъдим ителгән күрсәтелгән органнарның бюджет сметалары проектлары күрсәтелгән бюджет сметаларына карата шәһәр жирлеге башкарма комитеты белән каршылыklar барлыкка килгән очракта тапшырыла.;

Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм анын нигезендә кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставта билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Бюджет турындагы карар белән расланган очракта, муниципаль программалар һәм программага карамаган эшчәнлек юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү турында карар проектына муниципаль программалар паспортлары тапшырыла.

Бюджет турында карар проекты бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта булмаса, бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү белән кушымта бюджет турындагы карар проектына аңлатма язуына кушымта составына кертелә.

13. Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты проектының төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган федераль законнар нигезендә шәһәр жирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла һәм бәяләмә бирү өчен шәһәр жирлегенң ревизия комиссиясенә жиберелә.

14. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты шәһәр жирлеге Советы каравына Чираттагы финанс елына һәм план чорына жирлек бюджеты турындагы карар проектының агымдагы елның 15 ноябриннән дә сонга калмыйча кертә.

15. Шәһәр жирлеге бюджеты турында карар проектының карау һәм шәһәр жирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актында билгеләнгән раслау тәртибе Чираттагы финанс елының 1 гыйнварыннан бюджет турындагы карарның үз көченә керүен, шулай ук күрсәтелгән карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1841 Маддәсе нигезендә күрсәткечләрне һәм характеристикаларны раслауны күздә тотарга тиеш.

16. Шәһәр жирлеге бюджеты турындагы карар, әгәр Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яисә) шәһәр жирлеге бюджеты турындагы карарда башкасы каралмаган булса, финанс елының 1 гыйнварыннан үз көченә керә һәм 31 декабренә кадәр гамәлдә була.

Шәһәр жирлеге бюджеты турындагы карар, ана кул куелганнан соң ун көннән дә соңга калмыйча, билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

17. Шәһәр жирлегенен жирле үзидарә органнары шәһәр жирлеге бюджетының баланслылыгын һәм бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, бюджет процессын гамәлгә ашыру, Муниципаль бурыч күләме, күләме һәм структурасы, шәһәр жирлегенен бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәмин итәләр.

18. Шәһәр жирлеге бюджеты керемнәре Россия Федерациясенен бюджет законнары, салымнар һәм җыемнар турындагы законнар һәм башка мәҗбүри түләүләр турындагы законнар нигезендә формалаша.

19. Шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

20. Федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен финанслауга шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнарын гамәлгә ашыру, федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очраклардан тыш, рөхсәт ителми.

21. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

106 Маддә. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен сатып алулар.

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләргә сатып алу контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләргә сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу жирле бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

107 Маддә. Шәһәр жирлеге гражданның үзара салым акчасы.

1. Гражданның үзара салым акчасы астында гражданның жирле эһәмияттәге конкрет мәсьәләләргә хәл итү өчен башкарыла торган бер тапкыр бирелә торган түләүләргә аңлашыла. Гражданның үзара салым түләүләргә күләме шәһәр жирлегенен (жирлек составына керүче торак пункт) барлык халкы өчен абсолют күләмдә билгеләнә, алар саны шәһәр жирлегендә яшәүчеләрнең (жирлек составына керүче торак пункт) гомуми саныннан 30 проценттан артмый һәм алар өчен түләү күләме киметелергә мөмкин булган аерым категорияләрдән тыш.

2. Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән түләүләргә кергү һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда хәл ителә, ә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның

25.1 статьясындагы 1 өлөшөнөң 4 һәм 4.1 пунктларында каралган очрактарда граждандар жыенында хәл ителә.

108 Маддә. Инициативалы проектларны тормышка ашыруны финанс һәм башка яктан тәмин итү.

1. Әлеге Уставта каралган инициативалы проектларны гамәлгә ашыруны финанс ягынан тәмин итү чыганагы булып, шәһәр жирлегә бюджеты турындагы қарарда каралган инициативалы проектларны гамәлгә ашыруга, шул исәптән, районның тиешле чыгым йөкләмәләрен финанс белән тәмин итү максатларында бирелгән инициативалы түләүләр һәм (яисә) бюджетара трансфертлар күләмнәрен исәпкә алып, формалаштырыла торган бюджет ассигнованиеләре тора.

2. Инициативалы түләүләр астында граждандарның, шәхси эшқуарларның һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә юридик затларның ирекле нигездә түләне торган һәм конкрет инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетка күчерелә торган акчалары аңлашыла.

3. Әгәр дә инициатив проект гамәлгә ашырылмаган булса, инициативалы түләүләр аларны шәһәр жирлегә бюджетына күчерүне гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире қайтарылырга тиеш. Инициативалы проектны гамәлгә ашыру нәтижеләре буенча инициативалы проектны гамәлгә ашыру максатларында файдаланылмый торган инициативалы түләүләр қалган очрақта, әлеге түләүләр шәһәр жирлегә бюджетына күчерүне гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире қайтарылырга тиеш.

Аларны шәһәр жирлегә бюджетына күчерүне гамәлгә ашыручы затларга (шул исәптән оешмаларга) кире қайтарылырга тиешле инициативалы түләүләр суммаларын исәпләү һәм кире қайтару тәртібе шәһәр жирлегә Советының норматив хоқуқый акты белән билгеләнә.

5. Инициативалы проектларны тормышка ашыру, шулай ук, қызыксынган затларның ирекле милек һәм (яки) хезмәт қатнашуы рәвешендә дә тәмин ителергә мөмкин.

109 Маддә. Шәһәр жирлегендә муниципаль бурыч алулар (муниципаль бурыч).

1. Шәһәр жирлегә, шәһәр жирлегә бюджеты қытлыгын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен түләү максатларында, муниципаль эчке бурыч алулар башқарырга хоқуқлы.

2. Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру хоқуқы шәһәр жирлегә исеменнән Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә шәһәр жирлегә башқарма қомитетына қарый.

3. Агымдагы финанс елы башына шәһәр жирлегә бюджеты акчаларының қалган өлешләре агымдагы финанс елында шәһәр жирлегә бюджеты турындагы қарар белән шәһәр жирлегә бюджеты қытлыгын финанслауның күрсәтелгән чыганагы буларак қаралган акчалар күләменнән артып қиткән күләмдә қасса өзеклекләрен қаплауга юнәлдерелергә мөмкин.

110 Маддә. Бюджет хисабы. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисап.

1. Шәһәр жирлегенен бюджет хисаплылыгы еллык булып тора.

2. Шәһәр жирлегенен бюджет хисаплылыгы, бюджет акчаларынын тиешле баш администраторларынын жыелма бюджет хисаплылыгы нигезендә, шәһәр жирлегенен Башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисап шәһәр жирлеге Советы карары белән расланырга тиеш.

4. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисап шәһәр жирлеге Советына тәкъдим иткәнчегә кадәр тышкы тикшерелергә тиеш, ул бюджет акчаларынын баш администраторларынын бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерүне һәм шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә ала.

Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, шәһәр жирлегенен Ревизия комиссиясе тарафыннан башкарыла.

5. Шәһәр жирлеге башкарма комитеты, ана бәяләмә эзерләү өчен, агымдагы финанс елынын 1 апреленнән дә соңга калмыйча, шәһәр жирлеге бюджетынын үтөлеше турында хисап бирә. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләү 1 айдан да артмаган вакытка, бюджет акчаларынын баш администраторларынын еллык бюджет хисаплылыгын тышкы тикшерү күрсәткечләре нигезендә башкарыла.

6. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә шәһәр жирлегенен Ревизия комиссиясе тарафыннан шәһәр жирлеге Советына бер үк вакытта шәһәр жирлеге башкарма комитетына жибәрелә.

7. Ел саен, агымдагы финанс елынын 1 маеннан да соңга калмыйча, шәһәр жирлеге башкарма комитеты шәһәр жирлеге Советына хисап финанс елы өчен шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында еллык хисапны, хисап финанс елы өчен шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында шәһәр жирлеге Советы Карары проектын, шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында башка бюджет хисаплылыгын һәм Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка документларны тәкъдим итә.

9. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны карау нәтижәләре буенча шәһәр жирлеге Советы шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисапны раслау яисә кире кагу турында Карар кабул итә.

Шәһәр жирлеге Советы тарафыннан шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисап кире кагылган очракта, ул мәгълүматларны дәрәс булмаган яки тулы булмаган чагылдыру фактларын бетерү һәм 1 айдан артмаган срокта кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

10. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турындагы карар белән, шәһәр жирлеге бюджеты керемнәренен, чыгымнарынын һәм дефицитынын гомуми суммасы күрсәтелеп, хисап финанс елы өчен шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында хисап раслана.

Хисап финанс елында шәһәр жирлеге бюджеты үтөлеше турында шәһәр жирлеге Советы карарына аерым кушымталар белән күрсәткечләр раслана:

бюджетлар керемнәрен классификацияләү кодлары буенча шәһәр жирлеге бюджеты керемнәре;

керемнәр төрләре, керемнәр төрләре кодлары, дәүләт идарәсе секторы операцияләре классификацияләре кодлары буенча шәһәр жирлеге бюджеты керемнәре (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнарының ведомство структурасы буенча шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнары;

бюджетлар чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча шәһәр жирлеге бюджеты чыгымнары (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

бюджетлар кытлыгын финанслау чыганакларының классификациясе кодлары буенча шәһәр жирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә);

шәһәр жирлеге бюджеты кытлыгын финанслау чыганаклары төркемнәре, төркемнәре, статьялары, бюджет кытлыгын финанслау чыганаклары кодлары буенча; дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү (статья исеме 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә)

111 Маддә. Шәһәр жирлегенәң жирле бюджеты үтөлеше.

1. Шәһәр жирлегенәң жирле бюджетын үтәү Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Шәһәр жирлеге бюджеты кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомство буйсынуы нигезендә башкарыла.

3. Шәһәр жирлеге бюджеты үтөлешенә касса хезмәте күрсәтү, шәһәр жирлеге бюджеты акчаларын алучыларның шәхси счетларын ачу һәм алып бару Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Шәһәр жирлеге бюджетын үтәү шәһәр жирлегенәң жыелма бюджет язмасы һәм шәһәр жирлегенәң касса планы нигезендә оештырыла.

112 Маддә. Муниципаль финанс контроле.

1. Муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләрен җайга сала торган хокукый актлар, жирлек бюджетыннан физик затларга бүтән түлүүләр буенча гавами норматив йөкләмәләр һәм йөкләмәләр бирә торган хокукый актлар нигезләмәләрен, шулай ук муниципаль контрактлар, шартнамәләр (киләшүләр) шартларын үтәүне тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла.

Муниципаль финанс контроле тышкы һәм эчке, башлангыч һәм алга таба бүленә.

2. Тышкы муниципаль финанс контроле Яшел Үзән муниципаль районы Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлеге булып тора.

3. Эчке муниципаль финанс контроле-федераль казначылык, Зеленодольск муниципаль районының Финанс - бюджет палатасының (алга таба-Эчке муниципаль финанс контроле органнары) контроль эшчәнлеге.

4. Алдан тикшерү шәһәр жирлегенен жирле бюджетын үтәү барышында бюджет бозуларны кисәтү һәм булдырмау максатларында башкарыла.

5. Алга таба контроль аларнын үтәлешенен законлылыгын, исәп-хисапның дәрәсләген билгеләү максатларында шәһәр жирлеге бюджетының үтәлеше нәтижеләре буенча башкарыла.

XVII ГАСЫР БАШЛЫГЫ. ШӘҺӘР ЖИРЛЕГЕ УСТАВЫН КАБУЛ ИТҮ. Кертү

ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

113 Маддә. Шәһәр жирлеге Уставы проектын әзерләү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе.

1. Шәһәр жирлеге Уставы проекты, шәһәр жирлеге Советы карары проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлеге Советына шәһәр жирлеге башлыгы, шәһәр жирлеге Советы депутатлары, шәһәр жирлеге башкарма комитеты житәкчесе, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелә ала.

2. Шәһәр жирлеге Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын әзерләү өчен шәһәр жирлеге Советы карары белән махсус комиссия төзелергә мөмкин. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырылырга мөмкин.

3. Шәһәр жирлеге Уставы проекты, шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлеге Советы карары проекты шәһәр жирлеге Советы тарафыннан шәһәр жирлеге уставын кабул итү, шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне караганчыга кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы мәсьәләне шәһәр жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән Устав проекты, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен бер үк вакытта бастырып чыгару (халыкка житкерү) белән рәсми бастырып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, шулай ук гражданның аның турында фикер алышуда катнашу тәртибе турында да сүз барды. Шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлеге Советы карары проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, шулай ук шәһәр жирлеге Уставына Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләрен, шәһәр жирлеге уставын әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл янадан карау формасында үзгәрешләр кертелгән очракта, шәһәр жирлеге Уставына үзгәрешләр һәм

өстәмәләр кертү турында тәкъдимнәр рәсми бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Шәһәр жирлегә Уставы, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлегә Советы карары проекты буенча, аларны шәһәр жирлегә Советы утырышында карау алдыннан әлеге Устав нигезендә, Уставка үзгәрешләр Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе нигезләмәләрен, әлеге Уставны әлеге норматив хокукый актларга туры китерү максатларында төгәл күрсәтү рәвешендә кертелә торган очраклардан тыш, гавами тыңлаулар үткәрелә.

5. Шәһәр жирлегә Уставын яңа редакциядә шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт белән бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта шәһәр жирлегенә яңа Уставы кабул ителә, ә элек муниципаль берәмлекнен гамәлдәге Уставы һәм ана үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актлар шәһәр жирлегенә яңа Уставы үз көченә керткән көннән үз көчләрен югалткан дип таныла.

114 Маддә. Шәһәр жирлегә уставын кабул итү, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү тәртибе.

1. Шәһәр жирлегә Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карар проектын карау шәһәр жирлегә Советы тарафыннан кимендә ике укылышта, шәһәр жирлегә Советы Регламенты нигезендә башкарыла.

2. Шәһәр жирлегә Уставы проектын, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проектын беренче укылышта кабул иткәннән соң әлеге проект шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан әлеге Уставның 76 статьясындагы 1 пунктнда күрсәтелгән шәһәр жирлегә Советы депутатларына, хокук чыгару инициативасы хокукына ия башка субъектларга төзәтмәләр кертү өчен жиберелә.

3. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында шәһәр жирлегә Советы карары шәһәр жирлегә Советы депутатларының билгеләнгән саныннан өчтән икесе күпчелек тавыш белән кабул ителә. Шәһәр жирлегә башлыгы тавышы шәһәр жирлегә уставын, шәһәр жирлегә Советының шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карарын кабул иткәндә, шәһәр жирлегә Советы депутаты тавышы буларак исәпкә алына.

115 Маддә. Шәһәр жирлегә Уставының үз көченә керү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Карар кабул ителде.

1. Шәһәр жирлегә Уставы, шәһәр жирлегә Советы карары әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Карар кабул ителгәннән соң шәһәр жирлегә башлыгы тарафыннан федераль законда билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве өчен Муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жиберелә.

2. Шәһәр жирлегә Уставы, шәһәр жирлегә Советы әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карары дәүләт теркәвенә алынганнан соң рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында рәсми басылып чыккан (халыкка житкерелгән) соң үз көченә керә. <http://pravo.tatarstan.ru>) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре порталы составында Зеленодольск муниципаль районы сайтында(<http://zelenodolsk.tatarstan.ru> Интернет " мәгълүмат-телекоммуникация челтәре», махсус мәгълүмат стендларында түбәндәге адреслар буенча: Алексеевск ш.т.п. 1 нче йорт (Башкарма комитет бинасы), бәйрәм урамы, 9 нчы йорт (бистә китапханәсе).

Шәһәр жирлегә Уставы, шәһәр жирлегә Советы әлегә Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карары, аларны дәүләт теркәвенә алганнан соң, Россия Федерациясе Юстиция министрлыгы порталындагы «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» муниципаль берәмлекләр уставларының дәүләт реестрына кертелергә тиеш. <http://pravo-minjust.ru> кат <http://право-минюст.рф> («Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә график сурәтләр рәвешендә.

Шәһәр жирлегә башлыгы шәһәр жирлегенә теркәлгән уставын, шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый актны муниципаль берәмлекләр уставларын теркәү өлкәсендә федераль башкарма хакимият органының территориаль органынан кәргән көннән жиде көн эчендә бастырып чыгарырга (халыкка житкерелергә) бурычлы.

Шәһәр жирлегә Уставына кертелгән һәм жирле үзидарә органнары структурасын үзгәртә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр (шәһәр жирлегә уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан тыш), шәһәр жирлегә уставын федераль законнарга туры китерү очракларыннан тыш, шулай ук жирле үзидарәнең сайланулы вазыйфаи затларының вәкаләтләре, вәкаләтләре, вакытлары, сайлау тәртибе үзгәрүдән тыш) шәһәр жирлегә Советы вәкаләтләре чоры узганнан соң үз көченә керә.

3. Шәһәр жирлегә Уставына үзгәрешләр һәм өстәмәләр муниципаль хокукый акт белән кертелә, ул Рәсмиләштерелергә Мөмкин:

1) шәһәр жирлегә Советы карары белән, шәһәр жирлегә башлыгы, шәһәр жирлегә Советы рәисе вәкаләтләрен башкаручы;

2) шәһәр жирлегә Советы тарафыннан кабул ителгән һәм шәһәр жирлегә башлыгы имзалаган аерым норматив хокукый акт. Бу очракта әлегә хокукый актта аны кабул итү турында шәһәр жирлегә Советы карары реквизи́тлары куела. Шәһәр жирлегә Советының мондый карарына шәһәр жирлегә Уставына кертелә торган үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы күчмә нигезләмәләренә һәм (яисә) нормаларны кертү рөхсәт ителми.